

STUDII DE ATELIER. CERCETAREA MINORITĂȚILOR NAȚIONALE DIN ROMÂNIA
WORKING PAPERS IN ROMANIAN MINORITY STUDIES
MŰHELYTANULMÁNYOK A ROMÁNIAI KISEBBSÉGEKRŐL

Nr. 65

Kiss Tamás - Veress Ilka

**MINORITĂȚI DIN ROMÂNIA.
RECENSĂMÂNT 2011 -
PROCESE DEMOGRAFICE**

INSTITUTUL PENTRU
STUDIAREA PROBLEMELOR
MINORITĂȚILOR NAȚIONALE

Cluj-Napoca, 2018

STUDII DE ATELIER. CERCETAREA MINORITĂȚILOR NAȚIONALE DIN ROMÂNIA
WORKING PAPERS IN ROMANIAN MINORITY STUDIES
MŰHELYTANULMÁNYOK A ROMÁNIAI KISEBBSÉGEKRŐL

■ Nr. 65

Autor: Kiss Tamás - Veress Ilka

Titlu: *Minorități din România. Recensământ 2011 - procese demografice*

■ Coordonator serie: Iulia Hossu, Horváth István

© INSTITUTUL PENTRU STUDIAREA PROBLEMELOR MINORITĂȚILOR NAȚIONALE

Cluj-Napoca, 2018

ISSN 1844 – 5489

www.ispmn.gov.ro

■ Concepție grafică, copertă: Könczey Elemér

■ Tehnoredactare: Sütő Ferenc – Tipoteka Labs

Opiniile exprimate în textul de față aparțin autorilor și ele nu reflectă în mod obligatoriu
punctul de vedere al ISPMN și al Guvernului României.

- KISS TAMÁS este sociolog și demograf, cercetător la Institutul Pentru Studierea Problemelor Naționale. Domenii de cercetare: demografie, migrație, stratificare etnică, mobilizare etnică.
E-mail: t_kiss77@yahoo.com
KISS TAMÁS is a sociologist and demographer, researcher at the Romanian Institute for Research on National Minorities.
Research areas: demography, migration, ethnic stratification, ethnic mobilization.
E-mail: t_kiss77@yahoo.com

- VERESS ILKA este sociolog, cercetător la Institutul Pentru Studierea Problemelor Naționale. Domenii de cercetare: dinamici identitare, vitalitate lingvistică.
E-mail: veress.ilka@gmail.com
VERESS ILKA is sociologist, researcher at the Romanian Institute for Research on National Minorities.
Research areas: identity, ethnolinguistic vitality.
E-mail: veress.ilka@gmail.com

Rezumat

- Studiul își propune să schițeze portretul etnodemografic al minorităților naționale din România ce au reprezentare parlamentară. Datele utilizate pentru elaborarea acestui studiu pot fi grupate în două categorii: (1) datele de recensământ din perioada 1930-2011 și (2) date ce provin din înregistrarea mișcării populației între anii 1994-2011.

Abstract

- The study proposes to draw out the etno-demographic portray of national minorities from Romania. The analysis has as a start point the statistic dates given by the National Institute of Statistics with wich ISPMN concluded a unitive protocol. The dates used for the elaboration of this study can be grouped in two categories: 1. Census dates (between 1930 and 2011) and 2. dates wich come from the population dynamics (1994-2011). As concerning the analised minorities, it started from the structure of parliamentary representation of the minorities from Romania.

Cuprins

1. Date și concepte	5
1.1. Date statistice și minorități analizate	5
1.2. Tehnici de categorizare etnică	8
1.3. Probleme metodologice	11
1.3.1. Neconcordanța datelor	11
1.3.2. Evoluția numerică și concentrarea teritorială	16
1.3.3. Demografia și procesele identitare	16
1.3.4. Dinamica endogamiei și a căsătoriilor mixte	17
1.3.5. Socializarea etnoculturală și reproducerea demografică	18
2. Armenii	20
3. Bulgarii	22
4. Cehii	27
5. Croații	32
6. Evreii	37
7. Germanii	42
8. Grecii	47
9. Italienii	52
10. Polonezii	55
11. Maghiarii	58
12. Romii	64
13. Rușii-lipoveni	69
14. Sârbii	74
15. Slovicii	78
16. Tătarii	83
17. Turcii	88
18. Ucrainenii	93
 Bibliografie	 98
 A apărut/Previous issues/Megjelent	 101

MINORITĂȚI DIN ROMÂNIA. RECENSĂMÂNT 2011 - PROCESE DEMOGRAFICE¹

1. Date și concepte

1.1. Date statistice și minorități analizate

În studiul nostru intenționăm să schițăm portretul etnodemografic al minorităților naționale din România. Analiza va avea ca punct de pornire datele statistice furnizate de Institutul Național de Statistică.

Datele utilizate pot fi grupate în două categorii: (1) date de recensământ, (2) date din înregistrarea mișcării populației.

(1) În recensămintele românești există trei întrebări cu privire la apartenența la anumite grupuri socioculturale. Acestea se referă la naționalitate/etnie, limba maternă, respectiv religia respondentului pe baza autoidentificării acestuia. Pe baza protocolului încheiat cu INS am primit – pe lângă datele publicate – o serie de tabele defalcate pe naționalități ce conțin datele recensămintelor din 1992, 2002 și 2011. Printre altele, am putut prelucra structura pe vârste a minorităților și structura etnică pe localități.

(2) În ceea ce privește înregistrarea mișcării populației, determinarea apartenenței etno-culturale implică dificultăți suplimentare. În cazul nou-născuților, respectiv al decedaților, nu se poate recurge la autoidentificare. Așadar, în cazul nou-născuților, se înregistrează (pe baza declarației părinților) naționalitatea/etnia nou-născutului și a părinților, respectiv religia părinților. În cazul deceselor, este înregistrată naționalitatea și religia decedatului pe baza declarației persoanei care a raportat actul de deces. În cazul căsătoriilor și al actelor de divorț, naționalitatea/etnia și religia celor două părți se înregistrează pe baza autoidentificării acestuia.

În cursul analizei, minoritățile vor fi definite pe baza naționalității/etniei, atât în cazul în care ne referim la datele recensământului, cât și în cazul datelor privind mișcarea populației.

În ceea ce privește minoritățile analizate, în primă fază am pornit de la structura reprezentării parlamentare a minorităților din România. În Parlamentul României (Camera Deputaților) pe lângă UDMR (aceasta fiind reprezentantul minorității maghiare) au câte un deputat următoarele minorități: albanezii, armenii, bulgarii, cehii și slovicii (împreună), croații, evreii, germanii, grecii, italienii, macedonenii, polonezii, romii, rușii-lipoveni, rutenii, sârbii, tătarii, turcii, ucrainenii. Așadar – luând în calcul minoritatea maghiară și separând minoritatea cehă de cea slovacă – în Parlamentul României sunt reprezentate 19 minorități naționale.

¹ Prezenta lucrare este o formă actualizată a studiului de atelier (ISPMN 30/2010) Kiss Tamás – Veress Ilka: *Minorități din România: procese demografice și identitare*. Datele pentru actualizare au fost pregătite de către Csata István și Ruszuly Emese în cadrul programului de burse ISPMN în domeniul evoluția demografică a minorităților din România.

Tabelul 1. Minoritățile din România

Cu reprezentare în Parlament	Care apar în date de recensământ	Care apar în date privind mișcarea populației
Albanezii	-	-
Armenii	Armenii	-
Bulgarii	Bulgarii	Bulgarii
Cehii	Cehii	Cehii
Croații	Croații	Croații
Evreii	Evreii	Evreii
Germanii	Germanii	Germanii
Grecii	Grecii	Grecii
Italianii	Italianii	-
Macedonenii	Macedonenii	-
Maghiarii	Maghiarii	Maghiarii
Polonezii	Polonezii	-
Romii	Romii	Romii
Rușii-lipoveni	Rușii și lipovenii (separat)	Rușii-lipoveni
Rutenii	-	-
Sârbii	Sârbii	Sârbii
Tătarii	Tătarii	Tătarii
Turcii	Turcii	Turcii
Ucrainenii	Ucrainenii	Ucrainenii
-	Ceangăii	-
-	Chinezii	-

Conform Nomenclatorului etniilor și limbilor materne folosit în cursul recensământului din 2011, denumirile etnice au fost codate pe două nivele. La nivelul 1 au fost enumerate 32 de categorii, sub care au fost incluse mai multe etnonime, care erau sinonime, sau puteau fi considerate variantele regionale ale denumirii unor minorități. În cazul romilor erau enumerate neamurile tradiționale.

Tabelul 2. NOMENCLATORUL ETNIIILOR ȘI LIMBILOR MATERNE utilizat în recensământul din 2011

Cod nivel 1	Cod nivel 2	ETNIE	LIMBA MATERNĂ
1000		Român	Română
	1001	Român	Română
	1002	Aromân	Aromână
	1003	Cic	
	1004	Istroromân	
	1005	Macedoromân	Macedoromână
	1006	Meglenoromân	
	1007	Vlah	
1100		Maghiar	Maghiară
	1101	Maghiar	Maghiară
	1102	Ungur	Ungară
	1103	Secui	Secuiască
1200		Rom	Romani
	1201	Rom	Romanes
	1202	Băieș	Țigăneasă
	1203	Boldean (florar)	

<i>Cod nivel 1</i>	<i>Cod nivel 2</i>	<i>ETNIE</i>	<i>LIMBA MATERNĂ</i>
	1204	Căldărar	
	1205	Cărmidar	
	1206	Cocalar	
	1207	Fierar	
	1208	Gabor	
	1209	Geambaș	
	1210	Lăeș	
	1211	Lăutar	
	1212	Lovar	
	1213	Rom de vatră	
	1214	Rudar	
	1215	Țigan	
	1216	Țigan de mătase	
	1217	Ursar	
	1218	Zavragiu	
	1219	Xanotar (spoitor)	
1300		German	Germană
	1301	German	Germană
	1302	Landler	
	1303	Neamț	
	1304	Sas	Săsească
	1305	Șvab	Șvabă
	1306	Țiptăr	
1400		Ucrainean	Ucraineană
	1401	Ucrainean	Ucraineană
	1402	Hahol	
	1403	Huțul, huțan	Huțulă, huțană
1500		Sârb	Sârbă
	1501	Sârb	Sârbă
1600		Turc	Turcă
	1601	Turc	Turcă
1700		Tătar	Tătară
	1701	Tătar	Tătară
1800		Slovac	Slovacă
	1801	Slovac	Slovacă
1900		Evreu	Idiș
	1901	Evreu	Idiș
	1902		Ebraică (ivrit, evreiască)
2000		Rus- Lipovean	Rusă
	2001	Rus	Rusă
	2002	Lipovean	Lipoveană
2100		Bulgar	Bulgară
	2101	Bulgar	Bulgară
2200		Ceh	Cehă
	2201	Ceh	Cehă
2300		Croat	Croată
	2301	Croat	Croată
2400		Grec	Greacă
	2401	Grec	Greacă
	2402	Elen	Elenă

Cod nivel 1	Cod nivel 2	ETNIE	LIMBA MATERNĂ
2500		Polonez	Poloneză
	2501	Polonez	Poloneză
2600		Armean	Armeană
	2601	Armean	Armeană
2700		Sloven	Slovenă
	2701	Sloven	Slovenă
2800		Rutean	Ruteană
	2801	Rutean	Ruteană
	2802	Rusin	
2900		Italian	Italiană
	2901	Italian	Italiană
3000		Albanez	Albaneză
	3001	Albanez/Schiptar	Albaneză
3100		Macedonean	Macedoneană
	3101	Macedonean	Macedoneană
	3102	Macedo-slav	
3200		Alte etnii	Alte limbi materne
	3201	Ceangău	
	3202	Carașovean	
	3203	Găgăuz	
	3204	Oricare alte etnii	
9999		Etnie nedecarată	Limbă maternă nedecarată

În publicațiile și prelucrările INS figurează doar primul nivel de denumire, iar datele nu sunt disponibile pentru toate etniile enumerate în nomenclator. După cum se vede din *Tabelul 1*, două minorități (albanezii și rutenii), deși au reprezentare parlamentară și au figurat în nomenclator nu apar separat în datele oficiale de recensământ (apar sub categoria de alte etnii). Alte trei minorități (armenii, italienii și polonezii) nu apar între categoriile înregistrării mișcării populației. În ceea ce privește recensământul, pe lângă cele reprezentate în parlament, apar încă două minorități, chinezii, respectiv ceangăii.

Analiza care va fi prezentată în următoarele pagini se axează pe minoritățile care au reprezentare parlamentară și apar ca fiind o categorie separată cel puțin în una dintre sursele statistice. Așadar, vom prezenta profilul etnodemografic al 16 minorități: armeni, bulgari, cehi, croați, evrei, germani, greci, italieni, polonezi, romi, ruși-lipoveni, ruteni, sârbi, slovaci, tătari, turci, ucraineni. În lipsa datelor adecvate, nu am putut analiza situația minorităților albaneze, macedonene și rutene, iar în cazul armenilor, italienilor și al polonezilor nu vom putea prezenta date privind mișcarea populației.

1.2. Tehnici de categorizare etnică

Înainte de a prezenta starea și evoluția demografică ale minorităților analizate, am considerat necesar să precizăm câteva elemente cu privire la tehnicile de categorizare etnică folosite în statisticile oficiale românești. Modalitățile în care diferențele etnoculturale din interiorul unei societăți sunt reprezentate în statisticile oficiale sunt diferite. În unele societăți (de exemplu Statele Unite ale Americii, Brazilia) categoria de rasă are importanță primară, iar în altele (ca Finlanda, Quebec) categoria de limbă maternă. În România, în reprezentarea oficială a diferențelor etnoculturale se folosește naționalitatea (s-a deși recensămintele recente au utilizat și etnia), o categorie folosită în estul Europei, care se referă mai degrabă la o apartenență culturală și națională, pe baza autoidentificării.

Formularele de recensământ din 1977 și 1992 conțin întrebări privind „naționalitatea” respondentului, ceea ce în 2002 și 2011 apare sub formularea de „etnie”. Institutul Național de Statistică folosește acești doi termeni cu același înțeles. În Manualul Personalului de Recensământ apare definiția următoare: „*Etnia este definită ca fiind opțiunea unei persoane de-a aparține unui grup uman cu trăsături comune de civilizație*”.

și cultură, prin una sau mai multe dintre caracteristicile referitoare la limbă, religie, tradiții și obiceiuri comune, stil de viață, etc.” (INS 2011: 73)

Folosirea acestui criteriu în delimitarea comunităților culturale nu este de la sine înțeles. În Europa Occidentală sau în Canada, demografiile vorbesc despre comunități lingvistice. Criteriile de categorizare s-au modificat de-a lungul istoriei. De exemplu, în Canada, până în anii 1980, proporția celor două „comunități fondatoare” (cea franceză, respectiv cea britanică) a fost definită cu ajutorul categorizării pe baza descendenței. Comunitățile lingvistice au ajuns deci în centrul atenției printr-o evoluție relativ recentă (Goldscheider 2002: 79–83).

Criteriile categorizării nu erau constante nici în Europa de Est. În ceea ce privește Regatul României, înainte de Primul Război Mondial, în recensăminte nu au existat întrebări referitoare la apartenență etnoculturală. Era înregistrată doar cetățenia respondentului. În Monarhia Austro-Ungară, statistica maghiară a utilizat categorizarea pe baza *limbii materne*. Statisticienii din secolul al XIX-lea au văzut însă limba maternă drept un indicator obiectiv al apartenenței naționale. În conformitate cu standardele existente, statisticienii maghiari au considerat că întrebarea referitoare la limba maternă este un indicator mai credibil decât întrebarea directă legată de *naționalitate* (autoidentificarea fiind considerată prea subiectivă) (Arel 2002: 95). Limba maternă a fost definită de către recenzorii maghiari ca „limba cea mai bine vorbită, limba cu care se autoidentifică” respondentul. În această definiție, din multiplele conotații ale termenului de *limbă maternă*, sunt accentuate competențele lingvistice și atitudinile actuale, față de o altă definiție alternativă care se bazează pe socializarea lingvistică. O astfel de definiție alternativă este și cea folosită de statisticienii români după 1918. Conform personalului de recensământ: „*limba maternă reprezintă prima limbă vorbită în mod obișnuit în familia persoanei recensate, în prima sa copilărie.*” (INS 2011: 73). În definiția folosită de statisticienii maghiari se oglindește clar conceptul liberal al națiunii maghiare din secolul al XIX-lea, care nu a acordat o atenție prea mare originii etnice, dar care avea ca scop promovarea culturii și a limbii maghiare în rândul cetățenilor maghiari de origine alogenă. Pe de altă parte, statisticienii români au contestat această practică de categorizare, accentuând că în recensămintele maghiare se reflectă expansiunea limbii maghiare, însă din aceste date nu reiese naționalitatea „adevărată” (adică originea etnică) a respondenților (Manuilă 1940: 487).

Așadar, în prima conscripție din 1920 a autorităților românești, care era efectuată doar pe fostele teritorii maghiare, diferențele etnoculturale au fost reprezentate pe baza naționalității definite ca origine etnică. Recensământul din 1930² nu a păstrat însă această definiție, ci a recurs la termenul de „neam” în definirea naționalității. Pe lângă acest aspect, a existat și o întrebare referitoare la limba maternă. Cu toate acestea, față de recensămintele maghiare, categorizarea și reprezentarea diferențelor culturale s-au deplasat spre originea etnică și spre socializarea prematură. În acest proces, pe lângă faptul că era introdusă întrebarea referitoare la naționalitatea respondentului, un rol important îl avea și redefinirea termenului de *limbă maternă*.

În România – deși recensămintele au avut și întrebări referitoare la limba maternă – reprezentarea compoziției etnice s-a făcut pe baza naționalității. După 1989, această definiție a fost preluată în mare măsură și de elitele minoritare, care se autodefinesc reprezentante ale minorităților naționale, și nu ale celor lingvistice.

În cazul minorităților din România, concordanța între grupurile naționale (etnice) și cele lingvistice este doar parțială și variază de la caz la caz. Se pare că grupurile lingvistice minoritare sunt în majoritatea cazurilor mai restrânse decât cele definite prin autoidentificare națională (etnică). Singura excepție remarcabilă este cea a maghiarilor, deoarece în România grupul vorbitorilor de maghiară este mai extins decât grupul celor care se autoidentifică cu etnia/naționalitatea maghiară.³ În cazul celorlalte etnii relația este inversă: o parte însemnată a persoanelor, care se autoidentifică cu etnia respectivă, au ca limbă maternă altă limbă (majoritatea limba română). Evreii, armenii și romii sunt grupurile naționale/etnice în rândul cărora vorbitorii nativi de limba respectivă sunt în minoritate (14,9, 39, respectiv 44%). Procentul vorbitorilor nativi este relativ scăzut și în cazul grecilor (61%), germanilor (70,3%), polonezilor (73,2%) și al italienilor (73,6%). Așadar, competența lingvistică, deși este un criteriu important în ceea ce privește apartenența națională/etnică, nu este definitivă în toate cazurile.

2 Referitor la datele Recensământului din 1930, ca primă sursă de comparație, trebuie subliniate schimbările privind configurația teritorială a României actuale. După 1944, România pierde teritorii multietnice (nordul Bucovinei, Basarabia și Cadrilaterul), ceea ce explică în anumite cazuri scăderile numerice masive.

3 Aici este vorba de un număr însemnat de romi, respectiv șvabi vorbitori de limbă maghiară.

Tabelul 3. Minoritățile naționale și lingvistice din România în 2011

	Minoritate	Număr (naționalitate/ etnie)	De aceeași limbă maternă	De altă limbă maternă
Grupuri minoritare după naționalități	Maghiară	1.227.623	98,3	1,7
	Romă	621.573	39,3	60,7
	Ucraineană	50.920	93,0	7,0
	Germană	36.042	68,1	31,9
	Rusă-lipoveană	23.487	77,2	22,8
	Turcă	27.698	85,0	15,0
	Tătară	20.282	86,3	13,7
	Sârbă	18.076	92,1	7,9
	Slovacă	13.654	91,2	8,3
	Bulgară	7336	86,4	13,6
	Croată	5408	93,5	6,5
	Greacă	3668	67,1	32,9
	Evreiască	3271	17,5	82,5
	Cehă	2477	85,7	14,3
	Poloneză	2543	78,9	21,1
	Italiană	3203	64,8	35,2
	Armeană	1361	51,8	48,2
	Macedoneană	1264	55,1	44,9
Grupuri lingvistice (după limbă maternă)	Minoritate	Număr (limbă maternă)	De aceeași etnie/ naționalitate	De altă limbă maternă
	Maghiară	1.259.914	95,7	4,3
	Romă	245.677	99,5	0,5
	Ucraineană	48.910	97,8	2,2
	Germană	26.557	92,4	7,6
	Ruso-lipoveană	18.946	95,6	4,4
	Turcă	25.302	93,7	6,3
	Tătară	17.677	98,7	1,3
	Sârbă	16.805	97,1	2,9
	Slovacă	12.802	98,2	1,8
	Bulgară	6518	97,1	2,9
	Croată	5167	97,8	2,2
	Greacă	2561	96,0	4,0
	Cehă	2174	97,6	2,4
	Poloneză	2079	96,5	3,5
	Italiană	2949	95,3	4,7
	Evreiască	769	88,9	11,1
	Armeană	739	96,3	3,7
	Macedoneană	769	90,6	9,4

Referitor la apartenența națională, aceasta este influențată tot de tradiția est-europeană a categorizării etnice, conform căreia aceste apartenențe se exclud reciproc. De exemplu, cel puțin pornind de la înregistrările statistice, este exclus ca cineva să fie în același timp român și armean. Conform metodologiei înregistrărilor, respondentul are de ales între aceste categorii.

Această tehnică de colectare a datelor corespunde realităților sociale doar în unele cazuri. În ceea ce privește relațiile româno-maghiare (sau istoric vorbind, cele româno-săsești) din Transilvania, identitățile etnonaționale au indicatori destul de clari și sunt bine ancorate într-un sistem discursiv, instituțional și ideologic, care reproduce aceste identități în opoziție. Această caracteristică în care identitățile sunt definite ca fiind reciproc-exclusive structurează într-o mare măsură percepția cotidiană a relațiilor interetnice româno-maghiare. De exemplu, conform Brubaker *et alii* (2006), situațiile mixte din punct de vedere etnic în cadrul familiilor mixte româno-maghiare sunt dizolvate în majoritatea cazurilor prin alegerea uneia dintre identitățile naționale posibile. Cu alte cuvinte, în relațiile româno-maghiare, deși avem de-a face cu o rată relativ ridicată a căsătoriilor mixte, acest fapt nu produce *identități hibride* (româno-maghiare), deoarece există acele mecanisme care facilitează în cazul persoanelor socializate în familii mixte alegerea exclusivă a uneia dintre cele două identități etnonaționale.

Însă, în cazul altor minorități, acest model nu mai este valabil. De exemplu, conform studiului lui Veress Ilka (2009), în cazul armenilor din București și Constanța loialitatea față de grupul etnic românesc și față de identitatea românească este un element consecutiv în ceea ce privește autodefinirea etnică (armenească). Într-un alt studiu realizat de Peti Lehel și Kiss Dénes (2009), autorii argumentează că a fi ucrainean în Maramureș are relevanță doar într-un context social local. Într-un context social mai larg, acești ucraineni se autoidentifică ca fiind români. În aceste cazuri, identitatea de ucrainean și cea de român nu se exclud reciproc.

1.3. Probleme metodologice

Deși în cazul mai multor minorități, în percepția interetnică cotidiană, identitățile nu par a fi exclusive și sunt asumate contextual, în cursul analizei – dată fiind structura datelor oficiale – trebuie să utilizăm această definiție. În ceea ce urmează, vom încerca să determinăm procesele demografice ale populațiilor minoritare. *Întrebarea principală este însă dacă putem sau nu considera aceste minorități ca „realități” sau entități demografice?*

Această întrebare se leagă de aparatul metodologic al disciplinei demografice. Acest aparat metodologic a fost creat pentru a descrie evoluția unor populații bine definite din punct de vedere geografic. În cazul populației unei țări sau a unei regiuni, valorile de intrare (nașterile, imigranții) și de ieșire (decesele, emigranții) sunt clare, bine definite. Însă în cazul minorităților etnice, care trăiesc alături de populația majoritară, granițele acestor entități sunt mult mai fluide. În acest caz, analiza demografică, pe lângă procesele migratoare și evoluția naturală a populației, are de-a face și cu „traversarea” granițelor etnice. Cu alte cuvinte, reproducerea populațiilor minoritare este doar parțial o problemă demografică. Pe lângă această componentă, viitorul demografic al minorităților este determinat și de capacitatea lor de reproducere etnoculturală.

1.3.1. Neconcordanța datelor

După cum vom prezenta în cele ce urmează, aceste probleme vor fi tratate prin investigarea proceselor de asimilare în legătură cu concentrarea teritorială a minorităților, respectiv cu dinamica căsătoriilor mixte din punct de vedere etnic. Există însă și o altă problemă care se leagă de caracterul contextual al identităților etnice, și anume neconcordanța dintre datele de recensământ și cele din înregistrarea proceselor de mișcare naturală a populației.

Această neconcordanță poate fi demonstrată foarte simplu. Pentru perioada 1994-2001 avem două surse în privința nou-născuților pe etnii: înregistrarea oficială a nou-născuților, respectiv datele de recensământ din 2002 după anul nașterii și etnie.⁴ Pentru perioada 2001-2010 putem compara numărul oficial al nașterilor pe etnii cu datele de recensământ din 2011.

4 Folosind datele din recensământ am calculat aplicând o rată de mortalitate și o rată de migrație care nu diferă pe etnii.

Tabelul 4. Numărul nou-născuților între 1994-2010 (după etnie) pe baza înregistrării oficiale și pe baza recensămintelor din 2002 și 2011 (români, maghiari, romi)

	Români			Maghiari			Romi		
	Înreg. oficială	Recen-sământ	Dif, (%)	Înreg. oficială	Recen-sământ	Dif, (%)	Înreg. oficială	Recen-sământ	Dif. (%)
1994	227379	216601	4,7%	13167	13687	-3,9%	4037	12301	-204,7%
1995	217644	207127	4,8%	12513	13178	-5,3%	4428	12402	-180,1%
1996	213064	201836	5,3%	11940	13128	-9,9%	4485	12601	-181,0%
1997	218020	205327	5,8%	12084	13400	-10,9%	4938	13823	-179,9%
1998	217918	205926	5,5%	12299	13361	-8,6%	5192	14166	-172,9%
1999	215751	203633	5,6%	11746	12946	-10,2%	5084	14397	-183,2%
2000	215258	202665	5,9%	11802	13300	-12,7%	5581	14956	-168,0%
2001	201623	804721	18,5%	11288	55477	-0,8%	5481	69998	-146,0%
2002	192770			10687			5299		
2003	194333			10596			5811		
2004	197639			10953			5833		
2005	201525			11527			6032		
2006	199991	766078	23,1%	11438	52158	1,8%	6070	73860	-140,8%
2007	196212			10677			5893		
2008	202431			10721			6416		
2009	203474			10448			6229		
2010	194133			9853			6061		

Tabelul 5. Numărul nou-născuților între 1994-2010 (după etnie) pe baza înregistrării oficiale și pe baza recensămintelor din 2002 și 2011 (ucraineni, germani, sârbi)

	Ucraineni			Germani			Sârbi		
	Înreg. oficială	Recen-sământ	Dif. (%)	Înreg. oficială	Recen-sământ	Dif. (%)	Înreg. oficială	Recen-sământ	Dif. (%)
1994	648	920	-42,0%	352	393	-11,6%	109	166	-51,9%
1995	637	842	-32,2%	307	410	-33,7%	83	168	-102,6%
1996	531	799	-50,4%	231	353	-53,0%	79	149	-88,8%
1997	484	801	-65,6%	216	391	-80,8%	68	171	-150,9%
1998	534	833	-55,9%	226	360	-59,3%	49	139	-183,6%
1999	568	804	-41,5%	223	382	-71,3%	52	119	-128,0%
2000	498	730	-46,5%	200	361	-80,6%	83	145	-74,6%
2001	573	3058	-25,3%	225	990	-23,4%	50	500	-103,3%
2002	516			181			47		
2003	454			119			47		
2004	468			137			60		
2005	429			140			42		
2006	475	2606	-15,2%	125	890	-18,5%	49	395	-32,6%
2007	648			352			109		
2008	382			138			54		
2009	385			79			50		
2010	373			57			36		

Tabelul 6. Numărul nou-născuților între 1994-2010 (după etnie) pe baza înregistrării oficiale și pe baza recensămintelor din 2002 și 2011 (turci, tătari, slovaci)

	Turci			Tătari			Slovaci		
	Înreg. oficială	Recen-sământ	Dif. (%)	Înreg. oficială	Recen-sământ	Dif. (%)	Înreg. oficială	Recen-sământ	Dif. (%)
1994	562	483	14,1%	109	173	-58,7%	203	202	0,6%
1995	621	482	22,3%	105	185	-76,3%	156	162	-3,7%
1996	622	536	13,8%	104	187	-80,0%	150	175	-16,4%
1997	630	544	13,7%	172	198	-15,4%	136	161	-18,3%
1998	654	533	18,5%	142	199	-40,1%	154	163	-6,0%
1999	726	633	12,9%	166	155	6,5%	136	153	-12,6%
2000	675	589	12,7%	147	203	-37,8%	131	147	-12,2%
2001	772	2095	43,5%	107	654	-30,0%	109	502	3,1%
2002	694			88			110		
2003	750			127			102		
2004	725			89			106		
2005	769			92			91		
2006	779	2348	48,3%	62	706	-77,8%	93	404	-24,3%
2007	911			71			64		
2008	958			106			65		
2009	918			81			56		
2010	979			77			47		

Tabelul 7. Numărul nou-născuților între 1994-2010 (după etnie) pe baza înregistrării oficiale și pe baza recensămintelor din 2002 și 2011 (evrei, ruși-lipoveni, bulgari)

	Evrei			Ruși-lipoveni			Bulgari		
	Înreg. oficială	Recen-sământ	Dif. (%)	Înreg. oficială	Recen-sământ	Dif. (%)	Înreg. oficială	Recen-sământ	Dif. (%)
1994	4	22	-457,3%	242	320	-32,0%	24	50	-107,9%
1995	7	18	-156,9%	251	301	-20,1%	22	48	-116,4%
1996	4	12	-190,9%	207	285	-37,5%	27	54	-99,8%
1997	5	12	-136,0%	181	267	-47,6%	23	55	-137,9%
1998	4	18	-347,4%	129	282	-118,7%	15	46	-208,8%
1999	1	15	-1368,9%	151	270	-78,6%	29	46	-59,2%
2000	7	18	-155,0%	155	257	-65,9%	22	48	-119,5%
2001	5	54	-25,6%	141	780	-28,1%	28	267	-145,0%
2002	6			134			15		
2003	6			145			22		
2004	15			105			20		
2005	11			84			24		
2006	22	44	32,3%	71	738	-226,5%	15	218	-159,5%
2007	18			58			8		
2008	6			32			17		
2009	2			35			21		
2010	17			30			23		

Tabelul 8. Numărul nou-născuților între 1994-2010 (după etnie) pe baza înregistrării oficiale și pe baza recensămintelor din 2002 și 2011 (cehi, croați, greci)

	Cehi			Croați			Greci		
	Înreg. oficială	Recen-sământ	Dif. (%)	Înreg. oficială	Recen-sământ	Dif. (%)	Inreg. oficială	Recen-sământ	Dif. (%)
1994	33	39	-19,0%	28	66	-135,1%	0	36	
1995	17	31	-80,4%	32	60	-88,4%	5	31	-513,5%
1996	22	32	-44,3%	44	67	-51,5%	2	21	-957,9%
1997	23	36	-58,6%	45	67	-47,8%	1	23	-2152,9%
1998	9	27	-204,1%	44	63	-43,6%	3	34	-1023,0%
1999	13	35	-166,3%	55	69	-25,9%	1	22	-2103,3%
2000	9	25	-180,0%	49	65	-32,8%	2	27	-1264,8%
2001	11	71	-25,6%	38	229	-28,1%	0	88	-145,0%
2002	12			44			1		
2003	9			25			1		
2004	13			12			5		
2005	12			6			6		
2006	13	41	32,3%	22	197	-226,5%	2	87	-159,5%
2007	8			26			4		
2008	13			18			0		
2009	12			17			8		
2010	4			12			14		

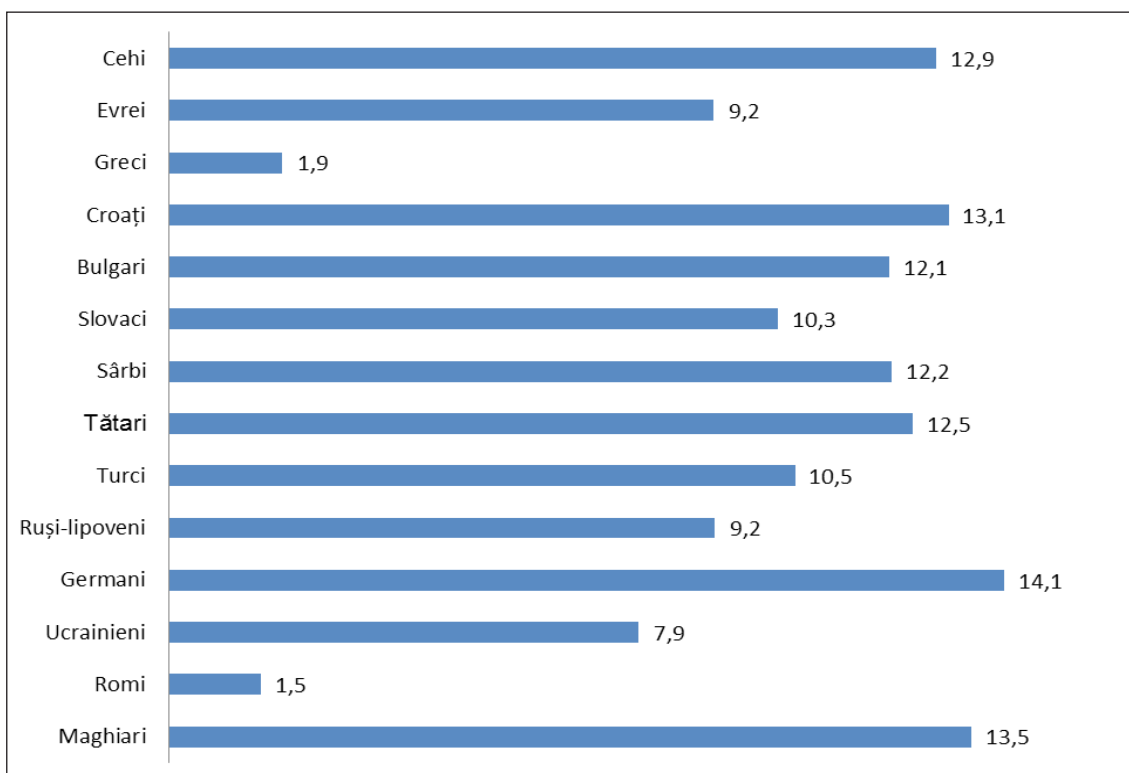
În afara minorității turce, înregistrarea oficială a subestimat numărul nou-născuților față de recensământ, și în același timp a supraestimat numărul nou-născuților de etnie română. Acest lucru nu se poate motiva altfel decât prin faptul că un număr mare de persoane care au fost declarate de părinți ca fiind membri ai unor comunități minoritare au fost înregistrați ca nou-născuți de etnie română. Diferențele sunt foarte semnificative în cazul grecilor, cehilor, bulgarilor, evreilor, germanilor, sârbilor și romilor.

În cazul decedaților, datele înregistrate oficial nu pot fi controlate cu ajutorul recensământului din 2011, însă din rata de mortalitate calculată pe anul 2010 (cu ajutorul datelor de recensământ) reiese clar că în cazul anumitor minorități (de exemplu greci, romi) datele înregistrate sunt neconcordante cu cele din recensământ.

Tabelul 9. Numărul decedaților după etnie între 1994-2010

	Români	Maghiari	Romi	Germani	Ucraineni	Sârbi	Turci	Tătari
1994	237481	23092	1067	1696	465	516	321	232
1995	243103	23294	1111	1476	443	477	301	215
1996	257356	23557	1261	1336	459	426	321	250
1997	252218	22438	1224	1075	389	234	332	289
1998	244069	20980	1173	846	436	170	333	229
1999	240232	20751	1199	841	416	257	294	271
2000	231500	19878	1142	999	400	386	319	194
2001	234854	20304	1120	982	397	419	284	173
2002	243918	21029	1281	1015	476	390	317	174
2003	241457	20627	1236	898	472	371	313	170
2004	234371	20104	1262	873	494	374	309	161
2005	238017	19857	1249	862	421	360	291	158
2006	234475	19471	1237	791	403	346	331	177
2007	229883	18144	1276	693	396	325	272	181
2008	232087	17591	1054	646	374	289	279	185
2009	236771	17010	966	587	437	232	298	218
2010	239772	16591	960	507	403	220	292	254

	Slovaci	Evrei	Ruși-lipoveni	Bulgari	Cehi	Croați	Greci	Alții
1994	231	242	302	144	68	87	23	134
1995	220	251	303	147	68	92	19	152
1996	233	207	292	124	60	104	18	154
1997	238	181	311	40	81	108	16	141
1998	214	129	270	36	57	80	17	127
1999	197	151	287	40	45	80	16	117
2000	205	155	262	101	52	102	20	105
2001	238	141	278	119	59	92	13	130
2002	229	134	288	118	59	87	16	135
2003	238	145	234	119	47	95	11	142
2004	220	105	253	86	41	75	20	142
2005	227	84	187	113	50	88	7	130
2006	210	71	243	111	45	83	6	94
2007	173	58	193	105	36	90	13	127
2008	130	58	148	99	41	75	9	
2009	134	37	174	97	24	67	8	
2010	140	30	216	89	32	71	7	

Tabelul 10. Ratele de mortalitate pe etnii în 2010

Luând în calcul neconcordanțele existente între datele de recensământ și înregistrarea mișcării naturale a populației nu putem calcula indicatori demografici precum fertilitatea feminină sau speranța de viață la naștere pe etnii.

1.3.2. Evoluția numerică și concentrarea teritorială

În ceea ce urmează vom prezenta evoluția și starea demografică ale minorităților bazate pe datele de recensământ. Pe lângă evoluția numerică a comunităților etnice vom prezenta însă și concentrarea lor teritorială. Vom elabora tabele din care reiese câți etnici trăiesc în localitățile unde minoritatea respectivă formează majoritatea locală (peste 80% și între 50-80%) sau unde formează o minoritate semnificativă (10-20%, respectiv 20-50%) și unde anumite etnii nu trăiesc teritorial compact (sub 10%).

În aceste tabele vom arăta și proporția ponderată a minorității respective. *Pentru a calcula proporția ponderată a unei minorități am înmulțit numărul persoanelor aparținând acestei minorități care trăiesc într-o anumită localitate (și nu unități administrative) cu proporția lor din acea localitate, apoi am împărțit suma produselor cu suma numărului locuitorilor minoritari.* (vezi INS N. 2004, 185). Formula este următoarea:

$$P_s = \sum(p_i \times P_i) / P_{\text{tot}},$$

unde p_i - proporția minorității dintr-o anumită localitate; P_i - numărul maghiarilor din localitatea respectivă, P_{tot} - totalul populației minoritare

Evoluția numerică și concentrarea teritorială sunt însă interconectate cu procesele identitare ale unui anumit grup etnic. Numărul și distribuția geografică (pe lângă distanțele sociale) sunt definitorii în ceea ce privește contactul minorității cu grupul majoritar. În *rețelele sociale* ale indivizilor aparținând unui grup minoritar relațiile/interacțiunile *intergrup* (adică legăturile cu membri ai altor etnii) vor avea o semnificație mai ridicată în cazul în care populația investigată este relativ mică și/sau trăiește dispersat. Iar relațiile/interacțiunile *ingrup* vor fi mai intense în cazul populațiilor mai mari, concentrate teritorial și/sau în cadrul cărora sunt suprareprezentate comunitățile rurale izolate.

Această relație dintre contactele intergrup și ingrup este semnificativă și în ceea ce privește reproducerea etnoculturală a unui grup minoritar. În această privință are o semnificație aparte și ponderea căsătoriilor endogame, respectiv exogame din punct de vedere etnic. În ceea ce urmează vom prezenta și dinamica căsătoriilor mixte și endogame, respectiv vom analiza procesul socializării etnoculturale în cadrul familiilor mixte. Pe parcursul acestei analize vom arăta că - datorită modelelor neechilibrate ale socializării etnoculturale în cadrul familiilor mixte - în unele cazuri putem vorbi de o asimilare intergenerațională, ceea ce poate reduce potențialul reproductiv al populațiilor minoritare.

1.3.3. Demografia și procesele identitare

După cum am menționat anterior, delimitarea populațiilor investigate este mult mai problematică, granițele acestora fiind mult mai elastice. Varga (2002) ne-a arătat că în cazul populațiilor minoritare nu vom avea o balanță clară a mișcării demografice nici în cazul în care avem date adecvate în privința mișcării naturale și a soldului migrator. Cauza acestor neclarități era identificată de autor în procesele de asimilare. Szilágyi (2002, 2004) ne-a furnizat o definiție operațională a proceselor de asimilare, care este compatibilă cu logica analizelor demografice. Întrebarea lui Szilágyi reflectă „evenimentele concrete”, care din prisma analizei statistice (demografice) înseamnă descreșterea numerică a populației minoritare în favoarea populației majoritare. Conform tipologiei sale avem de-a face cu trei forme ale asimilării:

- (a) *Schimbarea autoidentificării*, care din prisma analizei statistice înseamnă că un individ care (la recensământul anterior) s-a declarat ca fiind membru al etniei A, momentan (practic la ultimul recensământ) se declară ca fiind membru al etniei B.
- (b) *Neconcordanța între autoidentificare actuală și heteroidentificarea precedentă* - este cazul în care (la recensământul anterior) un minor a fost declarat de părinți A, iar momentan (la ultimul recensământ) se declară B.
- (c) *Scăderea capacității reproductive etnoculturale* - este cazul în care *femeile de etnie A „nasc copii de etnie B”*. Pe de altă parte, însă, pot exista și femei de etnie B care nasc „copii de etnie A”. Ambele cazuri sunt frecvente în cazul căsătoriilor mixte, iar dacă socializarea etnoculturală în cadrul familiilor mixte este echilibrată, scăderea amintită mai sus este compensată de această creștere. Dar, în caz că nu se întâmplă așa, conform lui Szilágyi, apare o discrepanță între reproducerea demografică și cea etnoculturală. Modelele de socializare etnoculturală sunt influențate, bineînțeles, de factori multipli. În primul rând, are o influență considerabilă factorul numeric. Majoritatea națională (dar și locală) are șanse mai mari de a-și reproduce caracteristicile etnoculturale. Însă poate

reprezenta un factor și prestigiul, respectiv valoarea practică a setului etnocultural. De exemplu, succesul relativ în reproducerea setului etnocultural (limba, identificarea cu grupul minoritar etc.) al germanilor care trăiesc în căsătorii mixte româno-germane este cauzat în mare parte de prestigiul ridicat al culturii germane și al grupului etnic german în societatea română.

În ceea ce privește primele două cazuri, este vorba de formele procesului de asimilare intragenerațională. Trebuie subliniat că în anumite cazuri autoidentificarea etnică poate fi contextuală, așadar schimbarea autoidentificării nu reflectă neapărat procese reale de asimilare. Așadar, este mult mai punctual dacă introducem termenul neconcordanței variabilei etnice între două înregistrări. Schimbarea autoidentificării etnice (sau neconcordanța între înregistrările censuale) este evidentă, de exemplu, în cazul romilor/țiganelor⁵ sau în cazul șvabilor sătmăreni de limbă maternă maghiară.⁶

1.3.4. Dinamica endogamiei și a căsătoriilor mixte

Înainte de a prezenta datele privind minoritățile din România propunem o scurtă trecere-n revistă a literaturii de specialitate. Literatura de specialitate distinge între trei cauze care influențează omogenitatea/eterogenitatea etnică a căsătoriilor. Aceste sunt preferințele individuale, „a treia parte” (adică normele comunitare care sprijină homogamia etnică și sancțiunile referitoare la heterogamie), respectiv constrângerile structurale ale pieței maritale (Kalmijn 2004, 397). Piața maritală, ai cărei actori sunt femeile și bărbații necăsătoriți, este un concept de bază și din perspectiva primelor două cazuri.

Privind preferințele individuale trebuie subliniat că partenerii posibili sunt apreciați pe baza resurselor oferite de aceștia. Aceste resurse pot fi de natură multiplă (de exemplu estetice, sexuale), însă cererile sociale se concentrează asupra resurselor socio-economice, adică cele care determină la rândul lor bunăstarea și prestigiul familiei întemeiate și care au rol în reproducerea și mobilitatea socială. Endogamia etnică este sprijinită însă și de resursele culturale care sunt paralele cu cele socio-economice, adică de faptul că, în general, căutăm un partener cu preferințe, orientări și percepții similare cu ale noastre. Bineînțeles, pe lângă aceste resurse culturale, omogenitatea etnică a căsătoriilor poate fi influențată și de resursele socio-economice care au o distribuție inegală între diferitele etnii. De exemplu, proporția ridicată a căsătoriilor endogame din rândul populației rome este determinată de statutul și prestigiul scăzute ale acestui grup etnic.

Pe lângă preferințele individuale, alegerea partenerilor este influențată și de contextul social (a treia parte) în care trăiesc actorii pieței maritale. În general, un grup etnic (mai precis instituțiile care produc și reproduc coeziunea grupului) susțin endogamia etnică, deoarece căsătoria mixtă este considerată un factor care slăbește coeziunea grupului.

În al treilea rând, pe lângă preferințele individuale, endogamia/exogamia este influențată și de constrângerile structurale ale pieței maritale. Constrângerile structurale pot determina și contribui la creșterea căsătoriilor mixte etnic chiar în ciuda preferințelor și normelor sociale care sprijină endogamia. Aceste constrângeri sunt legate de mai mulți factori. Dintre aceștia, Blau et alii (1982, 51-54) au enumerat mărimea relativă (pondera) grupului respectiv și concentrarea teritorială a acestuia. Dacă alegerea partenerului ar fi aleatorie (nu ar fi nici o legătură între etnia partenerilor), ponderea căsătoriilor endogame ar fi identică cu procentul grupului respectiv din populația totală. Deși în realitate acest lucru nu se întâmplă, relația stocastică între mărimea grupului și endogamie există. La baza ipotezelor complementare stă faptul că piețele maritale sunt segmentate, adică alegerea partenerului are loc într-o arie socio-geografică mai restrânsă. Este logic ca grupurile care sunt concentrate teritorial să aibă șanse mai mari la o endogamie ridicată, iar procentul căsătoriilor mixte va fi mai mare în cazul grupurilor care trăiesc dispersate.

5 În recensământul din 1966 apar 64.197 țigani (termen utilizat în perioada respectivă), în cel 1977 227.398, în 1992 401.097, iar în 2002 535.140. Creșterea numerică nu poate fi explicată doar prin sporul natural crescut al acestei etnii. Este evident că este vorba și de o creștere a numărului persoanelor care în contextul recensământului și-au asumat identitatea de rom. Astfel putem vorbi de un proces de disimilare.

6 Șvabii de limbă maternă maghiară sunt concentrați în județul Satu Mare, mai ales în satele din jurul Careiului. În cele 10 comune unde putem vorbi de o populație semnificativă de origine șvabă, în 1966 doar 715 de persoane s-au declarat ca fiind germani/șvabi. Acest număr s-a mărit în 1977 la 1888, iar în 1992 la 7324. Recensământul din 2002 a arătat o descreștere masivă față de 1992 și a ajuns la 3559. Paralel cu această creștere și descreștere a numărului germanilor populația de etnie maghiară a scăzut, apoi a crescut.

Căsătoriile mixte pot fi studiate prin date longitudinale privind evoluția și prin date de stoc, care prezintă starea actuală a fenomenului. Datele longitudinale sunt furnizate de înregistrările privind mișcarea naturală a populației, iar datele de stoc de către recensăminte. În ceea ce vom prezenta, am folosit datele privind mișcarea naturală a populației între 1994-2010, respectiv recensământul din 2011. Datele privind evoluția fenomenului sunt disponibile pentru următoarele minorități: bulgari, cehi, croați, evrei, germani, maghiari, romi, lipoveni, sârbi, slovaci, tătari, turci și ucraineni. Vom prezenta separat ponderea căsătoriilor mixte în cadrul populației feminine și masculine, iar apoi pe populația totală (aflată în căsătorie, respectiv care a intrat în căsătorie).

1.3.5. Socializarea etnoculturală și reproducerea demografică

În ceea ce privește socializarea etnoculturală, avem la dispoziție datele statistice cu privire la compoziția etnică a nucleelor de familie. Din aceste date putem descifra etnia declarată a copiilor care trăiesc în căsătoriile mixte. Datele sunt disponibile pe etnia capului de familie (tata), iar după etnia mamei avem date doar pentru minoritatea maghiară, romă, germană și ucraineană.

Se pune problema în ce măsură aceste date înregistrate de recensământ sunt indicatori adecvați ai fenomenului de socializare etnoculturală? În primul rând poate reprezenta o problemă faptul că în sistemul metodologic al recensământului românesc apartenența etnică este definită în mod exclusiv, adică persoanele care trăiesc sau provin din familii mixte au putut declara doar o afiliere etnică. Au avut de ales între două afilieri, care au fost definite de practica censuală ca excluzându-se reciproc. Nu este sigur că această practică coincide cu structura și dinamica identitară a anumitor minorități.

În anumite cazuri, ca de exemplu în cazul maghiarilor din Transilvania, această definiție a afilierilor etnice coincide realității cotidiene. Din punct de vedere conceptual, putem să ne bazăm pe Brubaker și colegii săi (Brubaker et alii 2006: 311–314), care descriu relațiile de cuplu mixte româno–maghiare ca fiind o serie de alegeri între alternative marcate din punct de vedere etnic, care în general se exclud reciproc. În Transilvania, atât etnicitatea românească, cât și cea maghiară dispun de caracteristici marcante, semnificații relativ neechivoce, ambele având ideologii naționale structurate și sisteme de instituții bine conturate (adesea în opoziție ideologică una față de cealaltă). În schimb, identitățile intermediare (hibride) nu au caracteristici marcante și nu dispun de discursuri și instituții în care acestea să se integreze. În aceste condiții, cuplurile mixte sunt forțate să facă în mod constant alegeri, începând de la alegerea bisericii pentru ceremonia de cununie, alegerea numelui și religiei copiilor, și până la alegerea școlii cu limbă de predare română, respectiv maghiară. Desigur, afirmația – conform căreia rezultatul final al socializării în familiile mixte este alegerea uneia sau alteia dintre etnii și reduce complexitatea realității sociale – nu este departe de realitate. Însă, în alte cazuri, afilierile etnoculturale nu se exclud reciproc. De exemplu, o persoană cu afilieri etnice armene poate fi în același timp „bun” român sau chiar în structura identitară armeană-română loialitatea față de etnia majoritară poate avea un rol semnificativ (vezi Veress 2009: 135).

Deci, trebuie menționat faptul că actuala înregistrare statistică se integrează în discursuri naționale moderniste. Deși aceasta constituie inevitabil punctul de pornire într-o analiză statistică-demografică care interoghează apartenența etnică, aceasta se realizează la ora actuală într-o logică disjunctivă („ori-ori”), care tinde spre o reprezentare exclusivistă din punct de vedere etnic. Se poate afirma că atunci când copiii din familiile mixte sunt înregistrați ca fiind români, maghiari, germani etc. în cursul înregistrării mișcărilor de populație sau în cel al recensămintelor, această categorizare este pentru părinți o situație în care sunt nevoiți să aleagă doar una dintre alternativele definite etnic. Din acest punct de vedere, înregistrarea statistică nu este un act izolat, ci face parte dintr-un mecanism extins care clasifică persoanele de origine mixtă în una sau în cealaltă dintre categoriile etnice. Această logică nu este neapărat (și în unele cazuri cert că nu este) în coerență cu structurile identitare ale minorităților din România.

Cu toate aceste constrângeri, în cazul etniilor unde avem datele necesare (maghiari, romi, ucraineni, germani) am încercat să formulăm relația dintre reproducerea în sens demografic și cea în sens etnocultural. Reproducerea demografică se referă la numărul de copii născuți de contingentul feminin fertil al populației minoritare pe baza căreia putem calcula indicii de fertilitate. În privința reproducerii etnice, problema care se pune este ce procent din acești copii se va identifica cu populația respectivă. După cum am mai semnalat, acest procent depinde de proporția căsătoriilor mixte și de modelele socializării

etnice în cadrul familiilor mixte. Formula ratei reproducerii etnice (abreviată RE – reproducere etnică) este obținută în felul următor:

$$RE = HomM \times 100 + HetM \times (REHet_b\u00e0rba\u0219i + REHet_femei),$$

unde

HomM – propor\u021bia c\u00e5s\u00e2toriilor omogene, \u00een care reproducerea etnic\u00e0 poate fi considerat\u00e0 de 100%,

HetM – propor\u021bia c\u00e5s\u00e2toriilor mixte,

REHet_femei, REHet_b\u00e0rba\u0219i – reproducerea etnic\u00e0 \u00een cadrul familiilor mixte, \u00een cazul so\u021biei, respectiv so\u021bului de na\u0219ionalitate minoritar\u00e0 (practic care este procentul copiilor \u00eenregistra\u0219i ca fiind minoritari).

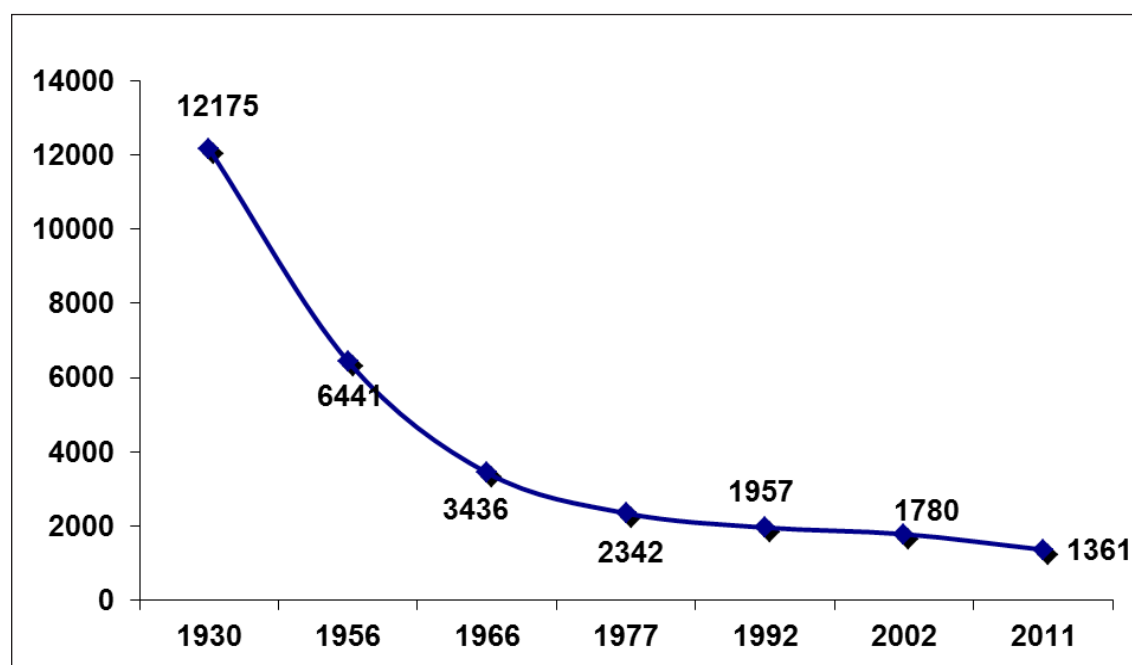
Cu alte cuvinte, *rata reproducerii etnice* exprim\u00e0 raportul dintre num\u00e0rul copiilor \u00eenregistra\u0219i ca fiind minoritari maghiari \u0219i num\u00e0rul de copii n\u00e0scu\u0219i de mame de na\u0219ionalitate minoritar\u00e0. Pe baza acestui indice putem deduce \u00een ce m\u00e0sur\u00e0 asimilarea intergenera\u0219ional\u00e0 \u00een raport cu fertilitatea feminin\u00e0 conduce la sc\u00e0derea capacit\u00e0\u0219ii de \u00eenlocuire \u00een timp a genera\u0219iilor popula\u0219iei minoritare.

2. Armenii

Conform recensământului din 2011 populația armeană era formată din 1.361 indivizi. În România nu exista nicio localitate unde proporția acestei etnii a depășit 1%. Proporția ponderată a armenilor în localitățile unde erau prezenți era de 0,1%, adică putem afirma că repartitia lor teritorială era cea mai dispersată dintre toate minoritățile din România. Cele mai mari comunități armenesti sunt în București (573) și Constanța (230), iar în Tulcea, Galați, Pitești, Bacău, Suceava, Gherla, Timișoara, Cluj-Napoca și Botoșani trăiesc între 20-40 persoane care s-au declarat armeni.

Comparativ cu situația din 1930, numărul armenilor din România a scăzut drastic. S-a înregistrat o scădere accentuată între 1930 și 1977, iar o scădere mai moderată între 1977 și 2011. Prima scădere datează din perioada 1946-1948, când aproximativ 3000 de armeni au fost „repatriați” în Armenia Sovietică. (Nastasă 2008: 30)

Tabelul 11. Evoluția populației de naționalitate armeană din România

Dispersarea teritorială se reflectă și în diviziunea etnicilor armeni după limba maternă. Majoritatea (54,8%) au afirmat că au limba română ca limbă maternă și doar o minoritate (39%) au afirmat că sunt vorbitori nativi de limbă armeană.

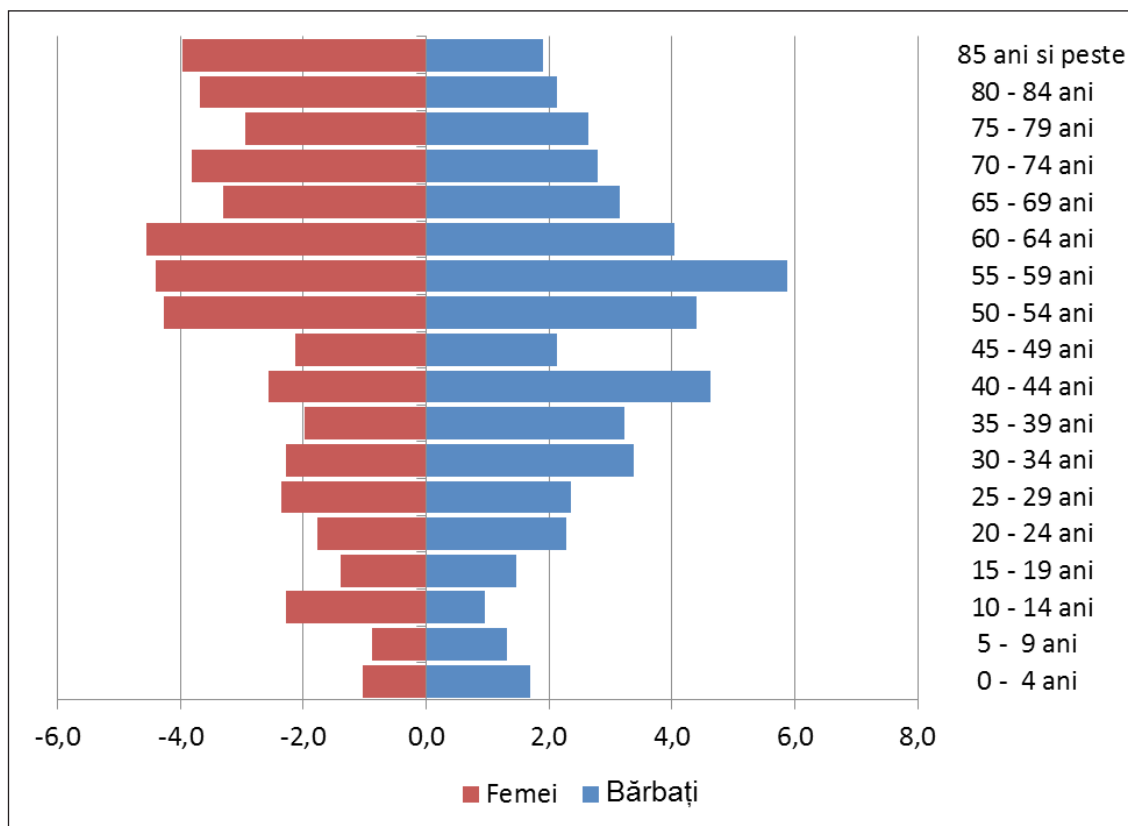
Tabelul 12. Etnicii armeni după limba maternă (2011)

Total	Dintre care cu limbă maternă (%)			
	Armeană	Română	Maghiară	Altă limbă
1361	54,3	42,5	4,2	1,1

Din păcate nu avem informații privind evoluția căsătoriilor mixte/omogene din cadrul populației de naționalitate armeană, însă știm că în recensământul din 2011 din cei 412 bărbați de naționalitate armeană căsătoriți 142 (34,5%) aveau parteneri de naționalitate armeană, 238 (57,8%) de naționalitate română, iar 32 (7,8%) de alte naționalități. Chiar dacă majoritatea bărbaților de etnie armeană au trăit în căsătorii mixte – luând în calcul mărimea și repartitia teritorială a comunității armenesti – proporția căsătoriilor omogene este destul de ridicată.

Tabelul 13. Proporția bărbaților de etnie armeană care trăiesc în căsătorii omogene (2011)

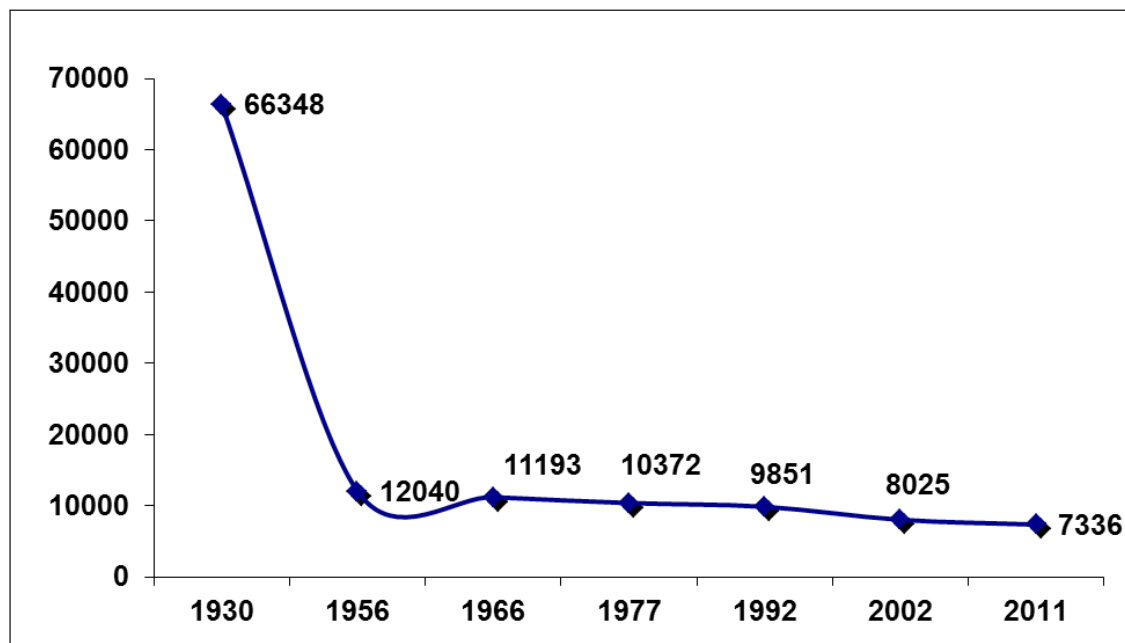
Endogamie etnică (bărbați)	Proporția copiilor înregistrați armeni (cu tată armean)
34,5	34,7

Tabelul 14. Structura pe vârste a populației armenice (2011)

3. Bulgarii

Recensământul din 2011 a înregistrat 7.336 de persoane ca fiind bulgari. În perioada 1930-1956 numărul populației bulgare a scăzut cu aproape 80%. Această scădere a fost precedată de o restructurare teritorială radicală. După schimbarea administrației asupra Cadrilaterului, România și Bulgaria au semnat un acord pentru transferul obligatoriu de populație între cele două țări. În acest context, aproximativ 61 mii de bulgari au plecat din România. (Horváth 2011:12) Ca urmare a schimbului de populație, comunitatea bulgară din Dobrogea de Nord a dispărut.

Tabelul 15. Evoluția populației de naționalitate bulgară din România

În urma acestui transfer de populație în România a rămas doar o comunitate semnificativă de bulgari, cea din Banat. Astăzi 70% (4.983 de persoane) dintre bulgarii din România trăiesc în județele Timiș și Arad.

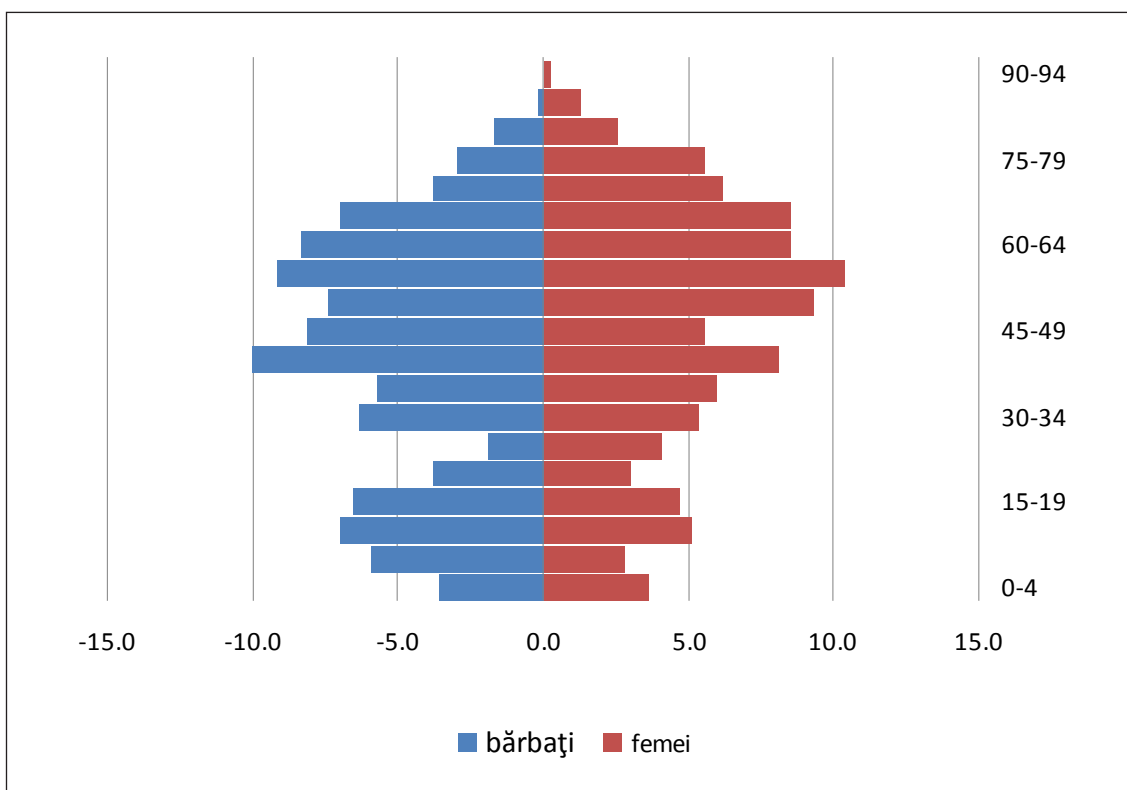
Există două localități cu majoritate bulgărească: Brestea (83%) și Dudeștii Vechi (66%), unde trăiește 38% din populația de etnie bulgară. În afara acestor localități, Vinga este un centru însemnat al comunității bulgare din Banat (330 persoane, 8,1%). O altă comunitate însemnată se află în județul Dâmbovița (Bălenii-Sârbi, 887 bulgari, 19%). Aproximativ 50% (3.656 persoane) din comunitatea bulgară trăiește în localități în care procentul acestui grup etnic nu depășește 10%. Conform situației în care 39% dintre bulgari trăiesc în localități în care formează majoritatea locală, iar 48% din populație sub 10%, proporția ponderată a bulgarilor calculată pe localități este de 29,2%.

Tabelul 16. Distribuția populației bulgare după structura etnică a localităților în care locuiesc

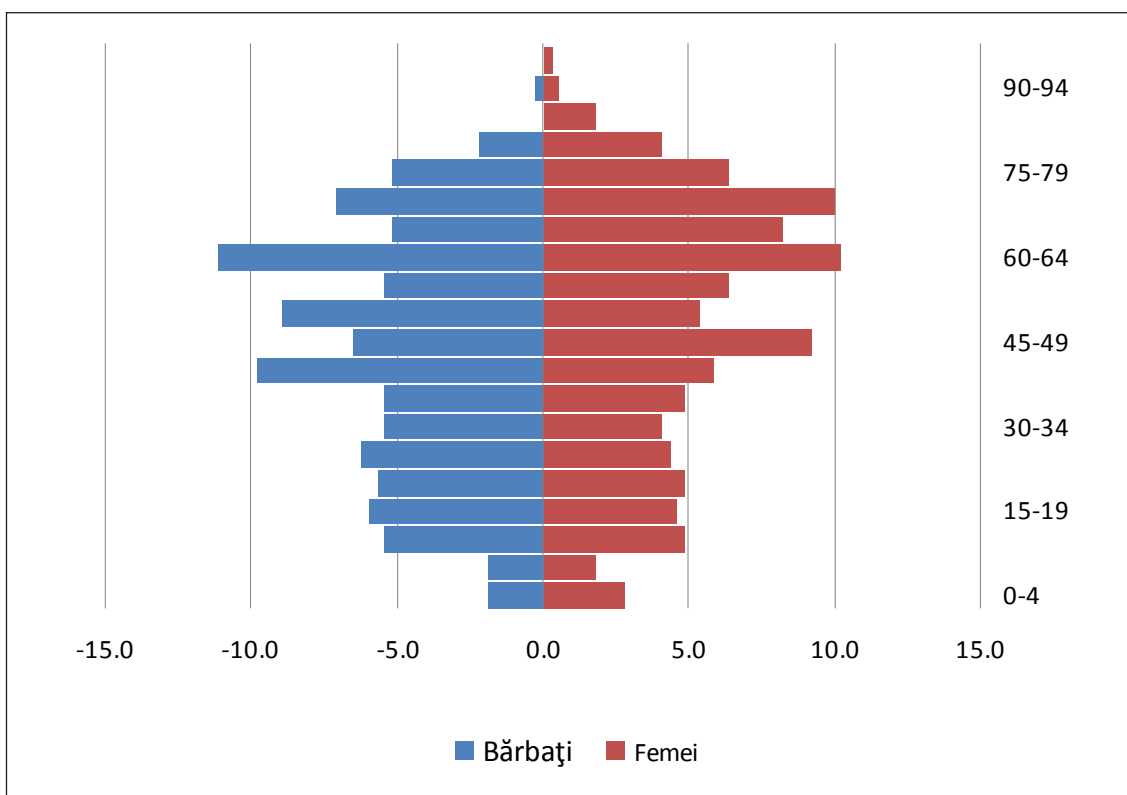
	Populație		Număr localități
	Nr.	%	
Mai mult de 80%	367	5,0	1
50-80%	2425	33,1	1
20-50%			
10-20%	887	12,1	1
Sub 10%	3656	49,8	49
Proporție ponderată		29,2	

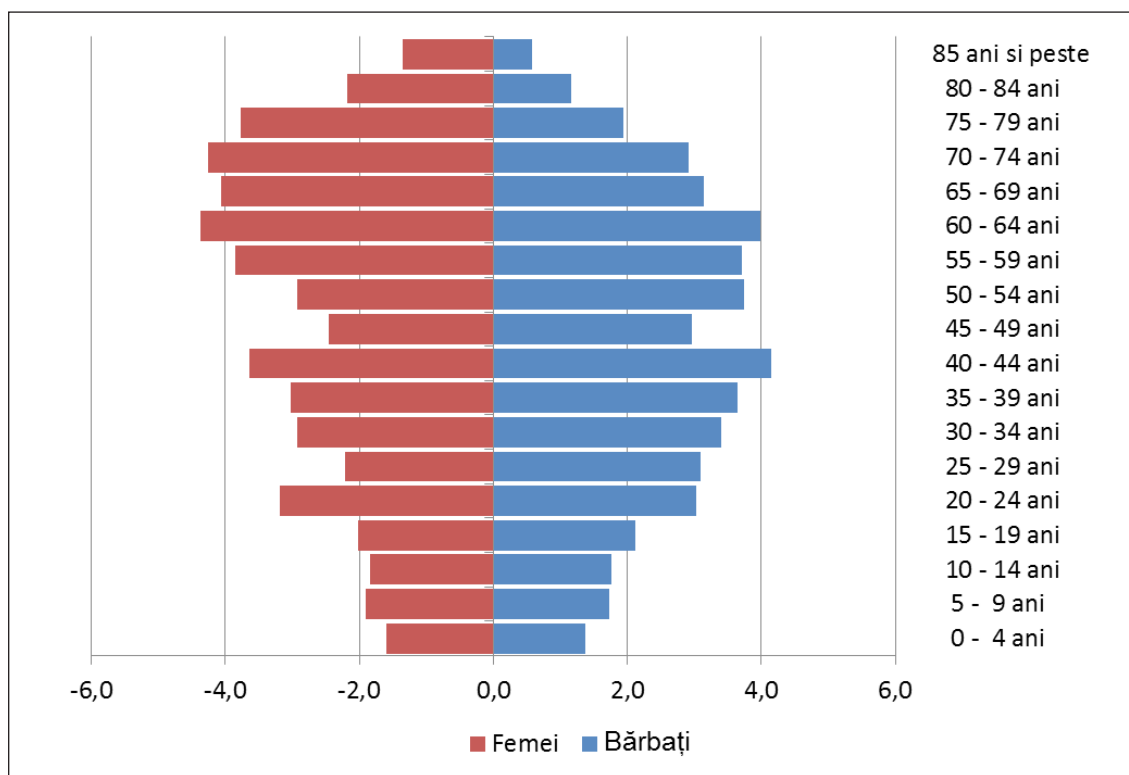
După cum reiese din graficul și tabelul de mai jos, populația bulgară are o structură de vârstă îmbătrânită.

Tabelul 17. Structura pe grupe de vârstă a populației bulgare (1992)

Tabelul 18. Structura pe grupe de vârstă a populației bulgare (2002)

Tabelul 19. Structura pe grupe de vârstă a populației bulgare (2011)**Tabelul 20.** Vârsta medie și structura pe vârste a populației bulgare

	Vârsta medie (ani)	0-14 (%)	15-60 (%)	60+ (%)
1992				
România	34,9	22,8	60,5	16,7
bulgari	44,3	14,0	57,6	28,3
2002				
România	37,4	17,8	63,7	18,5
bulgari	47,3	9,3	56,4	34,2
2011				
România	40,2	15,9	56,3	22,3
Bulgari	45,7	10,2	56,1	33,7

În 2011, majoritatea bulgarilor (86,43%) aveau limba bulgară ca limbă maternă, 12,9% limba română, iar într-o proporție de 0,5% apare și limba maghiară ca limbă maternă.

Tabelul 21. Etnicii bulgari după limba maternă (2011)

Total	Dintre care cu limbă maternă (%)		
	Bulgară	Română	Maghiară
7336	86,4	12,9	0,5

Conform datelor recensământului din 2011, din cei 1.969 bărbați bulgari căsătoriți, 1.165 (59,2 %) aveau partener de aceeași etnie, 804 (40,8%) trăiau în căsătorii mixte din care 653 (33,2%) aveau soții

de etnie română, iar 151 (7,7%) de alte etnii. Din copiii care trăiesc în căsătorii mixte, în care tatăl este de etnie bulgară 46,7% au fost înregistrați ca fiind bulgari. Deoarece nu avem date referitoare la familiile unde mama este de origine bulgară, nu putem calcula rata reproducerii etnice, respectiv a asimilării intergeneraționale.

Tabelul 22. Proporția bărbaților de etnie bulgară care trăiesc în căsătorii endogame (2011)

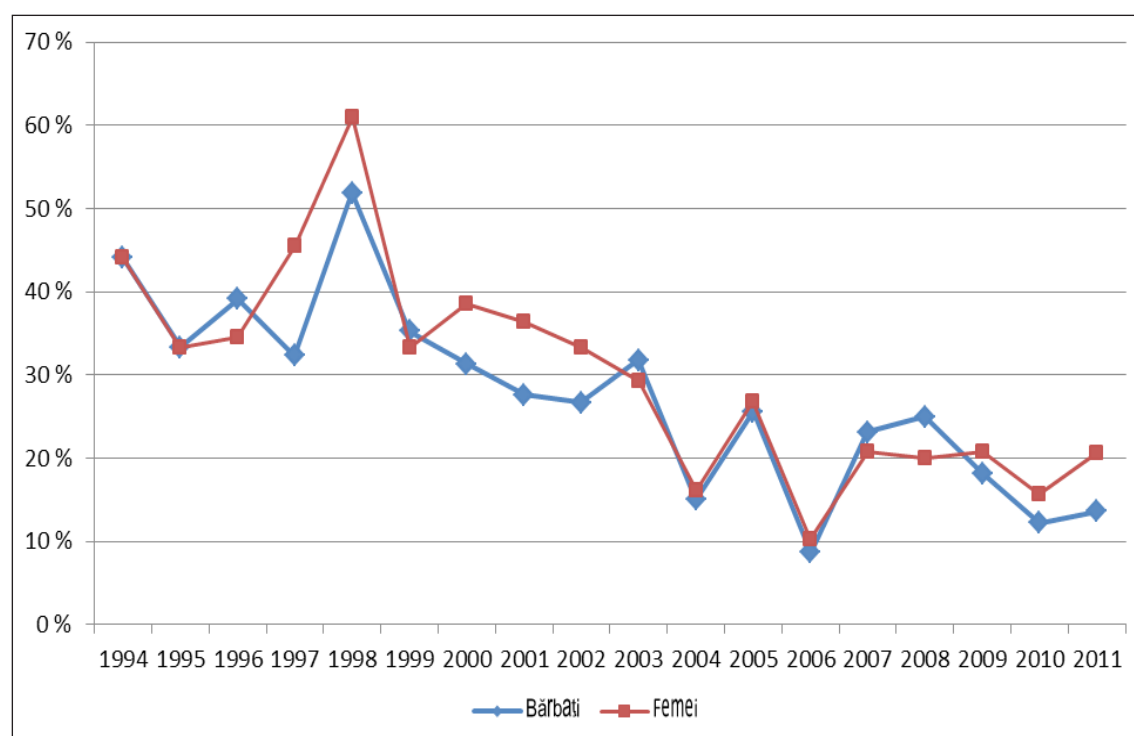
Endogamie etnică (bărbați)	Proporția copiilor din căsătorii mixte, înregistrați ca fiind bulgari (cu tată bulgar)
59,2	46,7

Referitor la bulgari avem la dispoziție și datele cu privire la dinamica endogamiei și a căsătoriilor mixte pentru perioada 1994-2007. Din aceste date reiese în primul rând că rata brută a nupțialității (numărul pe căsătorii la 1.000 de persoane) este scăzută față de media națională, ceea ce se datorează faptului că populația vârstnică este suprareprezentată în cadrul etniei bulgare. Referitor la endogamia etnică putem afirma că majoritatea bulgarilor intră în căsătorii mixte, iar proporția căsătoriilor omogene a scăzut considerabil, atât în cadrul populației masculine, cât și în cadrul celei feminine.

Tabelul 23. Numărul celor care au încheiat o căsătorie și procentul căsătoriilor omogene în cadrul populației bulgare (1994-2011)

	Numărul căsătoriilor		Căsătorii endogame (%)		
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Total
1994	34	34	44,1	44,1	44,1
1995	30	30	33,3	33,3	33,3
1996	23	26	39,1	34,6	36,7
1997	31	22	32,3	45,5	37,7
1998	27	23	51,9	60,9	56
1999	17	18	35,3	33,3	34,3
2000	32	26	31,3	38,5	34,5
2001	29	22	27,6	36,4	31,4
2002	30	24	26,7	33,3	29,6
2003	22	24	31,8	29,2	30,4
2004	40	37	15	16,2	15,6
2005	43	41	25,6	26,8	26,2
2006	46	39	8,7	10,3	9,4
2007	26	29	23,1	20,7	21,8
2008	20	25	25	20	22,5
2009	33	29	18,2	20,7	19,5
2010	41	32	12,2	15,6	13,9
2011	44	29	13,6	20,7	17,2

Tabelul 24. Evoluția căsătoriilor omogene în cadrul populației bulgare (1994-2011)

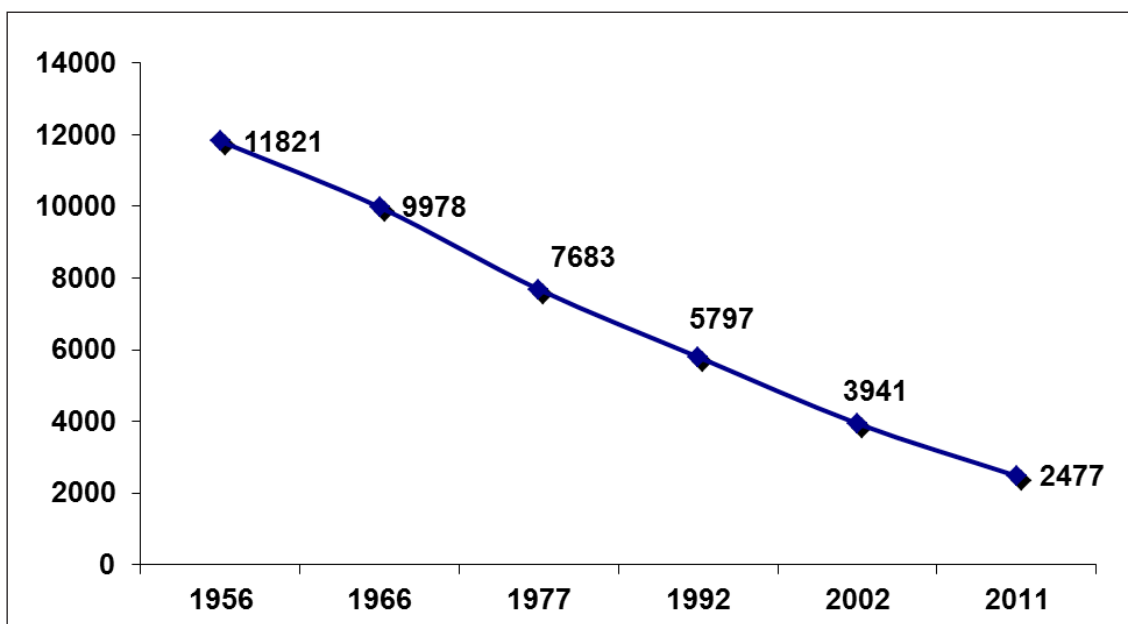

4. Cehii

Conform datelor recensământului din 2011, numărul cehilor a fost de 2.477. Privind evoluția numerică a populației cehe avem date disponibile începând din 1956, din care reiese o scădere constantă și drastică a acestei minorități. Față de 1956, descreșterea numerică este de 80%, iar față de 1992 de 42%.

Populația cehă este concentrată în partea sudică a județelor Caraș-Severin și Mehedinți. În aceste două județe trăiesc 81% din cehii din România. În aceste două județe se află cele 7 sate unde cehii formează majoritatea locală (Garnic, 92,7%; Șumița, 92,1%; Ravensca 80,7%; Sfânta Elena; 80,2% și Bigăr 73,6% din Caraș-Severin, respectiv Eibenthal 78,7% și Baia Nouă 54,7% din Mehedinți). Populația acestor sate nu depășește 300 de persoane, satele fiind subordonate comunelor în care populația cehă nu este majoritară.

Tabelul 25. Evoluția populației de naționalitate cehă din România

50,4% din cehi trăiesc în satele unde această etnie formează majoritatea locală, iar o altă parte semnificativă (39,2%) dispersat. În această a doua categorie, comunitățile locale mai însemnate sunt în orașele din județele Caraș-Severin și Mehedinți, respectiv în Timișoara. Proporția ponderată a cehilor este de 41,5%.

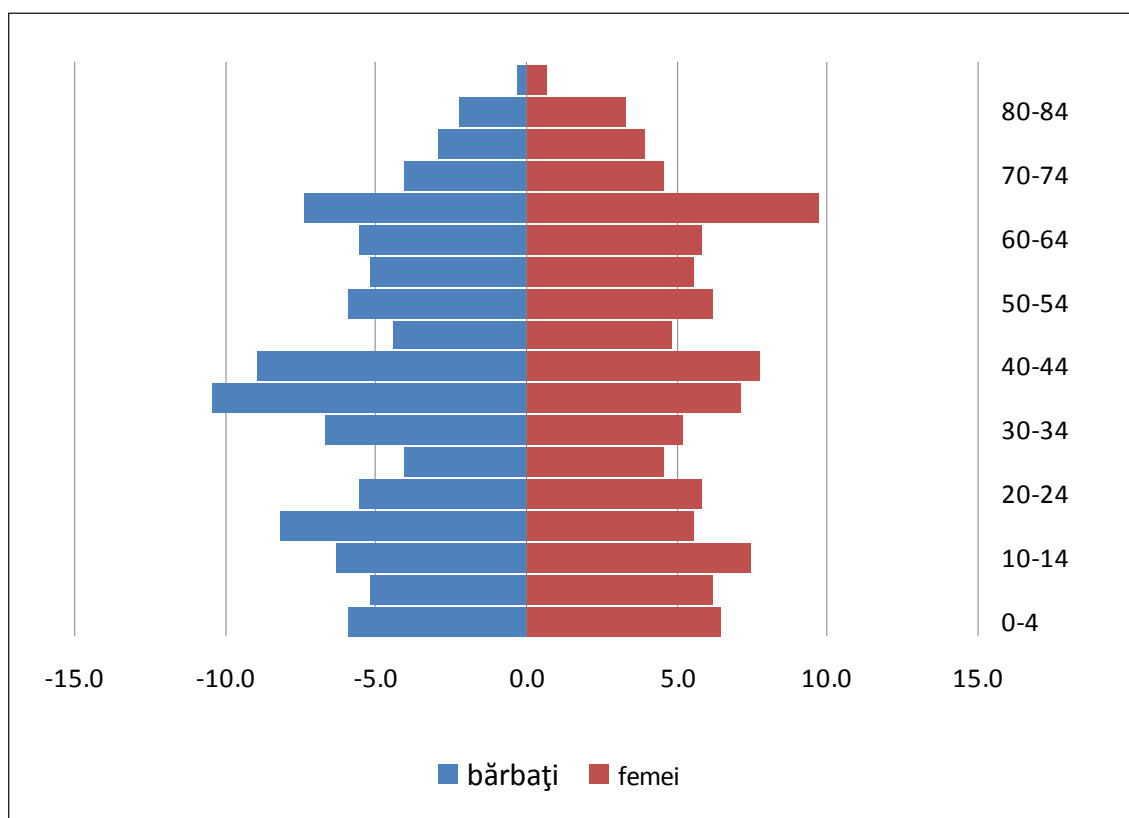
Tabelul 26. Distribuția populației de etnie cehă după structura etnică a localităților în care locuiesc (2011)

	Populație		Număr localități
	Nr.	%	
Mai mare de 80%	736	29,7	4
50-80%	424	17,1	2
20-50%			0
10-20%	212	8,5	2
Sub 10%	1105	44,6	39
Proporție ponderată		41,5	50

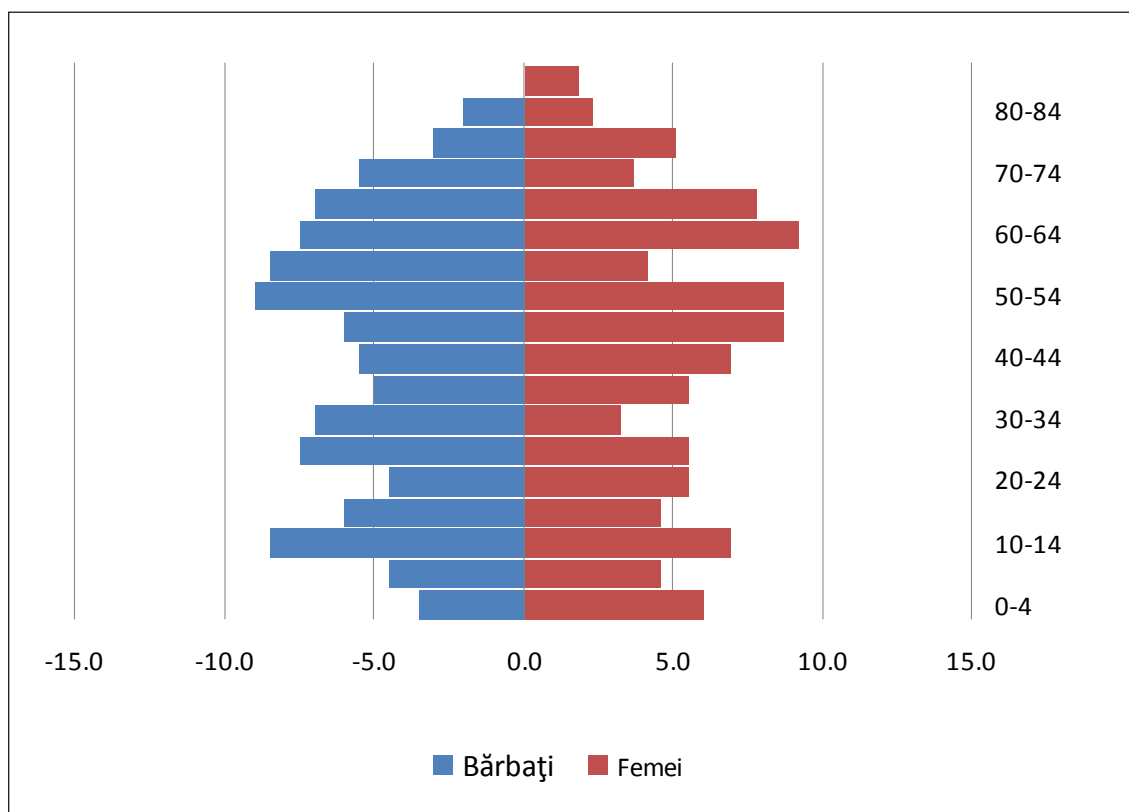
Structura de vârstă a populației cehe, comparând cu minoritățile prezentate până acum, este relativ echilibrată, deși procesul de îmbătrânire în cadrul acestei etnii este mai accentuat în comparație cu tendințele generale care afectează populația țării. În 2011 vârsta medie a cehilor a fost de 50,5 ani, față de media națională de 40,2 ani, iar proporția populației vârstnice a depășit procentul de 37,2%.

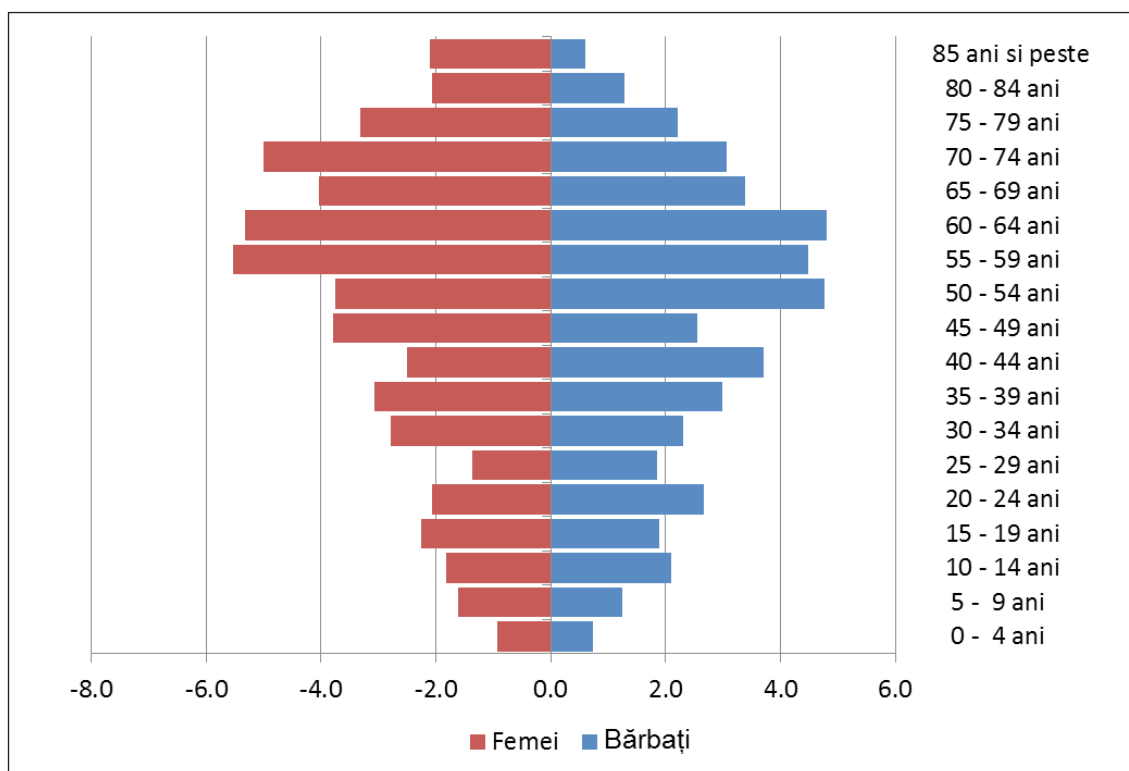

Tabelul 27. Structura pe grupe de vârstă a populației cehe (1992)

Tabelul 28. Structura pe grupe de vârstă a populației cehe (2002)

Tabelul 29. Structura pe grupe de vârstă a populației cehi (2011)**Tabelul 30.** Vârsta medie și structura pe vârste a populației cehi

	Vârsta medie (ani)	0-14 (%)	15-60 (%)	60- (%)
1992				
România	34,9	22,8	60,5	16,7
Cehi	39,8	18,9	55,7	25,4
2002				
România	37,4	17,8	63,7	18,5
Cehi	42	16,9	58	25,1
2011				
România	40,2	15,9	56,3	22,3
Cehi	50,5	8,4	54,3	37,2

Cei care s-au declarat ca fiind cehi au avut într-un procent de 81,6% ca limbă maternă cehă, iar 12,1% limba română. Între cei cu altă limbă maternă găsim vorbitori de germană și de maghiară.

Tabelul 31. Etnicii cehi după limba maternă (2011)

Total	Dintre care cu limbă maternă (%)			
	Cehă	Română	Maghiară	Germană
2.477	81,6	12,1	0,8	0,9

65% din bărbații cehi, care trăiau în căsătorie (sau uniune consensuală) au avut soție de aceeași etnie, iar în cadrul familiilor mixte în care tata era ceh, 40,4% din copii au fost înregistrați ca fiind cehi.

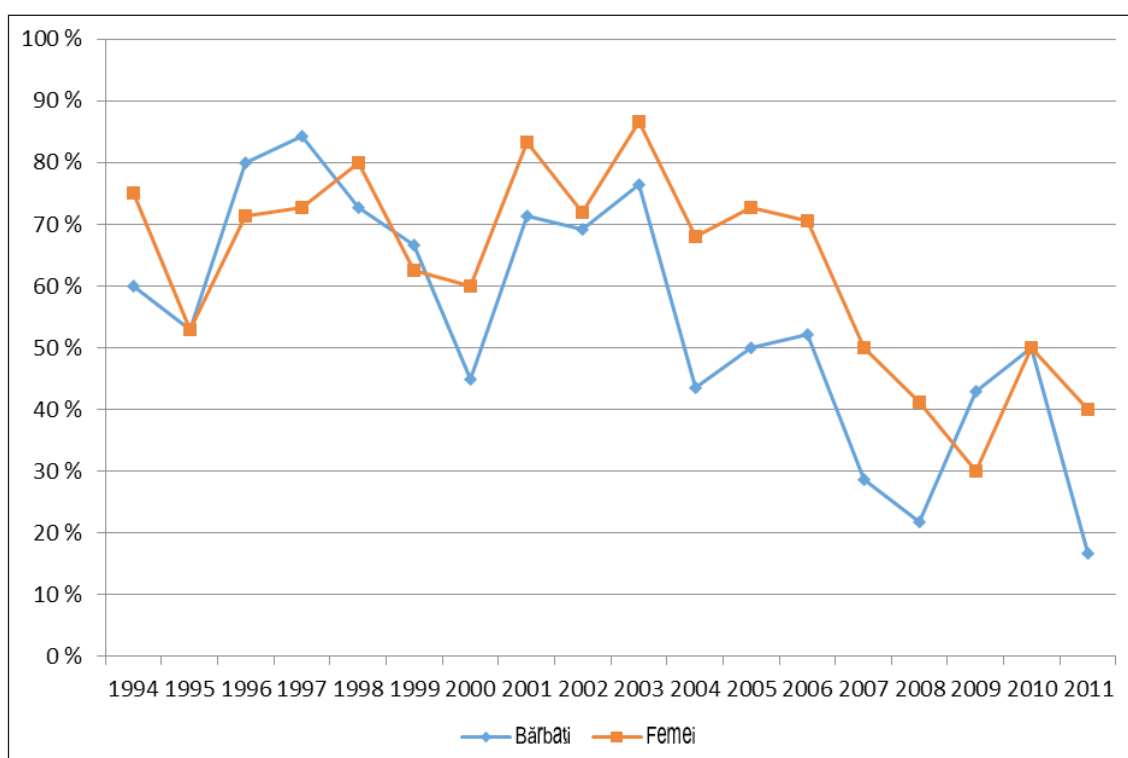
Tabelul 32. Proporția bărbaților de etnie cehă care trăiesc în căsătorii endogame (2011)

Endogamie etnică (bărbați)	Proporția copiilor înregistrați cehi (cu tată ceh)
65,0	40,4

Datele privind evoluția căsătoriilor arată că nupțialitatea cehilor nu este sub media națională, deși această populație are o structură de vârstă mai îmbătrânită. Ținând cont de faptul că este vorba despre o populație destul de mică, proporția căsătoriilor omogene poate fi considerată destul de mare.

Tabelul 33. Numărul celor care au încheiat o căsătorie și procentul căsătoriilor omogene în cadrul populației cehi (1994-2011)

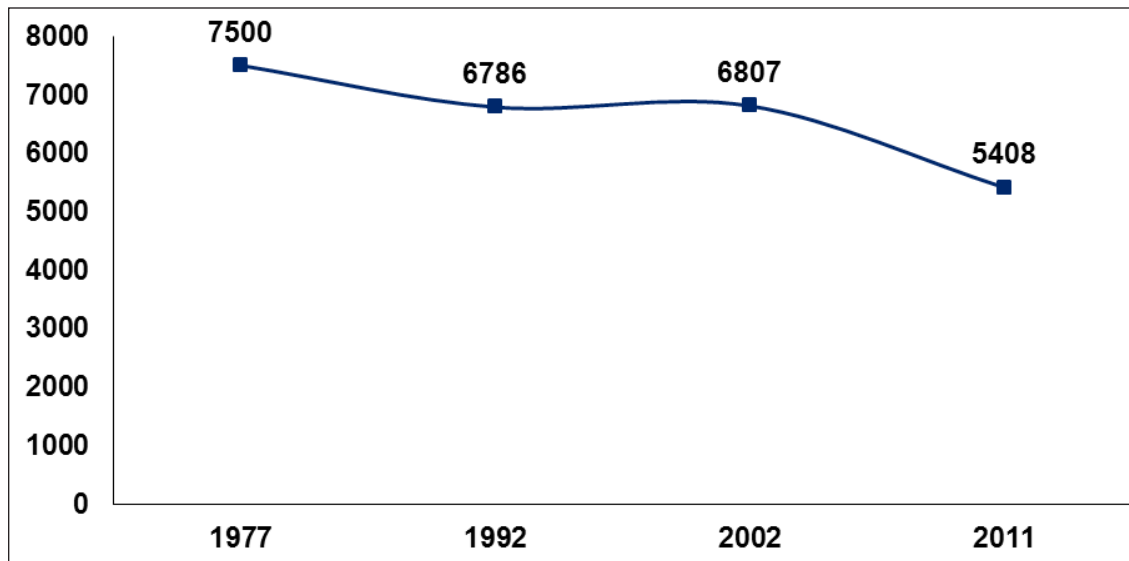
	Numărul căsătoriilor		Căsătorii endogame (%)		
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Total
1994	30	24	60	75	44,1
1995	17	17	52,9	52,9	33,3
1996	25	28	80	71,4	36,7
1997	19	22	84,2	72,7	37,7
1998	22	20	72,7	80	56
1999	15	16	66,7	62,5	34,3
2000	20	28	45	60	34,5
2001	14	12	71,4	83,3	31,4
2002	26	25	69,2	72	29,6
2003	17	15	76,5	86,7	30,4
2004	39	25	43,6	68	15,6
2005	32	22	50	72,7	26,2
2006	23	17	52,2	70,6	9,4
2007	7	4	28,6	50	21,8
2008	32	17	21,9	41,2	31,6
2009	7	10	42,9	30	36,5
2010	8	8	50	50	50,0
2011	12	5	16,7	40	28,4

Tabelul 34. Evoluția căsătoriilor endogame în cadrul populației cehe (1994-2011)

5. Croații

Conform recensământului din 2011, 5.408 persoane s-au declarat ca fiind croați.

Tabelul 35. Evoluția populației de naționalitate croată din România

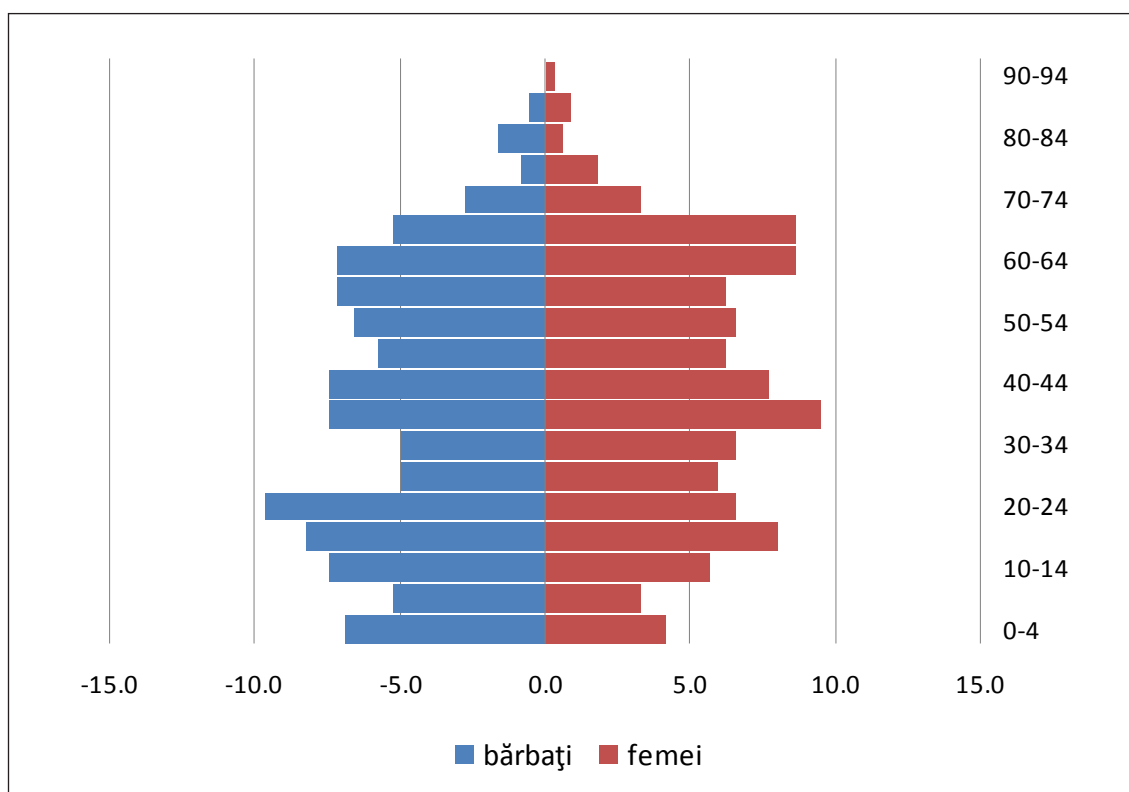
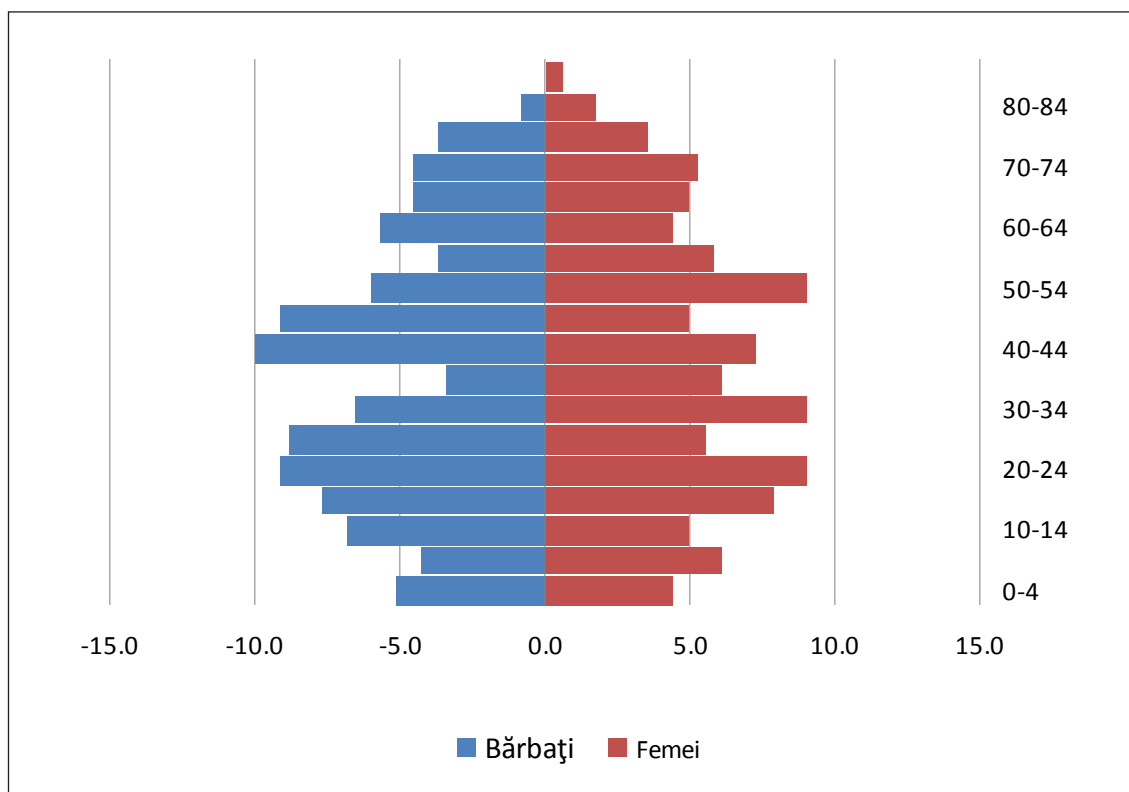

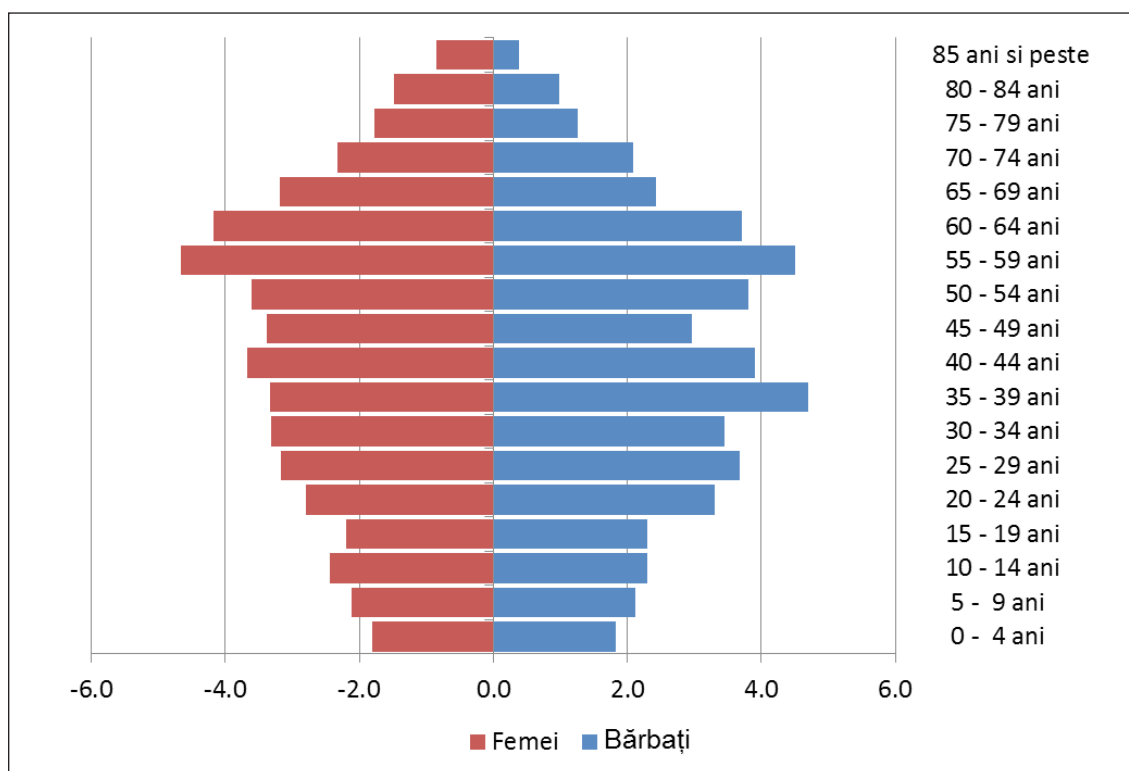
Comunitatea croată poate fi caracterizată printr-o concentrare teritorială accentuată. În cele 7 sate din comunele Carașova și Lupac, unde proporția croaților (numiți de românii bănățeni *carașoveni*) este între 50-100%, trăiesc 86,9% din populația croată. Alte localități în care locuiesc într-un număr mai mare croații sunt: Reșița (288 persoane, 0,4%), Timișoara (101 persoane, 0,03%) și Recaș (73 persoane, 1,5%).

Tabelul 36. Distribuția populației de etnie croată după structura etnică a localităților în care locuiesc (2011)

	Populație		Număr localități
	Nr,	%	
Mai mult de 80%	2833	52,4	5
50-80%	1865	34,5	2
Sub 10%	710	13,1	24
Proporție ponderată		71,5	

Populația croată are o structură de vârstă relativ echilibrată, similară cu cea a populației majoritare. Interesant este că, între 1992 și 2002, în timp ce la nivel național procesul de îmbătrânire s-a accentuat considerabil, în cadrul populației croate nu a avut loc un astfel de proces. În 2002 vârsta medie era de 38 ani, iar proporția populației de peste 60 ani de 19%.

Tabelul 37. Structura pe grupe de vârstă a populației croate (1992)**Tabelul 38.** Structura pe grupe de vârstă a populației croate (2002)

Tabelul 39. Structura pe grupe de vârstă a populației croate (2011)

Tabelul 40. Vârsta medie și structura pe vârste a populației croate

	Vârsta medie (ani)	0-14 (%)	15-60 (%)	60- (%)
1992				
România	34,9	22,8	60,5	16,7
Croați	38,1	16,4	62,6	21
2002				
România	37,4	17,8	63,7	18,5
Croați	38	15,8	65,2	19
2011				
România	40,2	15,9	56,3	22,3
Croați	42,5	12,6	62,7	24,6

În recensământul din 2011, proporția celor care se consideră vorbitori nativi de limbă croată este destul de ridicată (93,5%), doar un procent de 6,0% din populația croată afirmând că are limba română ca limbă maternă.

Tabelul 41. Etnicii croați după limba maternă (2011)

Total	Dintre care cu limbă maternă (%)	
	Croată	Română
5408	93,5	6,0

În recensământul din 2011, din cei 1.513 de bărbați căsătoriți, 1.271 (84,0%) aveau soții de naționalitate croată, 196 (13,0%) de naționalitate română, iar 46 (3,0%) de alte naționalități. Proporția copiilor înregistrați ca fiind croați în cazul căsătoriilor mixte, era de 48,9%.

Tabelul 42. Proporția bărbaților de etnie cehă care trăiesc în căsătorii endogame

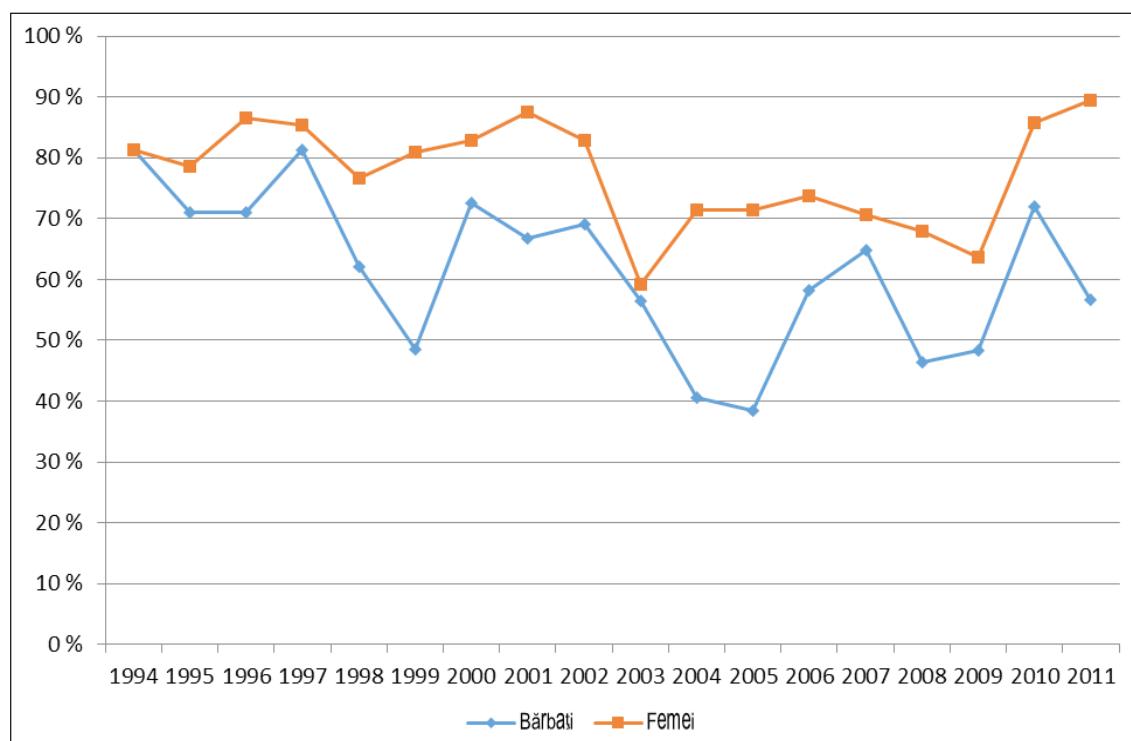
Endogamie etnică (bărbați)	Proporția copiilor înregistrați croat (cu tată croat)
84,0	48,9

Conform datelor din perioada 1994-2007 nupțialitatea populației coate pare a fi mai mică față de media națională. Proporția căsătoriilor endogame este relativ ridicată în primii ani ai perioadei investigate (74-83%), dar a cunoscut o descreștere accentuată până în anii 2007. Endogamia este mai accentuată în cazul populației feminine.

Tabelul 43. Numărul celor care au încheiat o căsătorie și procentul căsătoriilor endogame în cadrul populației croate (1994-2011)

	Numărul căsătoriilor		Căsătorii endogame (%)		
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Total
1994	32	32	81,3	81,3	81,3
1995	31	28	71	78,6	74,6
1996	45	37	71,1	86,5	78
1997	43	41	81,4	85,4	83,3
1998	58	47	62,1	76,6	68,6
1999	35	21	48,6	81	60,7
2000	40	37	72,5	82,9	77,5
2001	42	32	66,7	87,5	75,7
2002	42	35	69	82,9	75,3
2003	23	22	56,5	59,1	57,8
2004	74	42	40,5	71,4	51,7
2005	65	35	38,5	71,4	50
2006	48	38	58,3	73,7	65,1
2007	37	34	64,9	70,6	67,6
2008	41	28	46,3	67,9	57,1
2009	29	22	48,3	63,6	56,0
2010	25	21	72,0	85,7	78,9
2011	30	19	56,7	89,5	73,1

Tabelul 44. Evoluția căsătoriilor endogame în cadrul populației croate (1994-2011)

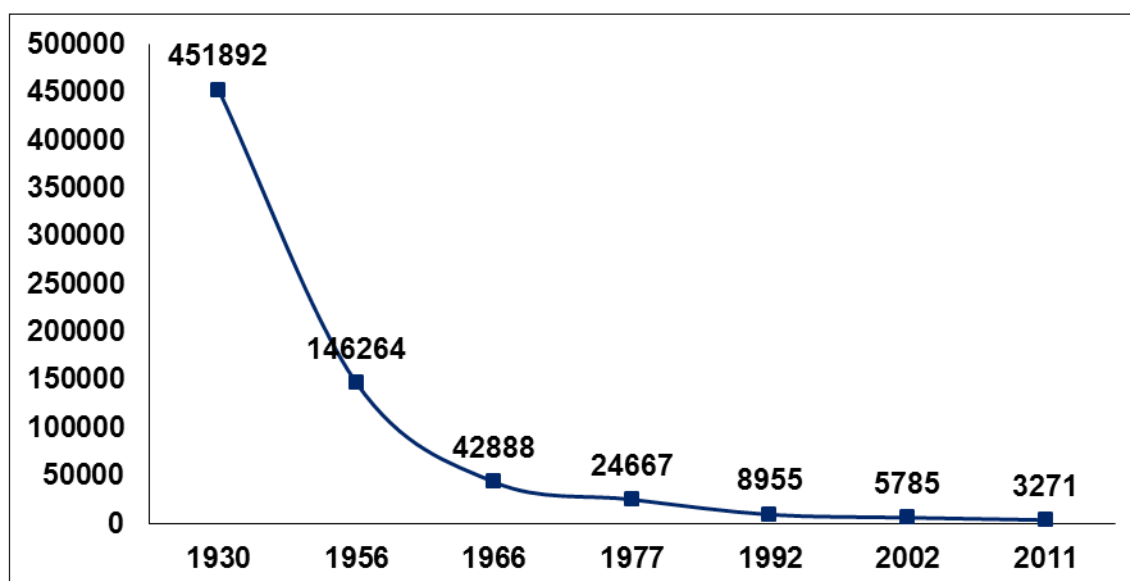

6. Evreii

Conform recensământului din 1930, pe teritoriul actual al țării erau 451.892 evrei. Deși practic erau prezenți în toate județele țării, aceștia erau concentrați în Basarabia, Bucovina și Moldova (județele Iași, Botoșani, Suceava, Neamț, Bacău), în Maramureș, în orașele din Crișana (Bihor, Satu Mare) și în București. Populația evreiască a fost deportată începând din anul 1941. Astfel, din teritoriile aflate sub administrație românească (mai ales Basarabia), cel puțin 150 de mii de evrei au fost deportați în Transnistria, o provincie situată la estul graniței dintre Republica Moldova și Ucraina. Între anii 1948–1989 (până în toamna căderii regimului comunist), aproximativ 270 de mii de evrei români au plecat în Israel (Bines 1998: 94), iar un număr semnificativ de emigranți au ales alte state, în special Statele Unite ale Americii. (Horváth 2011:13) Ca urmare a Holocaustului și a emigrării masive a supraviețuitorilor în Israel și alte țări, în 1956 erau înregistrați doar 146.264 de evrei în România. Emigrarea a continuat și în timpul comunismului, așadar până la recensământul din 2011 au rămas doar 3.271 persoane (reprezentând 0,7% din numărul înregistrat în 1930) care se considerau evrei.

Pe lângă populația armeană, populația evreiască este minoritatea cea mai dispersată din România. Evreii din România trăiesc în totalitate în localități unde proporția lor nu depășește procentul de 1,5%. Cea mai mare concentrare de evrei este în București, un procent de 40,8% din populație trăind în capitală. Orașele unde se înregistrează o comunitate evreiască de peste 100 de persoane sunt: Iași, Timișoara, Cluj-Napoca, Oradea și Arad.

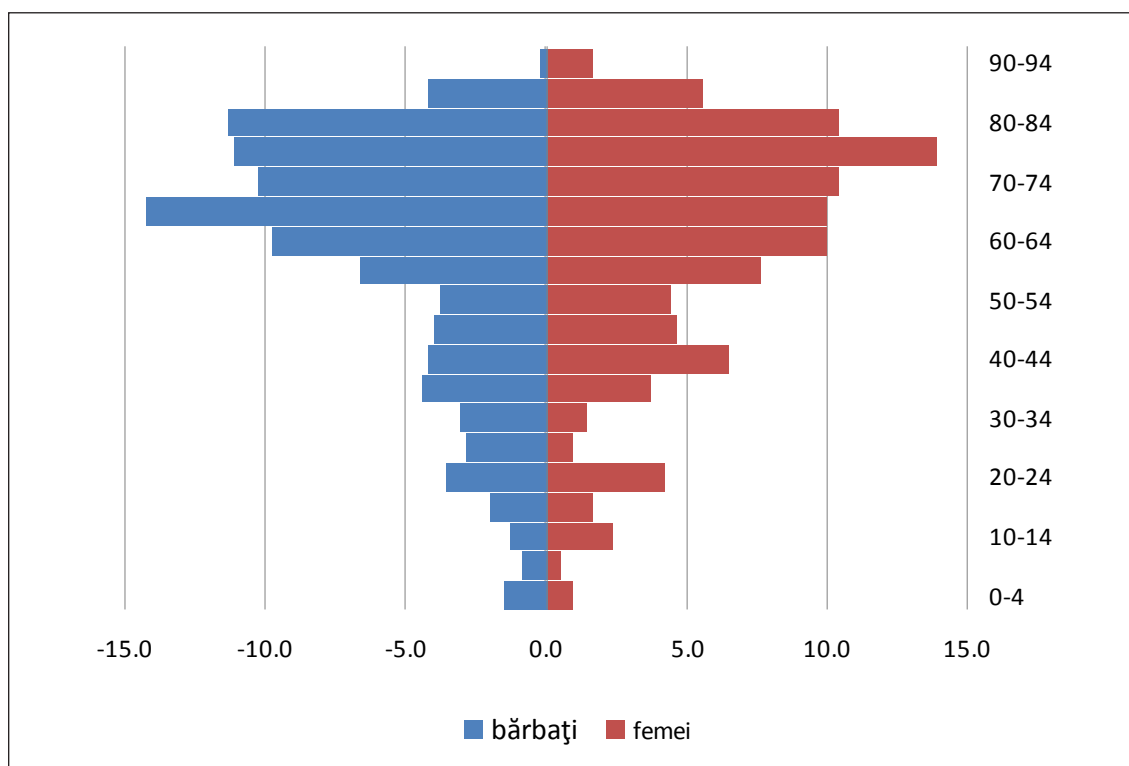
Tabelul 45. Evoluția populației de naționalitate evreiască din România

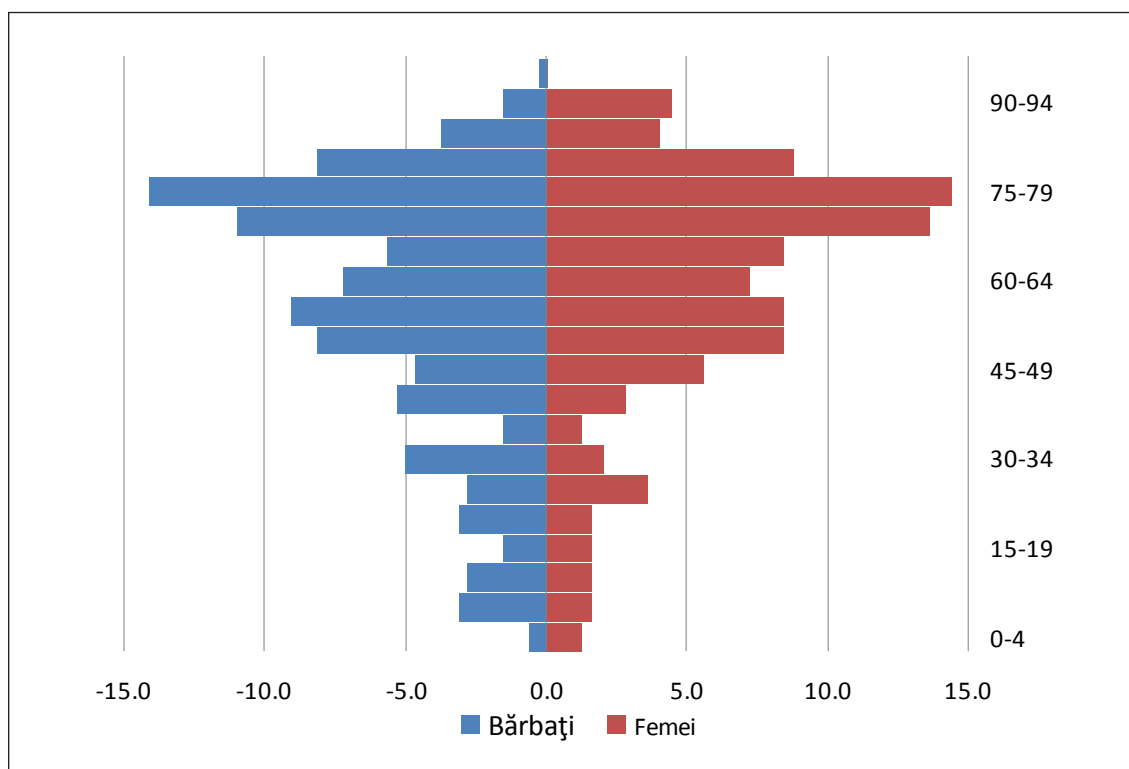
Populația evreiască este foarte îmbătrânită, ceea ce reduce șansele de reproducere a acestei minorități. Proporția copiilor sub 14 ani este de doar 5,6%, iar vârsta medie de 59,1 ani.

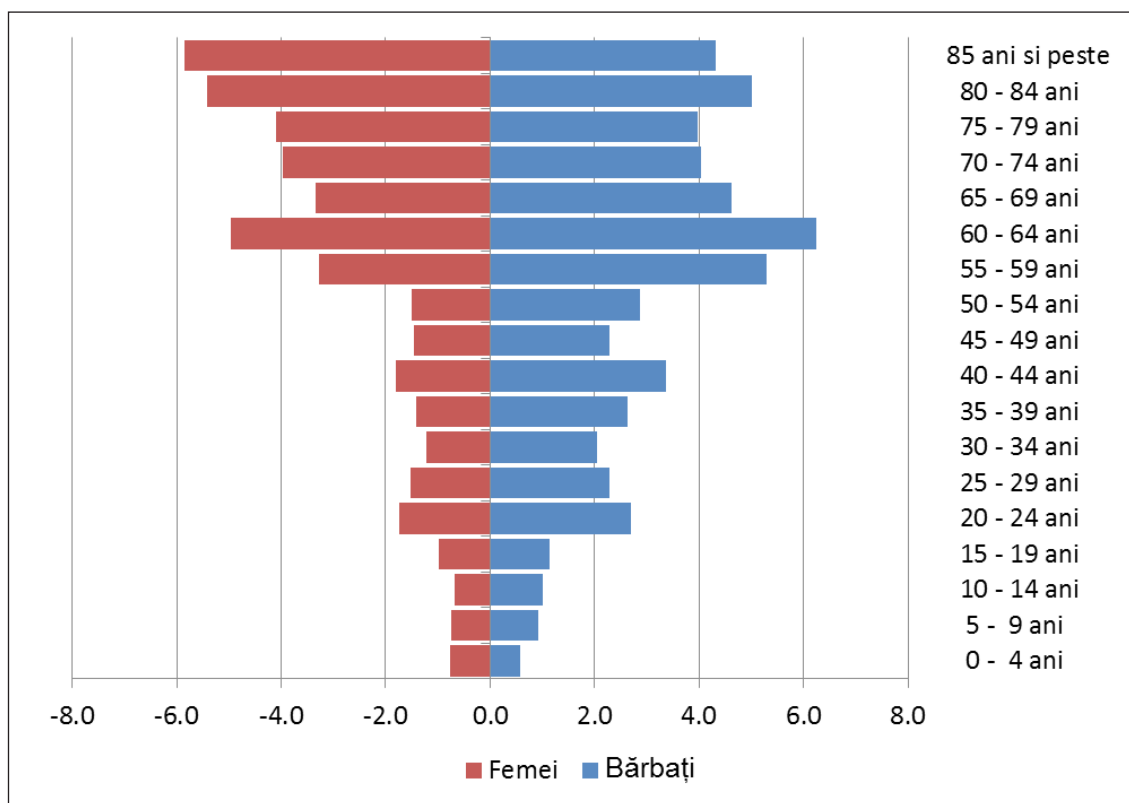

Tabelul 46. Structura pe grupe de vârstă a populației evreiești (1992)

Tabelul 47. Structura pe grupe de vârstă a populației evreiești (2002)

Tabelul 48. Structura pe grupe de vârstă a populației evreiești (2011)**Tabelul 49.** Vârsta medie și structura pe vârste a populației evreiești

	Vârsta medie (ani)	0-14 (%)	15-60 (%)	60+ (%)
1992				
România	34,9	22,8	60,5	16,7
Evrei	59,9	3,7	34,8	61,5
2002				
România	37,4	17,8	63,7	18,5
Evrei	59,1	5,6	39,4	55
2011				
România	40,2	15,9	56,3	22,3
Evrei	56,0	4,7	39,5	55,8

Conform datelor recensământului din 2011, doar 17,5% dintre ei se consideră vorbitori nativi de limbă „evreiască”. Limba maternă a majorității (66,6%) evreilor este limba română, iar 11,6% sunt vorbitori nativi de limbă maghiară, și într-o proporție mai scăzută găsim și evrei ce au ca limbă maternă germană.

Tabelul 50. Etnicii evrei după limba maternă (2011)

Total	Dintre care cu limbă maternă (%)			
	Evreiască	Română	Maghiară	Germană
3271	17,5	66,6	11,6	1,5

La recensământul din 2011, din cei 1.031 de bărbați de etnie evreiască căsătoriți, 320 (31,0%) aveau parteneri de aceeași etnie, 593 (57,5%) de naționalitate română, iar 118 (11,4%) de alte etnii. Un procent de 14,0% din copiii născuți în căsătorii mixte a fost înregistrați ca fiind de naționalitate evreiască.

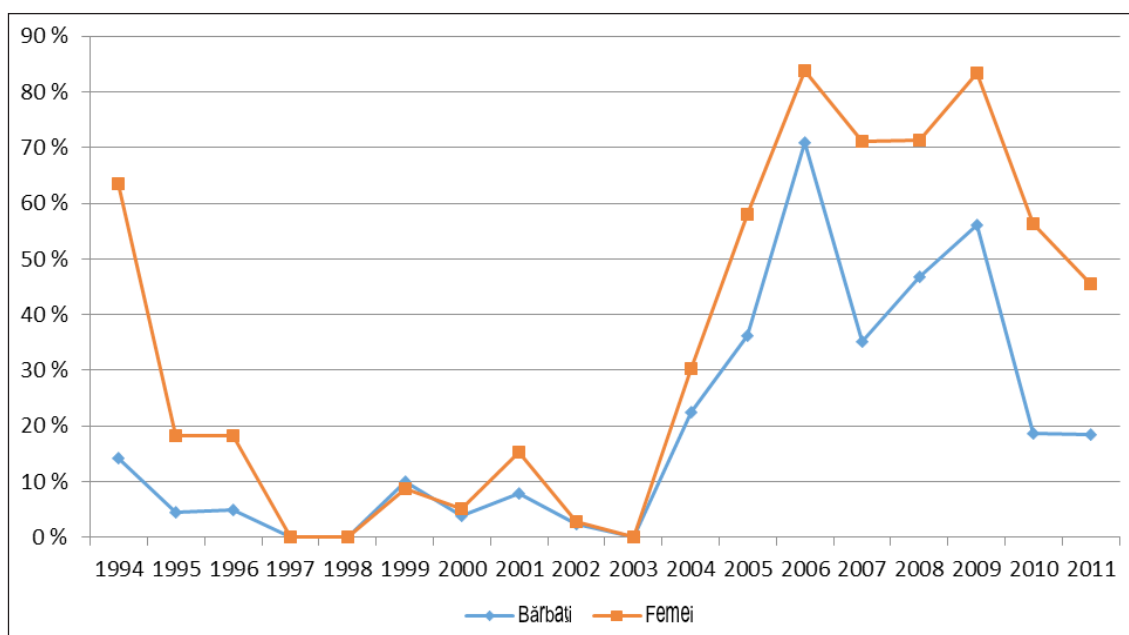
Tabelul 51. Proporția bărbaților evrei care trăiesc în căsătorii endogame

Endogamie etnică (bărbați)	Proporția copiilor înregistrați evrei (cu tată evreu)
31,0	20,6

Evoluția căsătoriilor mixte este foarte greu de explicat fără cunoașterea proceselor concrete care stau la baza acestora. Pe de o parte, este o creștere accentuată a celor care intră în căsătorii, în anii 2000. De exemplu, cifrele de 219 bărbați și 185 femei care s-au căsătorit în anul respectiv sunt neconcordanțe cu numărul de evrei înregistrați de recensământ, mai ales că aceste căsătorii, conform datelor, sunt căsătorii omogene. Pe de altă parte, putem remarca și o fluctuație a ratei căsătoriilor omogene care este la rândul ei foarte greu de explicat.

Tabelul 52. Numărul celor care au încheiat o căsătorie și procentul căsătoriilor omogene în cadrul populației evreiești (1994-2011)

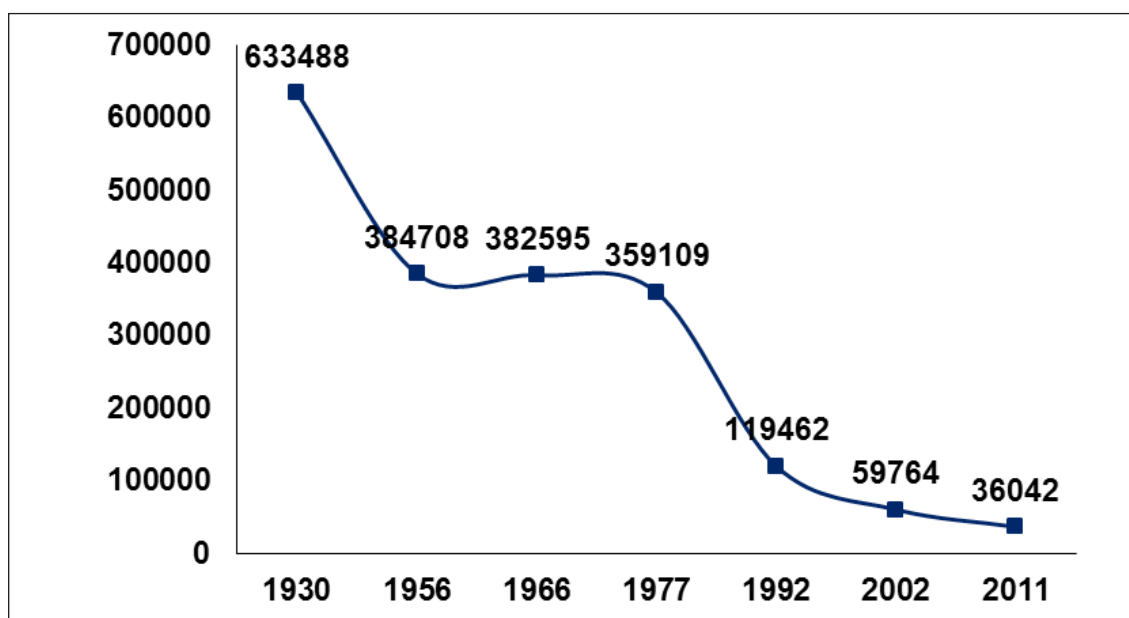
	Numărul căsătoriilor		Căsătorii endogame (%)		
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Total
1994	49	11	14,3	63,6	23,3
1995	44	11	4,5	18,2	7,3
1996	41	11	4,9	18,2	7,7
1997	27	20	0	0	0
1998	41	12	0	0	0
1999	30	34	10	8,8	9,4
2000	53	11	3,8	5,1	4
2001	50	26	8	15,4	10,5
2002	43	36	2,3	2,8	2,5
2003	42	42	0	0	0
2004	89	66	22,5	30,3	25,8
2005	130	81	36,2	58	44,5
2006	219	185	70,8	83,8	76,7
2007	77	38	35,1	71,1	47
2008	75	49	46,7	71,4	59,05
2009	98	66	56,1	83,3	69,7
2010	48	16	18,8	56,3	37,5
2011	27	11	18,5	45,5	32,0

Tabelul 53. Evoluția căsătoriilor omogene în cadrul populației evreiești (1994-2011)

7. Germanii

În 1930 germanii, alături de maghiari, reprezentau minoritatea cea mai însemnată având și o concentrare teritorială. Conform acestui recensământ erau 633.488 germani în România, majoritatea fiind localizați în Transilvania și Banat. Numărul lor a scăzut drastic din cauza evenimentelor din timpul și după cel de-al Doilea Război Mondial. „Pe baza unui acord bilateral semnat în anul 1940, aproximativ 66 de mii de etnici germani, aflați sub administrație românească, au fost repatriați în Germania. Apoi, în anul 1943, 73 de mii de germani din România s-au înrolat în mod voluntar în Waffen SS. Dintre aceștia foarte puțini s-au întors după război. La retagerea trupelor germane din Europa de Est și evacuarea etnicilor germani, cel puțin 200 de mii de persoane au plecat împreună cu armatele germane în a doua jumătate a anului 1944. În anul 1945, autoritățile sovietice au deportat foarte mulți locuitori germani din Europa de Est, numărul lor se ridicându-se la 75 000” (Schechtman 1962: 269, Castellan 1971: 67 in Horváth 2011:12). Între 1956 și 1977 putem vorbi de o relativă stabilitate a populației germane, însă în anii 1980 și în primii ani ai deceniului 1990 s-a intensificat emigrarea în Germania, aproximativ 430 de mii de persoane au emigrat. Conform recensământului din 2011, doar 36.042 de persoane aparțin minorității germane. Această categorie etnică îi include pe sașii din Transilvania, pe șvabii din Banat și din județul Satu Mare și pe zipserii din Maramureș. Cea mai mare concentrare a populației germane este în județele Timiș (8.504; 23,6%), Caraș-Severin (2.896; 8,0%), Satu Mare (5.006; 11,8%), Sibiu (4.244; 11,8%), Arad (2.909; 8,1%) și Brașov (2.923; 8,1%).

Tabelul 54. Evoluția populației de naționalitate germană din România

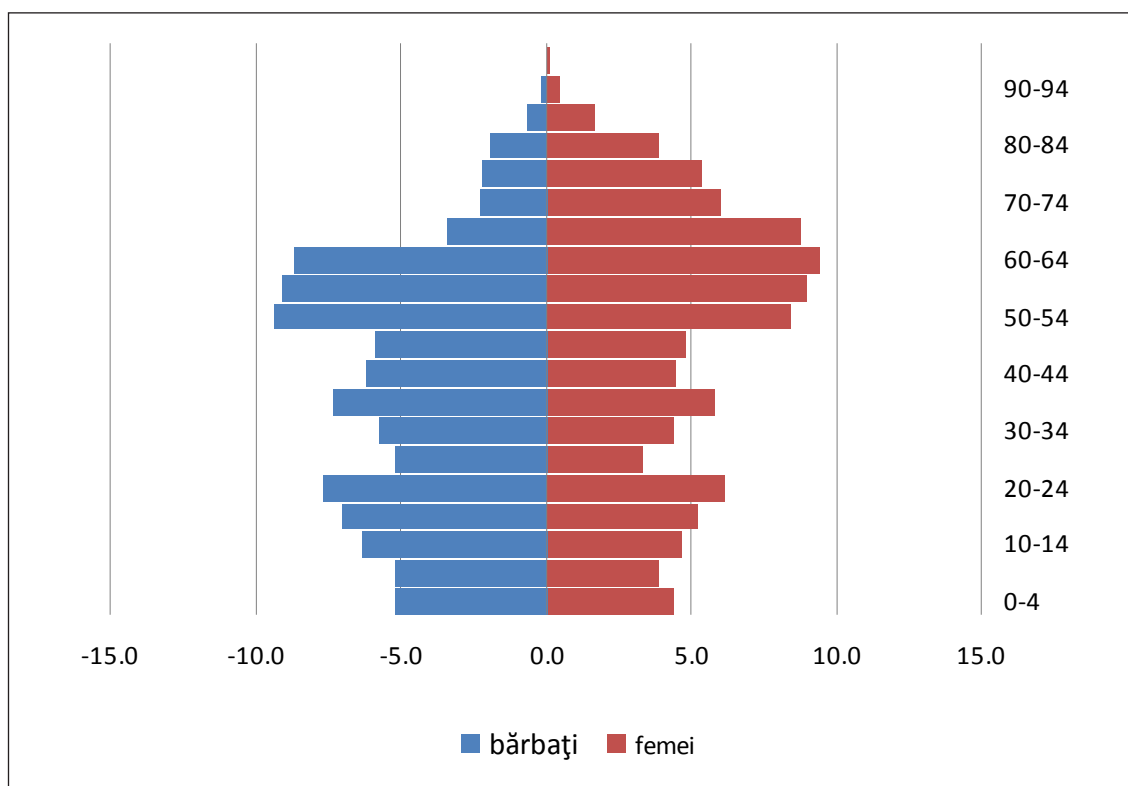

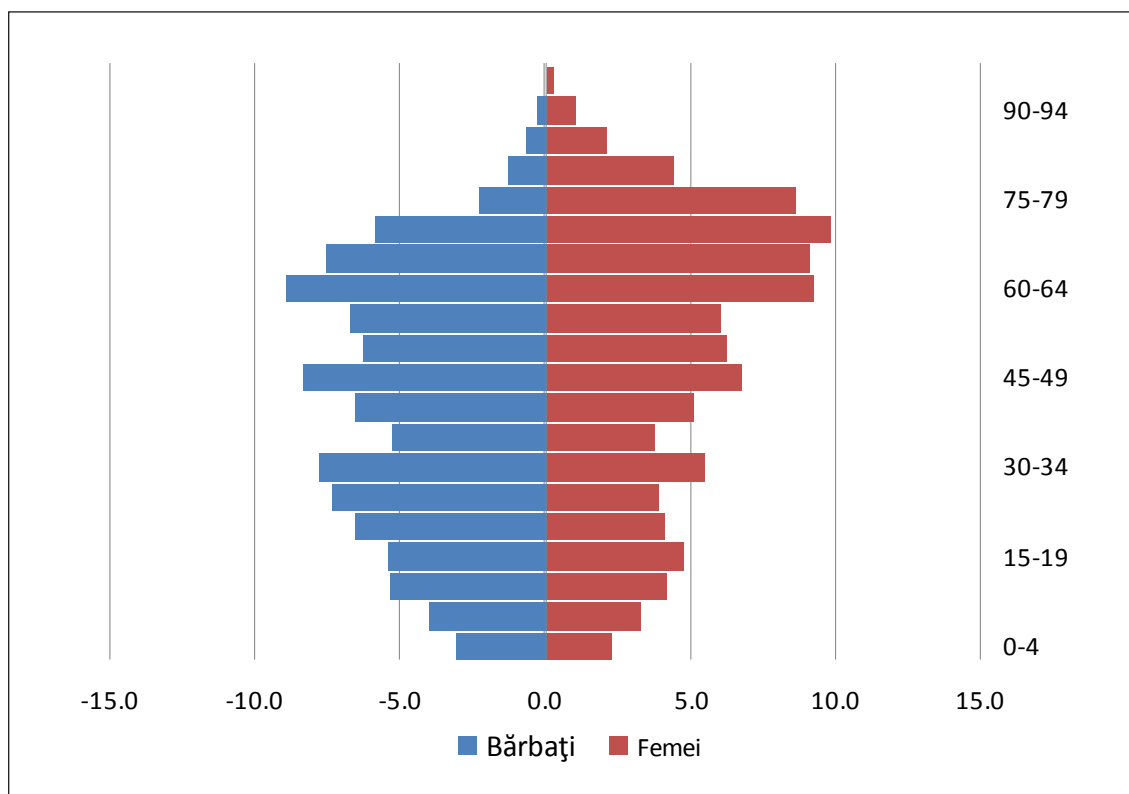
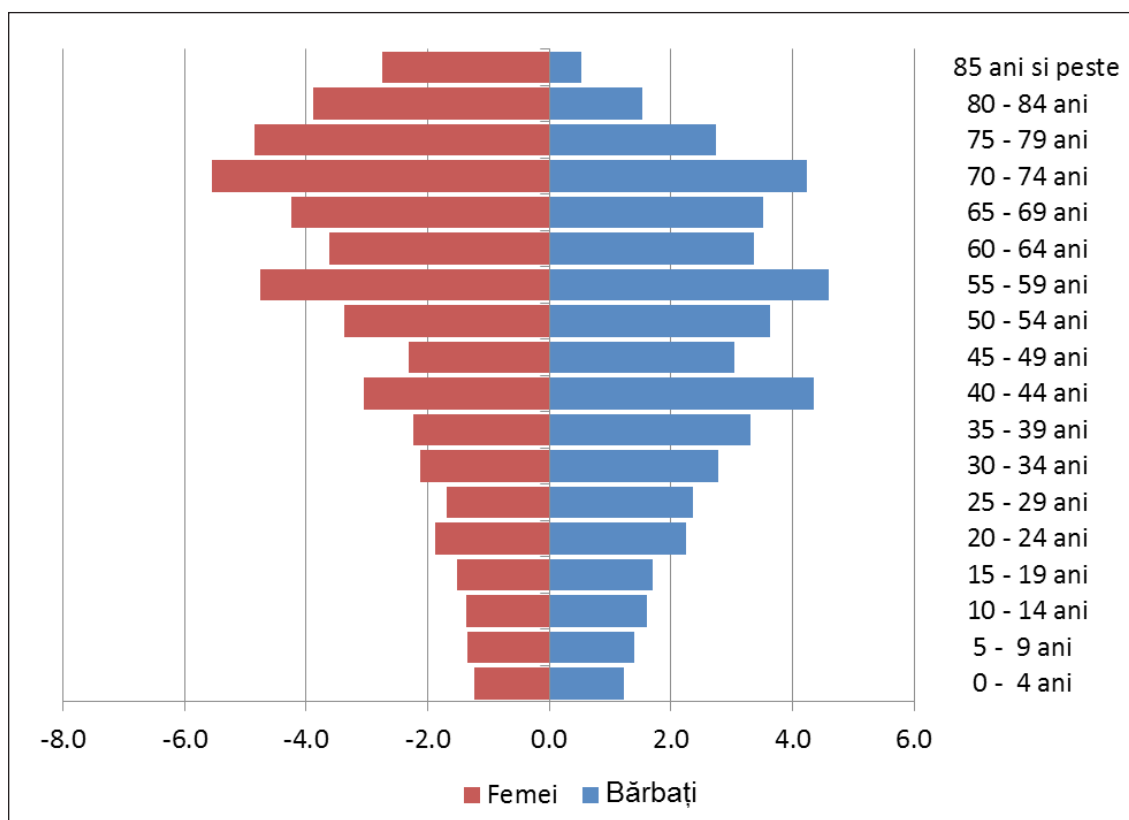
În ceea ce privește distribuția populației germane în funcție de structura etnică a localităților, reiese clar că majoritatea germanilor (90,4%) trăiesc în localități unde proporția lor nu depășește 10%. Astfel, proporția ponderată a populației germane este de 3,4%. Localitățile cu un număr de locuitori de peste 1.000 de persoane, unde proporția germanilor depășește 20% sunt: Foiene (20,0% din 1.840), Petrești (28,2% din 1.331), Belciug (24,0% din 1.306), Urziceni (27,7% din 1.229) și Cămin (22,6% din 1.388). Acestea toate sunt comunități șvăbești de limbă maternă maghiară din județul Satu Mare, care este singura regiune din țară, din care emigrarea masivă a germanilor nu s-a produs atât de drastic. Ca număr, comunitățile cele mai însemnate sunt în Timișoara (4.193), Reșița (1.200), Sibiu (1.561), București (1.209), Arad (1.259), Brașov (1.183), Satu Mare (1.044).

Tabelul 55. Distribuția populației germane după structura etnică a localităților în care locuiesc

	Populație		Număr localități
	Nr.	%	
20-50%	2280	6,3	10
10-20%	1185	3,3	12
Sub 10%	32577	90,4	696
Proporție ponderată		3,4	689

Populația germană din România este foarte îmbătrânită. Vârsta medie este de 46,7 ani față de media națională de 37,4 ani. Proporția celor de peste 60 de ani este de 34,2%, aproape dublu față de populația României.

Tabelul 56. Structura pe grupe de vârstă a populației germane (1992)

Tabelul 57. Structura pe grupe de vârstă a populației germane (2002)**Tabelul 58.** Structura pe grupe de vârstă a populației germane (2011)

Tabelul 59. Vârsta medie și structura pe vârste a populației germane

	Vârsta medie (ani)	0-14 (%)	15-60 (%)	60- (%)
1992				
<i>România</i>	34,9	22,8	60,5	16,7
Germani	43,2	14,5	57	28,5
2002				
<i>România</i>	37,4	17,8	63,7	18,5
Germani	46,7	11	54,8	34,2
2011				
<i>România</i>	40,2	15,9	56,3	22,3
Germani	50,7	8,2	51,0	40,8

În cadrul populației germane este destul de ridicată proporția celor care au altă limbă maternă decât germana. Un procent de 16,9% sunt vorbitori de română. Este foarte probabil că aceștia provin din sau trăiesc în căsătorii mixte. 14,6% sunt vorbitori de limbă maghiară, aici fiind vorba despre populația șvăbească din județul Satu Mare, în cazul căreia asimilarea lingvistică la populația maghiară s-a petrecut în secolele XIX - XX.

Tabelul 60. Etnicii germani după limba maternă (2011)

Total	Dintre care cu limbă maternă (%)		
	Germană	Română	Maghiară
36042	68,1	16,9	14,6

Proporția celor care trăiesc în căsătorii endogame este destul de scăzută, 26,7% dintre bărbații de etnie germană. Majoritatea (55,9%) au parteneri de etnie română, iar 15,0%, de etnie maghiară. În total, 43,8% din copiii care trăiau în căsătorii mixte au fost înregistrați ca fiind germani. Acest fapt arată că modelele socializării etnice par a fi relativ echilibrate.

Tabelul 61. Proporția bărbaților de etnie germană care trăiesc în căsătorii endogame

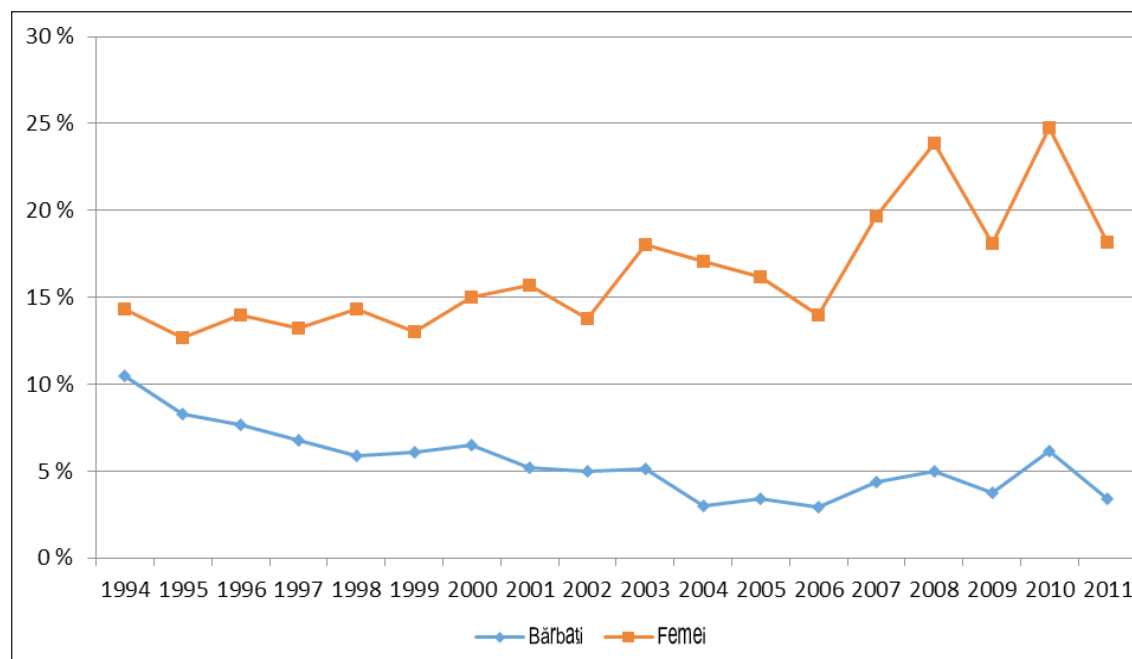
Endogamie etnică bărbați	Proporția copiilor înregistrați germani (cu tată german)
26,4%	44,8%

În privința căsătoriilor încheiate între 1994-2007, în primul rând putem afirma că proporția căsătoriilor endogame este extrem de scăzută, raportat la numărul total de căsătorii încheiate. Acest lucru este mai frecvent în cazul femeilor. În al doilea rând, numărul germanilor care au intrat în căsătorie este foarte ridicat în comparație cu numărul germanilor din România. Acest lucru se datorează probabil cetățenilor germani (din care o parte sunt originari din România) care se căsătoresc cu cetățeni români.

Tabelul 62. Numărul celor care au încheiat o căsătorie și procentul căsătoriilor endogame în cadrul populației germane (1994-2011)

	Numărul căsătoriilor		Căsătorii omogene (%)		
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Total
1994	679	497	10,5	14,3	12,1
1995	650	426	8,3	12,7	10
1996	677	371	7,7	14	9,9
1997	619	317	6,8	13,2	9
1998	562	231	5,9	14,3	8,3
1999	575	270	6,1	13	8,3
2000	551	371	6,5	15	9,9
2001	670	223	5,2	15,7	7,8
2002	496	181	5	13,8	7,4
2003	594	167	5,1	18	7,9
2004	1703	298	3	17,1	5,1
2005	1968	413	3,4	16,2	5,6
2006	1876	394	2,9	14	4,8
2007	550	122	4,4	19,7	7,1
2008	1138	238	5	23,9	14,5
2009	399	83	3,8	18,1	10,9
2010	470	117	6,2	24,8	15,5
2011	410	77	3,4	18,2	10,8

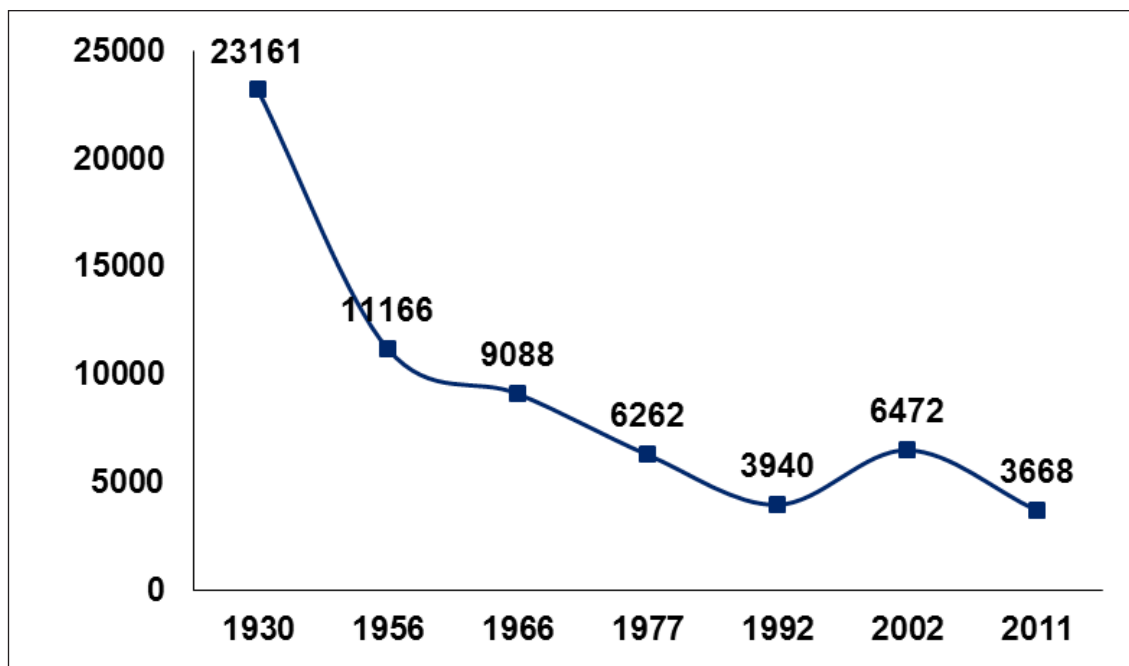
Tabelul 63. Evoluția căsătoriilor endogame în cadrul populației germane (1994-2011)

8. Grecii

Conform recensământului din 1930, în România erau 23.161 greci, iar numărul lor a scăzut la 11.166 până în 1956. În continuare putem vorbi despre o scădere constantă până în 1992, iar între 1992 și 2002 de o creștere de aproape 60%. În 2011 a existat o singură localitate cu majoritate grecească, Izvoarele din județul Tulcea (61,7% din 1453). Așadar 75,6% dintre greci trăiau în anul 2011 în localități unde proporția lor nu depășea 10%. Proporția ponderată a populației de etnie greacă era de 15,1%. Cele mai însemnate comunități trăiesc în: București (704), Constanța (223), Iași (178), Tulcea (208), Brăila (174), Galați (152).

Tabelul 64. Evoluția populației de naționalitate greacă din România

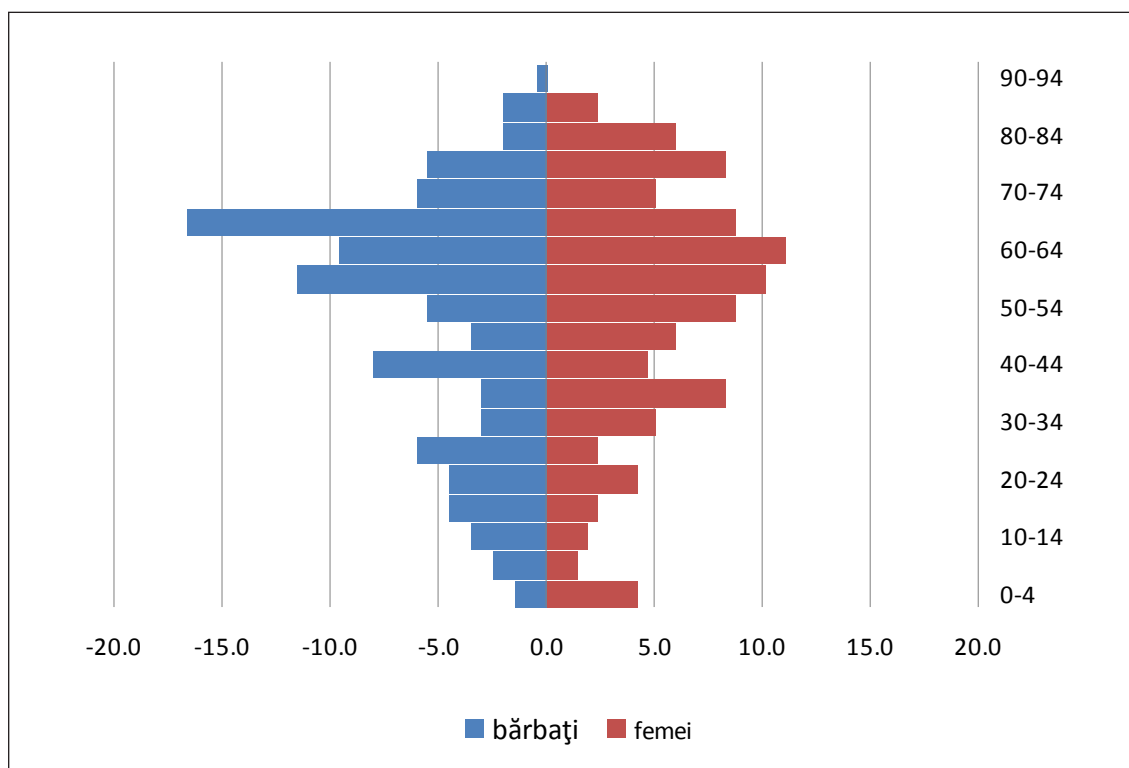
Tabelul 65. Distribuția populației de etnie greacă după structura etnică a localităților în care locuiesc

	Populație		Număr localități
	Nr.	%	
50-80%	896	24,4	1
Sub 10%	2772	75,6	67
Proporție ponderată		15,1	

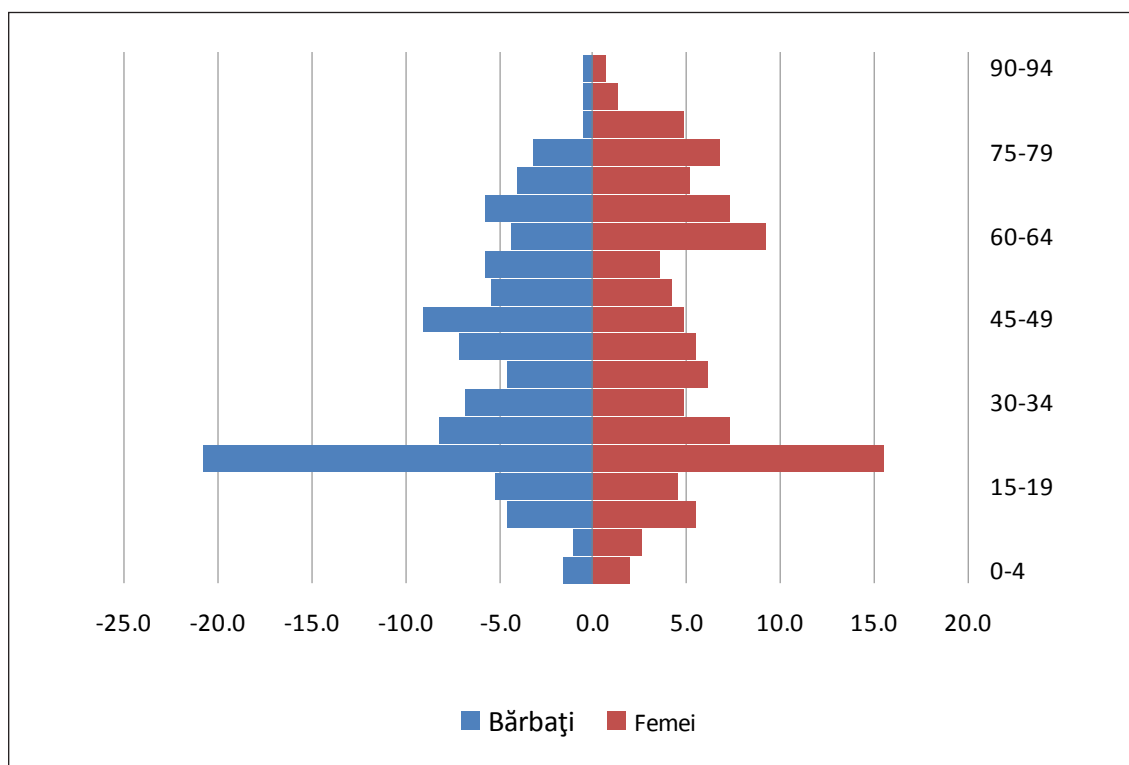
Dacă comparăm piramida vârstelor din 1992 cu cea din anul 2002 vom observa că numărul și proporția populației de 20-24 ani au crescut considerabil. În același interval, vârsta medie s-a redus de la 50,9 la 41,5 ani. Acest fapt se datorează imigrației, cel mai probabil studenților greci care învață în universitățile românești.

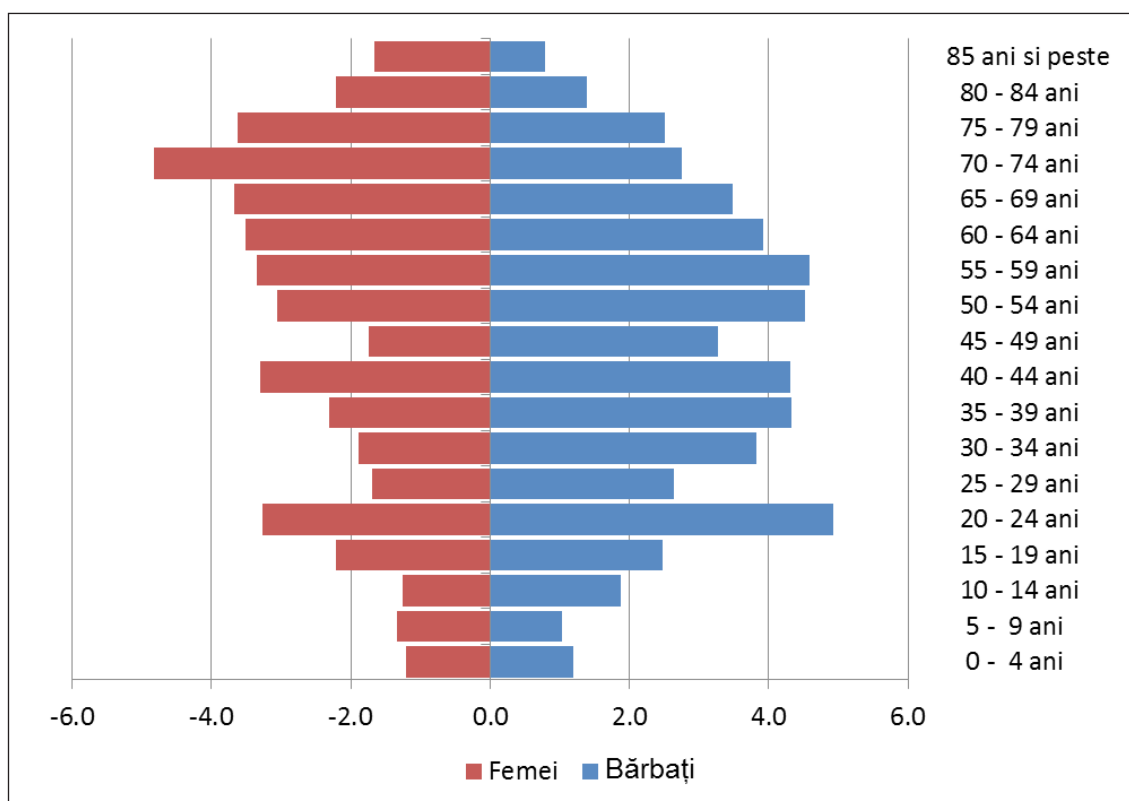

Tabelul 66. Structura pe grupe de vârstă a populației grecești (1992)

Tabelul 67. Structura pe grupe de vârstă a populației grecești (2002)

Tabelul 68. Structura pe grupe de vârstă a populației grecești (2011)**Tabelul 69.** Vârsta medie și structura pe vârste a populației grecești

	Vârsta medie (ani)	0-14 (%)	15-60 (%)	60- (%)
1992				
România	34,9	22,8	60,5	16,7
Greci	50,9	7,5	50,7	41,8
2002				
România	37,4	17,8	63,7	18,5
Greci	41,5	8,5	66,2	25,3
2011				
România	40,2	15,9	56,3	22,3
Greci	47,8	7,9	57,7	34,4

În ceea ce privește diviziunea populației grecești după limba maternă, putem afirma că 67,1% se consideră vorbitori nativi de limba greacă, iar 36,9% au ales limba română ca limbă maternă.

Tabelul 70. Etnicii greci după limba maternă (2011)

Total	Dintre care cu limbă maternă (%)	
	Greacă	Română
3668	67,1	36,9

Dintre cei 1.051 de bărbați greci căsătoriți, 382 (36,3%) aveau parteneri de aceeași etnie, iar 623 de persoane (adică 59,3%) aveau soții de naționalitate română, și numai 28,0% din copiii născuți în căsătorii mixte dețin etnia tatălui.

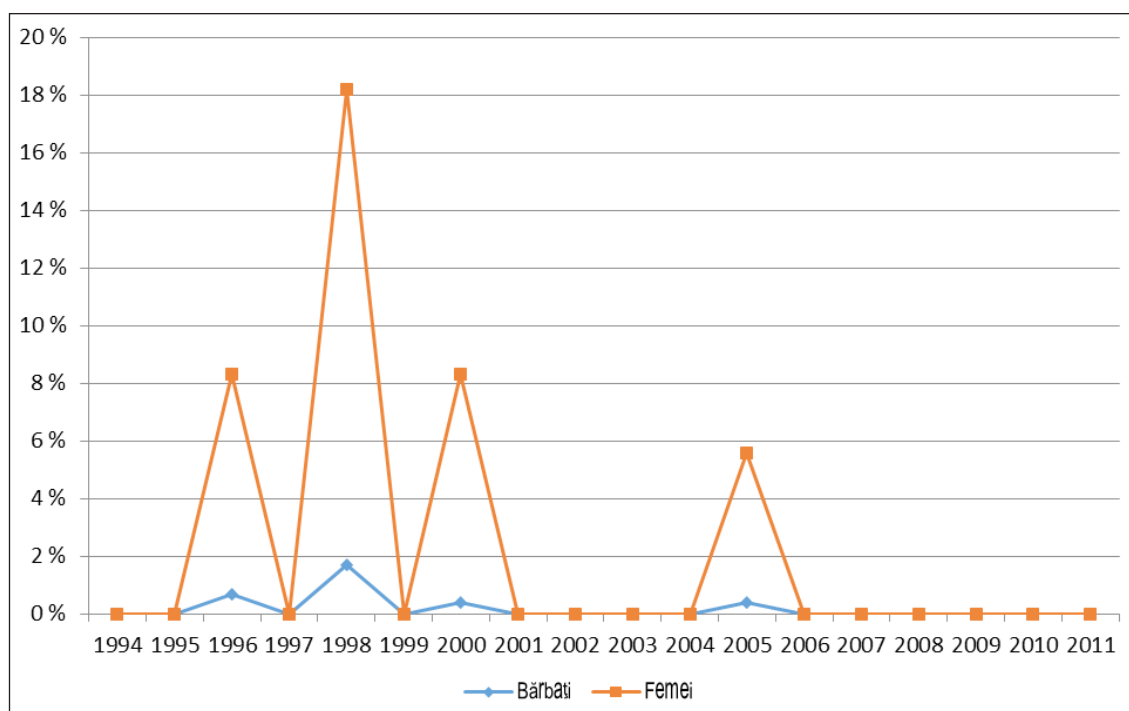
Tabelul 71. Proporția bărbaților de etnie greacă care trăiesc în căsătorii endogame (2011)

Endogamie etnică (bărbați)	Proporția copiilor înregistrați greci (cu tată grec)
36,3	28,0

În privința numărului căsătoriilor există o discrepanță între femei și bărbați. Numărul bărbaților greci care au intrat în căsătorie este de 15-20 ori mai mare decât cel al femeilor. Acest lucru se datorează cel mai probabil bărbaților de cetățenie greacă care au ales parteneri din România. Endogamia etnică în cazul acestora este minimală.

Tabelul 72. Numărul celor care au încheiat o căsătorie și procentul căsătoriilor endogame în cadrul populației grecești (1994-2011)

	Numărul căsătoriilor		Căsătorii omogene (%)		
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Total
1994	138	9	0	0	0
1995	170	10	0	0	0
1996	134	12	0,7	8,3	1,4
1997	117	10	0	0	0
1998	121	11	1,7	18,2	3
1999	147	9	0	0	0
2000	232	12	0,4	8,3	0,8
2001	213	5	0	0	0
2002	108	4	0	0	0
2003	119	3	0	0	0
2004	262	13	0	0	0
2005	264	18	0,4	5,6	0,7
2006	148	2	0	0	0
2007	79	4	0	0	0
2008	182	8	0	0	0
2009	83	8	0	0	0
2010	76	1	0	0	0
2011	74	10	0	0	0

Tabelul 73. Evoluția căsătoriilor endogame în cadrul populației grecești (1994-2011)

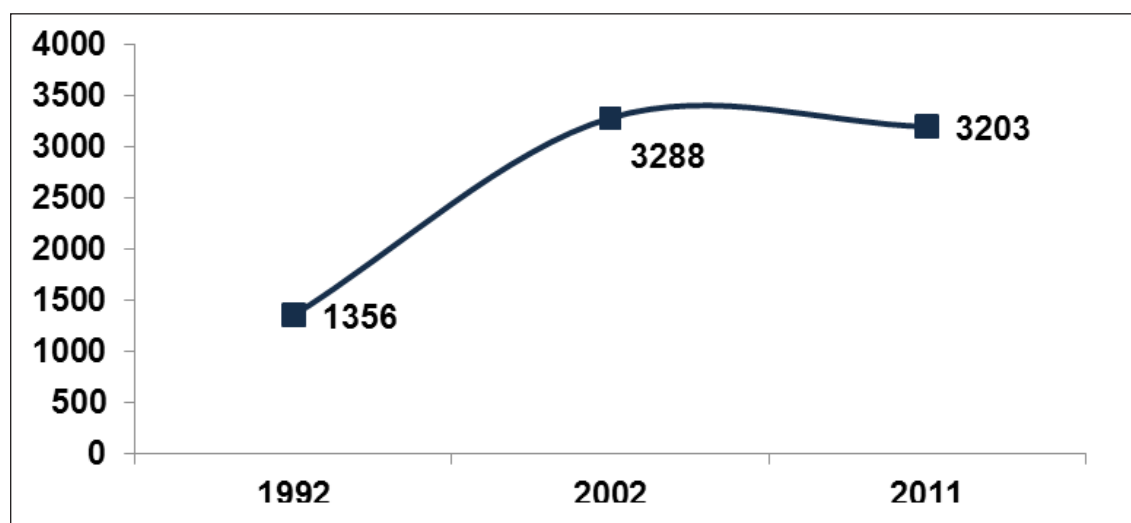
9. Italienii

Prezența italiană în România se datorează migrației economice și are trei faze: primul val de migrație a sosit înaintea Primului Război Mondial. Cea de-a doua perioadă în care s-a stabilit o populație semnificativă este cea de după al Doilea Război Mondial până la căderea regimului comunist. Cea de-a a treia fază începe din anii '90 până în momentul de față. (Ricci, 2017:321)

Populația italiană trăiește în mediu urban și este considerată una dintre cele mai dispersate grupuri etnice din punct de vedere teritorial, procentul lor la nivel de unitate administrativă fiind de sub 5%. Cele mai însemnate comunități se află în următoarele centre urbane: București (430 de persoane, 0,02%), Timișoara (199 de persoane, 0,1%), Oradea (104 persoane, 0,1%) și Arad (231 de persoane, 0,1%).

În ceea ce privește evoluția numărului etnicilor italieni între 1992-2002, trebuie menționată dublarea populației ca număr, fapt ce se datorează migrației economice accentuate în regiunea Banatului și a Bucureștiului. (Dorojan 2017: 171)

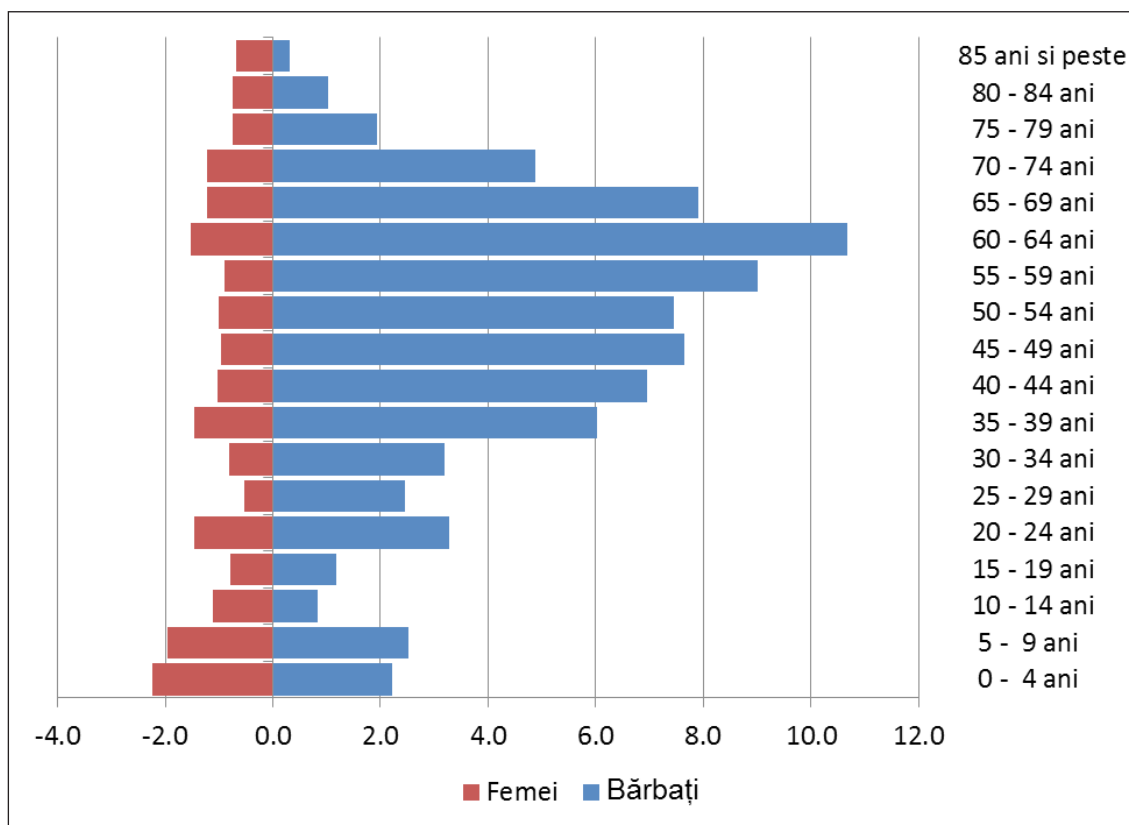
Tabelul 74. Evoluția populației de naționalitate italiană din România

Tabelul 75. Distribuția populației de etnie italiană după structura etnică a localităților în care locuiesc (2011)

	Populație		Număr localități
	Nr.	%	
Mai mulți de 80%			
50-80%			
20-50%			
10-20%			
Sub 10%	3203	100.0	158
Proporție ponderată			0.06

Analizând structura de vârstă a etnicilor italieni, se conturează două fenomene importante din punctul de vedere al vitalității populației. În primul rând este vorba de o comunitate în curs de îmbătrânire, iar a doua este dezechilibrul dintre populația feminină și cea masculină, care se accentuează după vârsta de 34 de ani. Acest fenomen are explicații controversante, pe o parte se consideră că este rezultatul unei emigrări majoritar feminine pentru susținerea familiei prin muncă în străinătate (Ricci, 2017: 321), iar dintr-un alt punct de vedere se interpretează ca un prim indiciu că migrația după 1989 dinspre Italia spre România s-a realizat cu preponderență în rândul bărbaților, care și-au întemeiat familii în România cu femei din rândul majorității. (Dorojan 2017: 174)

Tabelul 76. Structura pe grupe de vârstă a populației italiene (2011)**Tabelul 77.** Vârsta medie și structura pe vârste a populației italiene

	Vârstă medie	0-14 (%)	15-60 (%)	60- (%)
România	40,2	15,9	56,3	22,3
Italieni	45,9	10,9	56,2	32,9

În ceea ce privește apartenența lingvistică, trebuie subliniată creșterea semnificativă (12,9%) a vorbitorilor nativi de limbă italiană în ultimul deceniu.

Tabelul 78. Etnicii italieni după limba maternă (2011)

	Total	Dintre care cu limbă maternă (%)	
		Italiană	Română
2002	3288	73,6	23,6
2011	3203	87,8	10,7

În recensământul din 2011, proporția căsătoriilor omogene este de 5,3%, care nu este surprinzător în cazul unei minorități care trăiește preponderent în mediu urban. Dintre cei 1 516 de bărbați de etnie italiană căsătoriți, doar 80 aveau soții de naționalitate italiană, 1 352 (24,3%) de naționalitate română, 51 de naționalitate maghiară (3,4%) și 33 (2,2%) de alte naționalități. Doar un procent de 14,1% dintre copiii născuți în căsătorii mixte au fost înregistrați ca fiind de naționalitate italiană.

Tabelul 79. Proporția bărbaților de etnie italiană care trăiesc în căsătorii endogame (2011)

Endogamie etnică (bărbați)	Proporția copiilor înregistrați italieni (cu tată italian)
5,3	14,1

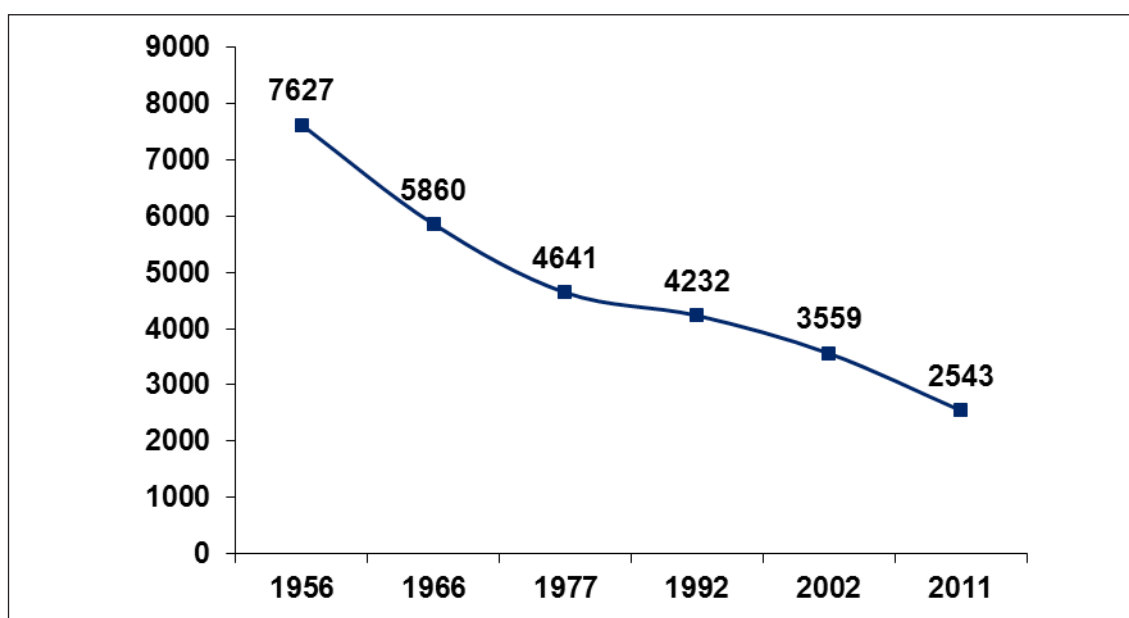
Tabelul 80. Numărul celor care au încheiat o căsătorie și procentul căsătoriilor endogame în cadrul populației italiene (1994-2011)

	Numărul căsătoriilor		Căsătorii omogene		
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Total
2008	534	41	0	0	0
2009	680	38	0	0	0
2010	474	21	0,42	9,52	4,97
2011	507	24	0	0	0

10. Polonezii

Al Doilea Razboi Mondial a debutat cu ocuparea Poloniei și cu cel mai mare val al emigrației poloneze în România. În anii 1939-1940 România a primit aproximativ 14 de mii de refugiați din Polonia, dintre care mulți au găsit azil în orașele aflate aproape de graniță, adică Suceava și Rădauți (Hrenciuc, 2005:201). Polonezilor imigranți în România în septembrie 1939 li se adaugă alții, din Bucovina și Basarabia, refugiați în urma ultimatumului sovietic din iunie 1940 și reocupării acestor teritorii în anul 1944. După 1947 nu s-au mai produs modificări semnificative în structura minorității poloneze din România. Conform recensământului din 2011, în România 2 543 de persoane s-au declarat de naționalitate poloneză. Din punct de vedere teritorial, populația poloneză este distribuită în localitățile județului Suceava, dintre care trebuie menționate Pleșa și Solonetu Nou, localități în cazul cărora polonezii formează majoritate etnică la nivel local cu o proporție de peste 80%.

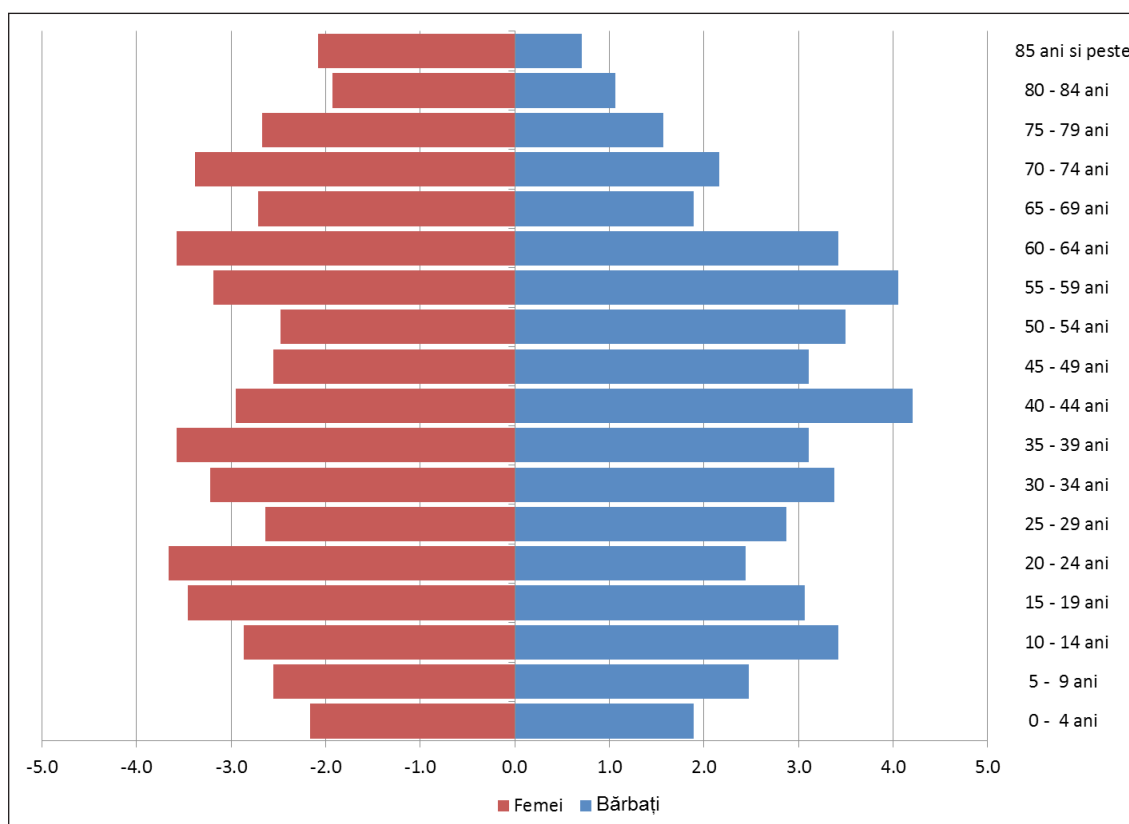
Tabelul 81. Evoluția populației de naționalitate poloneză din România

Tabelul 82. Distribuția populației de etnie poloneză după structura etnică a localităților în care locuiesc (2011)

	Populație		Număr localități
	Nr.	%	
Mai mulți ca 80%	720	28.3	2
50-80%	0	0.0	0
20-50%	551	21.7	3
10-20%	272	10.7	3
Sub 10%	1000	39.3	60
Proporție ponderată		35.3	

Minoritatea poloneză dispune de o structură pe vârstă relativ echilibrată, asemănătoare populației majoritare.

Tabelul 83. Structura pe grupe de vârstă a populației poloneze (2011)

Tabelul 84. Vârsta medie și structura pe vârste a populației poloneze

	Vârsta medie	0-14 (%)	15-60 (%)	60+ (%)
România	40,2	15,9	56,3	22,3
Polonezi	41,7	15,4	57,5	27,2

În recensământul 2011, 78,9% dintre etnicii polonezi au afirmat că au limba poloneză ca limbă maternă, iar 19,5 % se consideră vorbitori nativi de limbă română. Comparativ cu datele recensământului din 2002, vorbim despre o creștere de 5% a apartenenței lingvistice în favoarea limbii minoritare.

Tabelul 85. Etnicii polonezi după limba maternă (2011)

	Total	Dintre care cu limbă maternă (%)	
		Poloneză	Română
2002	3559	73.17	23.55
2011	2543	78.9	19.5

În recensământul din 2011, proporția căsătoriilor omogene este de 58,0%. Dintre cei 624 de bărbați de etnie poloneză căsătoriți, 362 aveau soții de naționalitate poloneză, 214 (34,3%) de naționalitate română și 47 (7,5%) de alte naționalități. Un procent de 39,1% dintre copiii născuți din căsătorii mixte au fost înregistrați ca fiind de naționalitate poloneză.

Tabelul 86. Proporția bărbaților de etnie poloneză care trăiesc în căsătorii endogame (2011)

Endogamie etnică (bărbați)	Proporția copiilor înregistrați polonezi (cu tată polonez)
58.0	39.1

Tabelul 87. Numărul celor care au încheiat o căsătorie și procentul căsătoriilor endogame în cadrul populației poloneze (1994-2011)

	Numărul căsătoriilor		Căsătorii endogame (%)		
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Total
2008	23	23	26.9	26.9	26.9
2009	17	29	29.4	17.2	23.3
2010	18	18	27.8	27.8	27.8
2011	21	30	10	14.3	12.15

11. Maghiarii

Maghiarii sunt minoritatea cea mai însemnată numeric din România. Conform recensământului din 2011, 1.227.623 de persoane au declarat că aparțin acestei etnii.

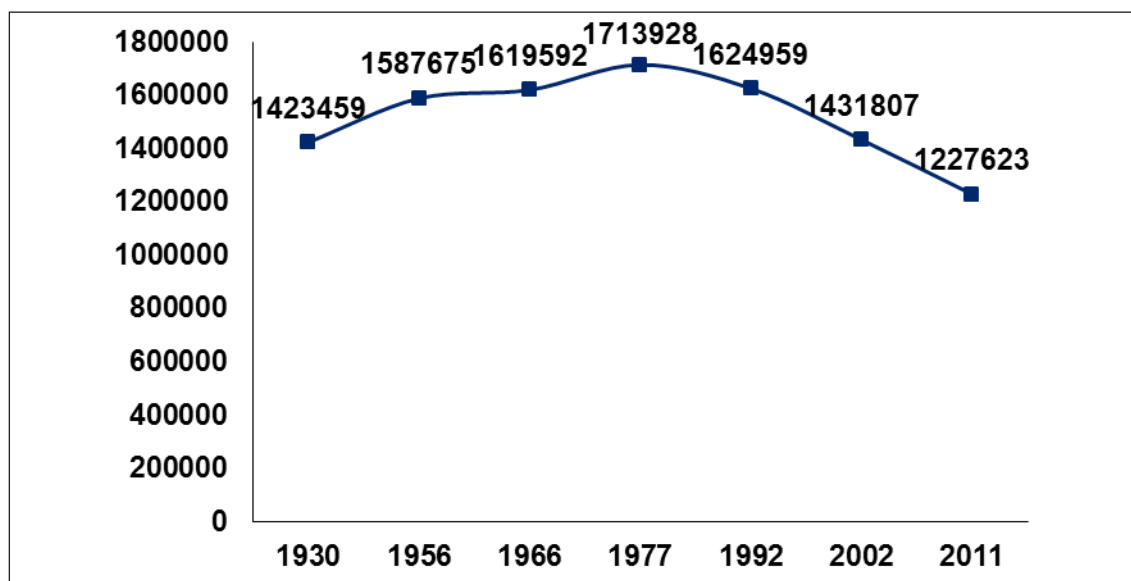
În interpretarea acestor numere, două valuri de migrație trebuie menționate. Între anii 1918-1920 aproximativ 197 de mii de persoane s-au relocalizat în Ungaria, iar în ceea ce privește migrația după cel de-al Doilea Război Mondial, ne bazăm pe datele recensământului maghiar din 1949, din care reiese că 102.721 de persoane aveau domiciliul pe teritoriul României înainte de 1938. (Stark 2001: 34)

Porcând de la recensământul din 1930 (unde numărul etnicilor maghiari era aproape identic cu cel din 2002), putem observa o creștere semnificativă a populației maghiare în perioada comunismului. În recensământul din 1977, numărul maghiarilor era de 1.713.928 de persoane, după care în ultimele patru decenii acest număr a scăzut constant.

Populația maghiară este concentrată teritorial în cele 16 județe din Transilvania, Crișana-Maramureș și Banat. În două județe (Harghita 82,9%, Covasna 71,6%) această etnie formează majoritatea, iar în alte patru județe (Mureș 36,5%, Satu Mare 32,7%, Bihor 24,0%, Sălaj 22,5%) depășește 20%. Alte județe cu o populație însemnată de maghiari sunt: Cluj (15,0%), Arad (8,5%), Maramureș (6,8%), Brașov (7,2%), Timiș (5,2%), Bistrița-Năsăud (5,0%), Alba (4,3%), Hunedoara (3,8%), Sibiu (2,7%) și Caraș-Severin (1,0%). În afara acestor județe sunt comunități maghiare mai importante în județul Bacău (0,7%) și în Municipiul București (0,2%).

Cele mai mari comunități de maghiari trăiesc în Târgu-Mureș (56.994; 42,8%), Cluj-Napoca (49.565; 15,3%), Oradea (45.305; 23,1%), Satu Mare (35.411; 35,1%), Sfântu-Gheorghe (40.056; 73,3%), Odorheiu Secuiesc (31.665; 92,4%), Miercurea Ciuc 29.113; 78,3%), Timișoara (15.564; 4,9%), Brașov (16.533; 6,5%), Arad (15.396; 9,7%), Baia Mare (12.747; 10,4%), Gheorgheni (15.337; 84,0%), Târgu Secuiesc (14.840; 87,6%), Carei (10.950; 52,7%), Zalău (8.661; 15,5%) și Salonta (9.868; 55,6%).

Tabelul 88. Evoluția populației de naționalitate maghiară din România

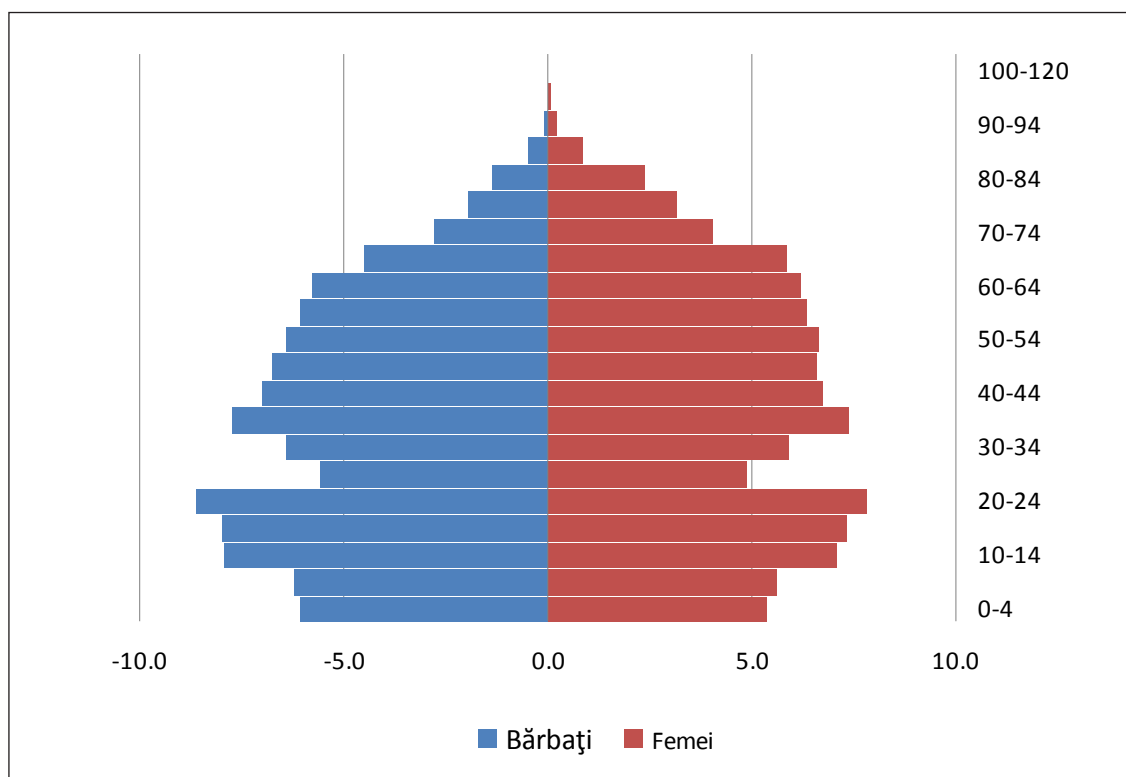
Sursă: INS

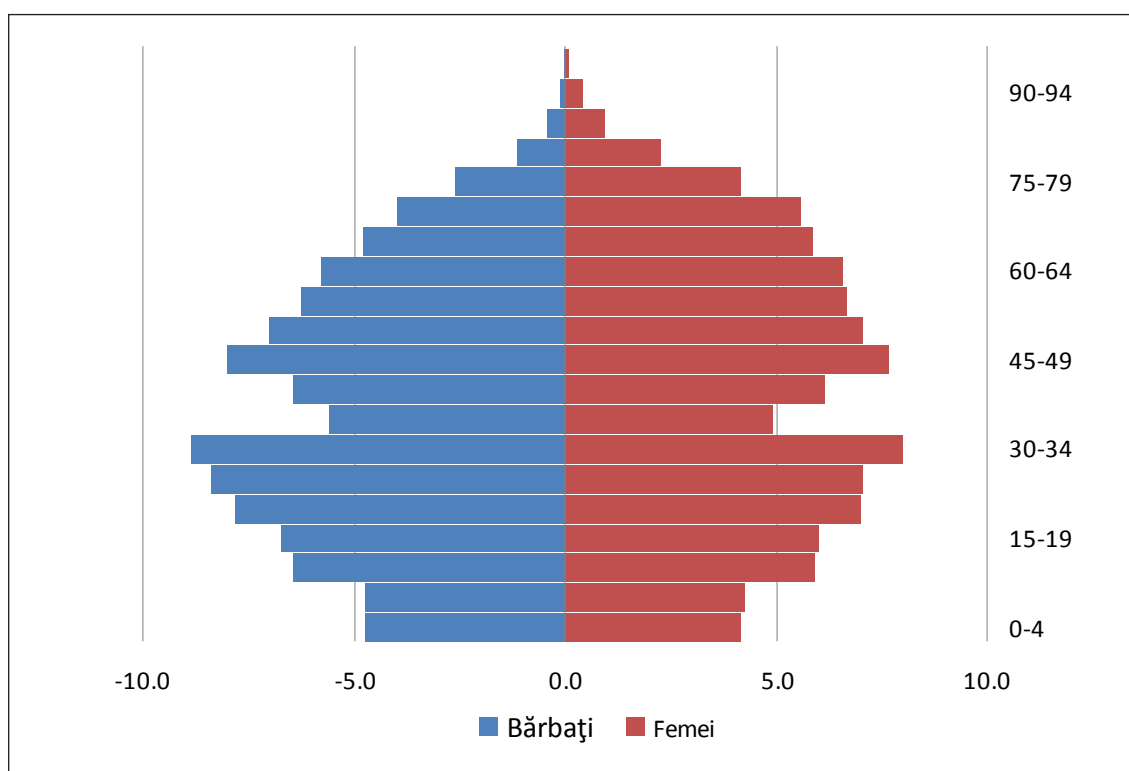
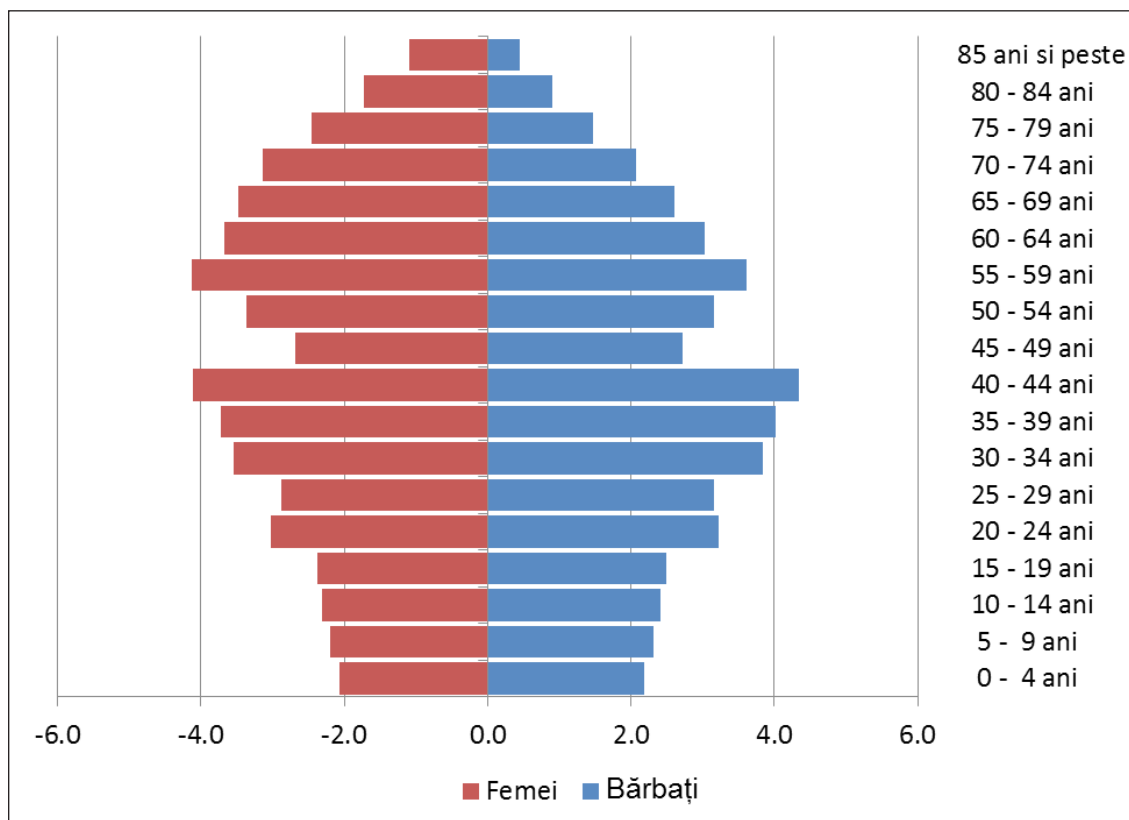
În 495 de localități proporția maghiarilor este de peste 80%, iar în 697 de peste 50%. Sunt alte 230 de localități unde proporția lor depășește procentul de 20%. Cu toate acestea, un număr mare de maghiari (111.859, 9,1% din populația totală) trăiesc în localități în care numărul lor nu depășește 10%. Așadar, în ceea ce privește structura etnică a localităților și regiunilor unde trăiesc maghiarii există o variație largă: de la regiuni compacte locuite de maghiari (Secuime, unele părți ale Crișanei), până la zonele de contact interetnic unde este o oarecare paritate între minoritari și majoritari (de exemplu, Târgu-Mureș, unele părți ale județului Satu Mare și Sălaj) până la situații de dispersare etnică (de exemplu, Banat, Transilvania de Sud). Proporția ponderată a maghiarilor este de 57,7%.

Tabelul 89. Distribuția populației maghiare după structura etnică a localităților în care locuiesc

	Populație		Număr localități
	Nr.	%	
Mai mulți de 80%	472239	38,5	495
50-80%	228590	18,6	202
20-50%	271564	22,1	235
10-20%	143371	11,7	116
Sub 10%	111859	9,1	616
Proporție ponderată		57,7	

Structura pe vârste a populației maghiare este asemănătoare cu cea a populației majoritare, însă procesul de îmbătrânire în cadrul acestei etnii este mai avansat. Astfel, vârsta medie în 2011 a fost de 42,2 ani față de media națională de 40,2 ani, iar proporția populației de 60 ani și peste a fost de 26,1% față de 22,3%.

Tabelul 90. Structura pe grupe de vârstă a populației maghiare (1992)

Tabelul 91. Structura pe grupe de vârstă a populației maghiare (2002)**Tabelul 92.** Structura pe grupe de vârstă a populației maghiare (2011)

Tabelul 93. Vârsta medie și structura pe vârste a populației maghiare

	Vârsta medie (ani)	0-14 (%)	15-60 (%)	60- (%)
1992				
<i>România</i>	34,9	22,8	60,5	16,7
Maghiari	37,6	19,1	61	19,9
2002				
<i>România</i>	37,4	17,8	63,7	18,5
Maghiari	39,9	15	64	21
2011				
<i>România</i>	40,2	15,9	56,3	22,3
Maghiari	42,4	13,5	60,4	26,1

Conform recensământului din 2011, diviziunea după limba maternă a populației maghiare arată în felul următor: majoritatea de 98,3% are ca limbă maternă maghiara, iar 1,7% s-au declarat vorbitori nativi de limbă română. Trebuie să amintim că numărul vorbitorilor nativi de limbă maghiară depășește numărul etnicilor maghiari cu 32.291 (față de 1.227.623), datorită faptului că o parte a romilor transilvăneni și a șvabilor sătmăreni sunt vorbitori de maghiară.

Tabelul 94. Etnicii maghiari după limba maternă (2011)

Total	Dintre care cu limbă maternă (%)			
	Maghiară	Română	Romanes	Germană
1227623	98,3	1,7	0,02	0,02

Conform recensământului din 2011, dintre bărbații maghiari care erau căsătoriți, 87,1% au avut parteneri de aceeași etnie. Majoritatea partenerilor de altă etnie erau români. În cadrul familiilor mixte modelele de socializare interetnică sunt destul de neechilibrate în favoarea majorității: în familii unde bărbatul era de etnie maghiară doar 33,4% dintre copii erau înregistrați ca fiind maghiari.

Tabelul 95. Proporția bărbaților maghiari care trăiesc în căsătorii endogame (2011)

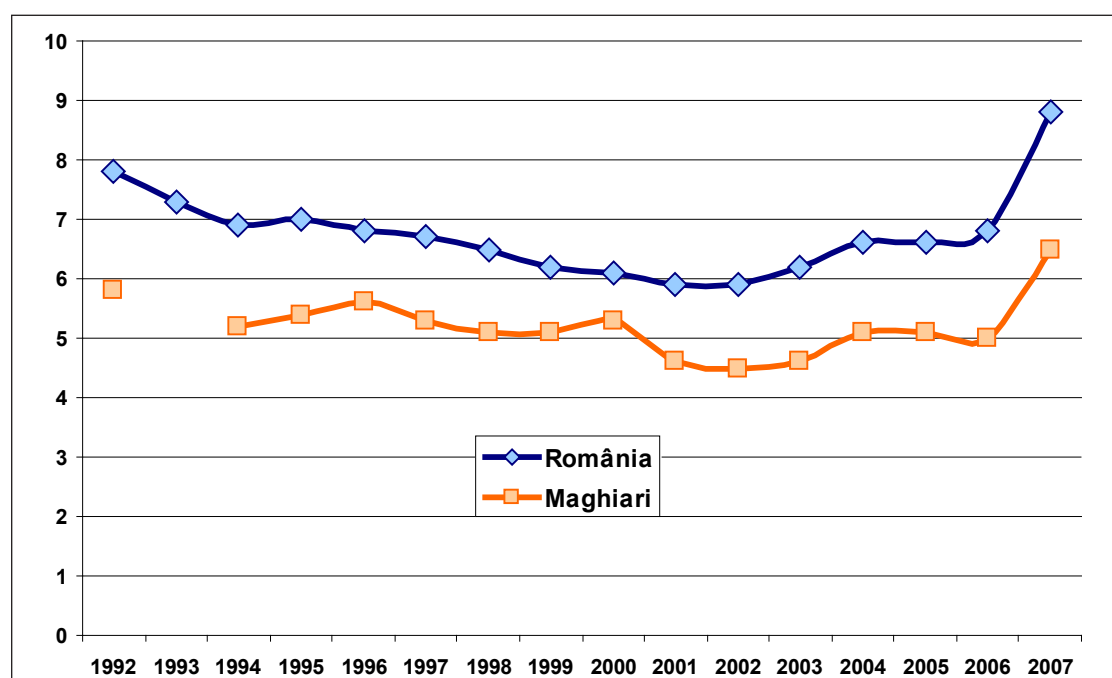
Endogamie etnică (bărbați)	Proporția copiilor înregistrați maghiari (cu tată maghiar)
87,1	33,4

Tabelul 96. Numărul celor care au încheiat o căsătorie și procentul căsătoriilor endogame în cadrul populației maghiare (1994-2011)

	Numărul căsătoriilor		Căsătorii omogene (%)		
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Total
1994	8282	8382	82.6	81.6	82.1
1995	8435	8516	83.3	82.5	82.9
1996	8645	8658	82.3	82.2	82.3
1997	8123	8126	82.4	82.4	82.4
1998	7817	7756	81.5	82.2	81.9
1999	7643	7697	82.1	81.5	81.8
2000	7022	8658	82.3	82	82.1
2001	6680	6669	81.2	81.3	81.3
2002	6568	6486	80.9	81.9	81.4
2003	6538	6546	80.7	80.6	80.6
2004	7022	7168	80.4	78.8	79.6
2005	6915	7045	81.2	79.7	80.4
2006	6746	6782	80.3	79.9	80.1
2007	8847	8833	83.2	83.3	83.3
2008	6638	6834	81.4	79.1	80.25
2009	5968	6074	82.6	81.1	81.9
2010	5407	5540	83.7	81.7	82.7
2011	4754	4809	82.7	81.8	82.3

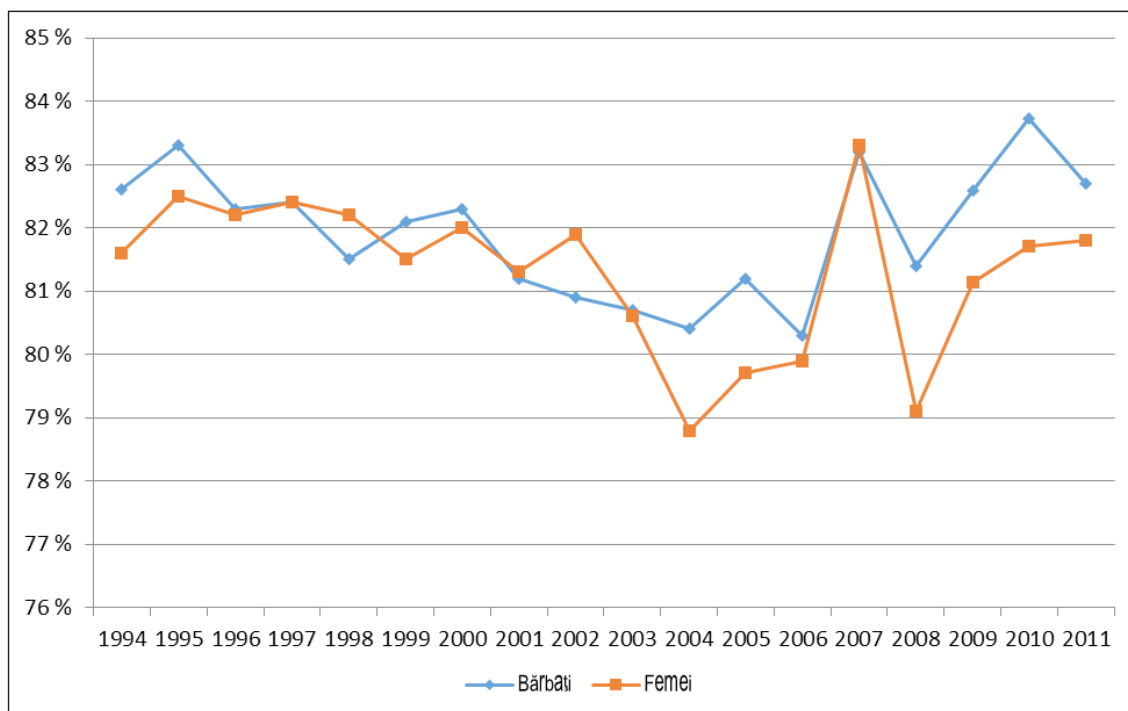
Din datele referitoare la căsătoriile încheiate reiese în primul rând că nupțialitatea în cazul populației maghiare este mai scăzută față de media națională. Acest fapt este legat de structura mai îmbătrânită a acestei etnii, însă acest factor nu poate explica în totalitate diferențele existente.

Tabelul 97. Rata brută a nupțialității (numărul căsătoriilor la 1.000 de persoane) în cazul populației maghiare și a celei naționale

În ceea ce privește endogamia etnică avem de-a face cu un procent al căsătoriilor endogame etnic de 80-83%. Acest proces a fost relativ stabil, deși a fost înregistrată o foarte ușoară creștere a căsătoriilor mixte. Această creștere nu se datorează creșterii căsătoriilor mixte româno-maghiare (care constituie majoritatea căsătoriilor mixte), ci a căsătoriilor dintre cetățeni străini și cetățeni români de etnie maghiară. Creșterea căsătoriilor cu cetățeni străini (mai ales în cazul femeilor) a fost înregistrată și în cazul persoanelor aparținând majorității.

Tabelul 98. Evoluția căsătoriilor endogame în cadrul populației maghiare (1994-2011)

Cu privire la endogamia etnică se remarcă diferențele regionale care sunt, desigur, semnificative, deoarece structura etnică a județelor, a microregiunilor, este foarte diferită. În timp ce în județele Harghita și Covasna, cu populație majoritar maghiară, proporția căsătoriilor mixte în rândul maghiarilor nu ajunge la 5%, în județele din sudul Transilvaniei și din Banat, cum ar fi Sibiu, Hunedoara, Caraș-Severin sau Timiș, majoritatea maghiarilor își aleg un soț/o soție de altă naționalitate.

În România, un total de 32,3% din familiile mixte cu soț sau soție de naționalitate maghiară și-au înregistrat copiii ca fiind maghiari. Acest procent variază în funcție de regiune și județe, ceea ce depinde, de asemenea, într-o mare măsură, de compoziția etnică. În județele Harghita și Covasna, cu populație majoritar maghiară, socializarea etnică pare echilibrată, aproximativ jumătate dintre copiii din familiile mixte fiind înregistrați ca maghiari, respectiv români. În contrast, în județele Brașov, Sibiu, Alba, Hunedoara, Caraș-Severin, unde procentul maghiarilor nu atinge 10%, proporția familiilor care își înregistrează copiii ca fiind maghiari rămâne sub 25%.

Privind rata reproducerii etnice pe județe, valoarea la nivelul României este de 95%, ceea ce înseamnă că pentru 1.000 de copii născuți de femei de etnie maghiară vom avea 950 de copii înregistrați ca fiind maghiari. Diagonal, rata asimilării intergeneraționale este de 5%. Desigur, la fel ca și în cazul proporției căsătoriilor mixte și al modelelor de socializare etnică în familiile mixte, diferențele regionale sunt semnificative. În județele Harghita și Covasna, unde numărul căsătoriilor mixte este relativ redus, iar socializarea etnică în familiile mixte este echilibrată, nu există o pierdere datorată asimilării; în schimb, în unele județe din partea de sud a Transilvaniei, această pierdere conduce la scăderea cu o treime a capacității de înlocuire în timp a generațiilor în cazul populației maghiare.

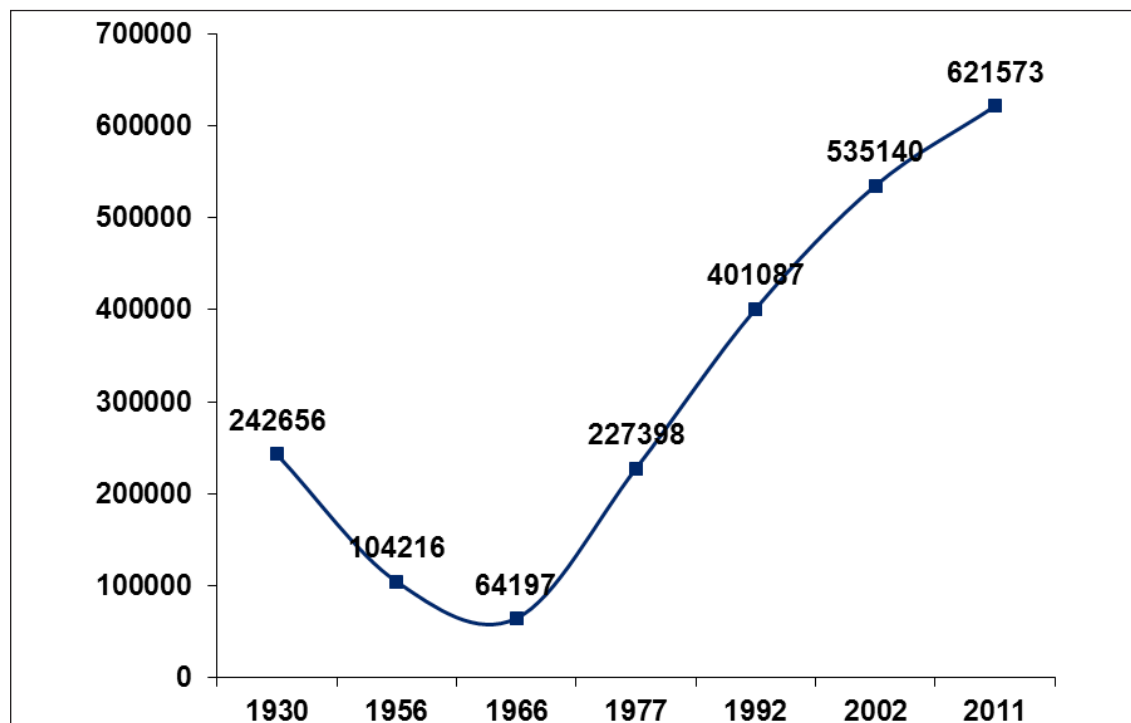
12. Romii

În cazul populației rome nu există un consens în ceea ce privește numărul acestei etnii. Acest lucru este cauzat în mare măsură de situația modului în care se face identificarea lor. O parte dintre cei care sunt identificați de către ceilalți ca fiind rome se identifică în contextul recensămintelor ca fiind români, maghiari, turci sau alte etnii. Analiza noastră se bazează pe cifrele recensămintelor, așadar nu intenționează să facă o estimare a numărului celor care sunt identificați ca rome.

Conform recensământului din 2011, 621.573 de persoane s-au declarat de naționalitate romă. Începând cu anul 1966, se înregistrează o creștere constantă și accentuată a populației rome. Acest fapt se datorează atât fertilității ridicate în cadrul populației rome (Zamfir-Zamfir coord. 1992; Berevoiescu 2002; Kiss 2009), cât și din cauza faptului că începând din 1966 din ce în ce mai multe persoane se declară de etnie romă. În ceea ce privește scăderea drastică a numărului romilor în perioada 1930-1956, trebuie menționată deportarea lor în Transnistria: dintre cele 200-300 de mii de persoane de etnie romă, aproximativ 25 000 au fost deportați. (Horváth 2011:12)

Conform recensământului din 2011, la nivel național existau 100 de localități cu majoritate romă, din care în 16 proporția romilor a depășit 80%. Dintre aceste localități 1 era în Alba, 2 în Argeș, 1 în Buzău, 2 în Covasna, 3 în Dâmbovița, 1 în Dolj, 1 în Galați, 1 în Ilfov, 2 în Sibiu, 3 în Vrancea. În aceste localități trăiau doar 3,8% dintre rome, majoritatea locuind în localități în care ponderea lor nu depășea 10%. Romii erau prezenți în toate județele țării însă, conform recensământului, putem vorbi de o concentrare mai accentuată în județele: Mureș (8,5%), Călărași (7,5%), Sălaj (6,7%), Bihor (6%), Dolj (4,5%), Ialomița (5,2%), Sibiu (4,5%), Giurgiu (5,4%), Dâmbovița (5,3%), Satu Mare (5,0%), Alba (4,2%), Bistrița Năsăud (4,2%), Ilfov (4,0%), Mehedinți (4,1%) și Buzău (4,5%).

Tabelul 99. Evoluția populației de naționalitate romă din România

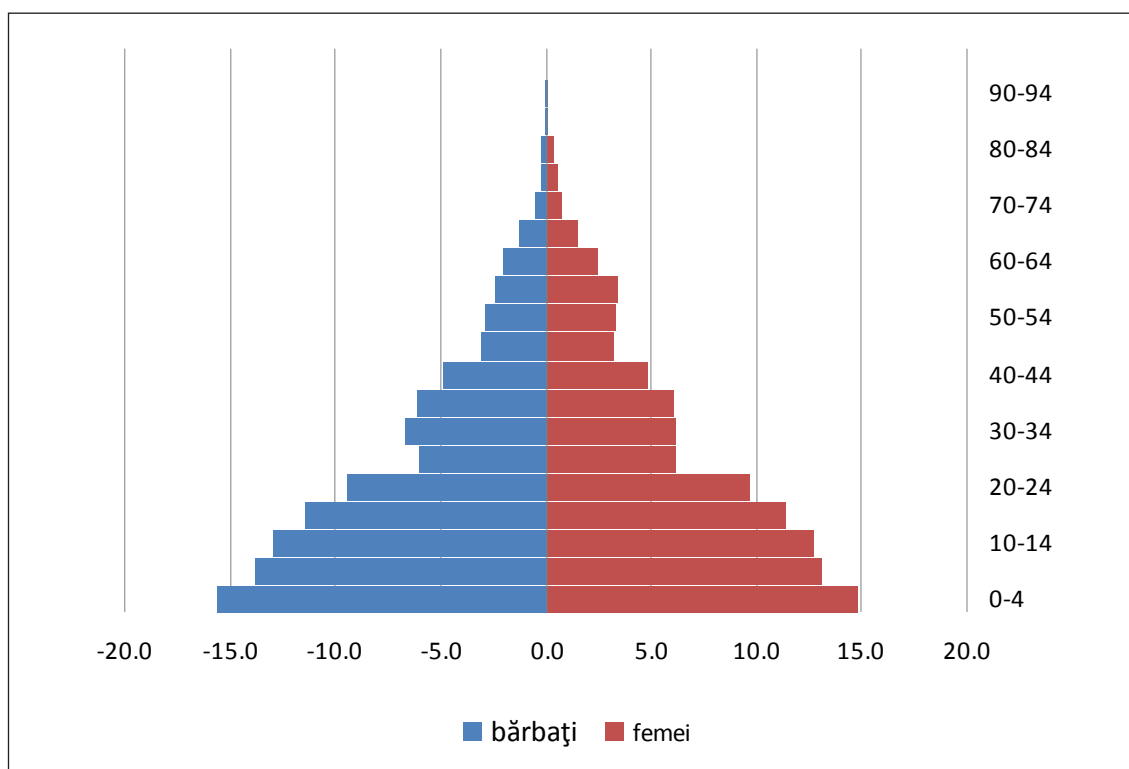

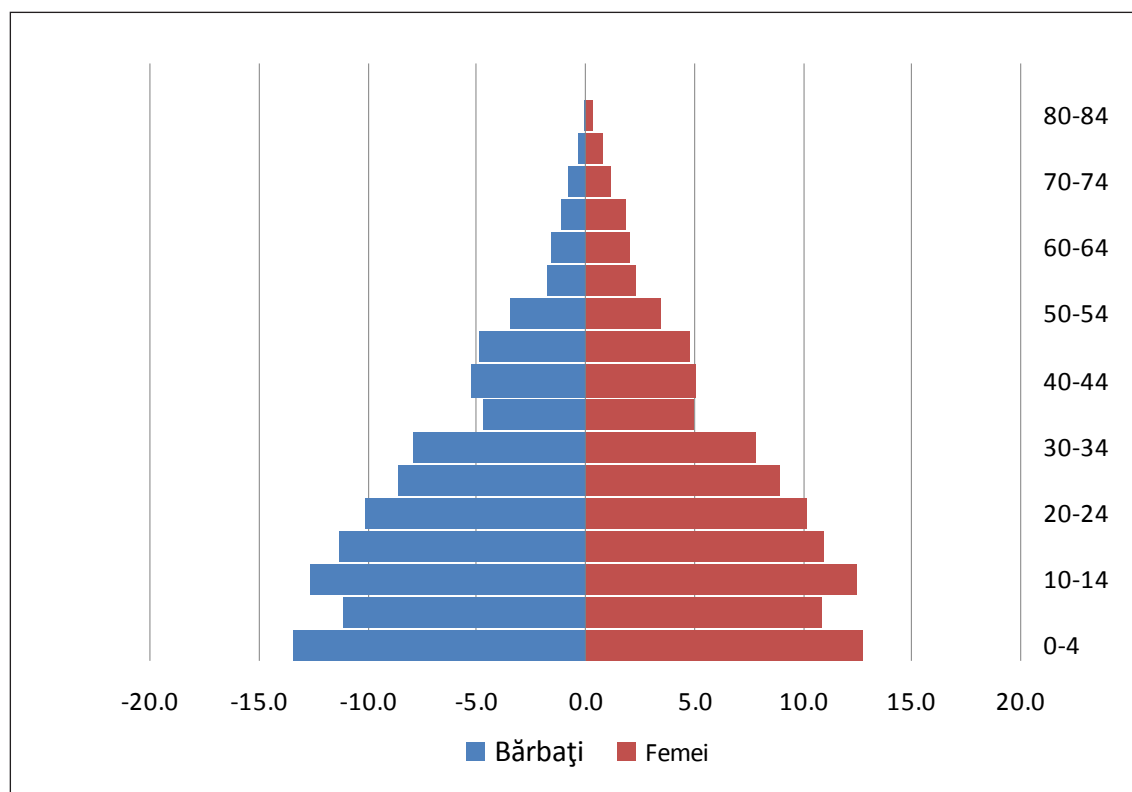
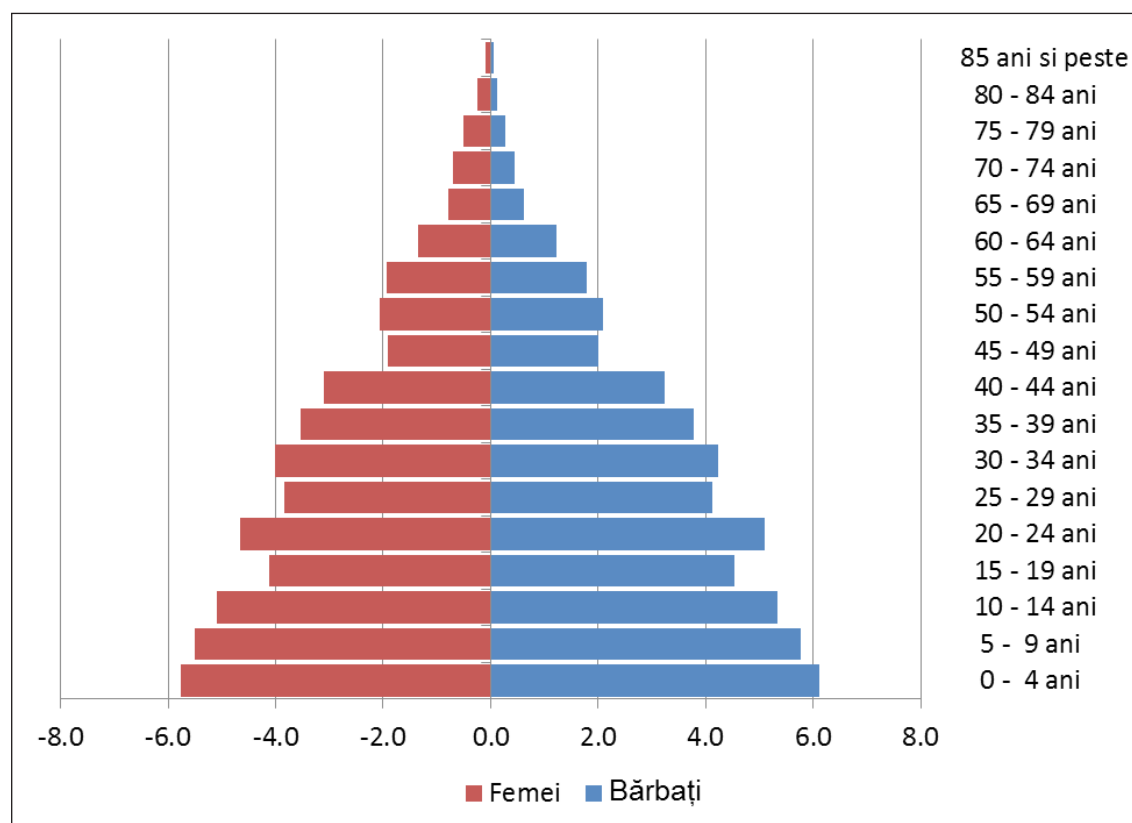
Sursă: INS

Tabelul 100. Distribuția populației rome după structura etnică a localităților în care locuiesc (2011)

	Populație		Număr localități
	Nr.	%	
Mai mulți de 80%	23799	3,8	16
50-80%	52450	8,4	84
20-50%	168639	27,1	479
10-20%	113335	18,2	599
Sub 10%	263350	42,4	2599
Proporție ponderată		21,2	

Structura pe vârste a populației rome diferă radical de media națională. Procentul ridicat al minorilor se datorează fertilității ridicate, iar procentul scăzut al bătrânilor este cauzat de mortalitatea mai ridicată față de media națională (Ghețău 1996).

Tabelul 101. Structura pe grupe de vârstă a populației rome (1992)

Tabelul 102. Structura pe grupe de vârstă a populației rome (2002)

Tabelul 103. Structura pe grupe de vârstă a populației rome (2011)

Tabelul 104. Vârsta medie și structura pe vârste a populației rome

	Vârsta medie (ani)	0-14 (%)	15-60 (%)	60- (%)
1992				
<i>România</i>	34,9	22,8	60,5	16,7
Romi	23,5	41,5	53,5	5
2002				
<i>România</i>	37,4	17,8	63,7	18,5
Romi	24,2	36,6	58,6	4,8
2011				
<i>România</i>	40,2	15,9	56,3	22,3
Romi	26,6	33,6	60	6,4

Conform recensământului din 2011, putem afirma că mai mult de jumătate din populația (55,1%) romă este vorbitoare nativă de limba română. Un procent de 39,3% are ca limba maternă limba română, iar 5,3% sunt vorbitori de maghiară.

Tabelul 105. Etnicii rome după limba maternă (2011)

Total	Dintre care cu limbă maternă (%)		
	Romanes	Română	Maghiară
621573	39,3	55,1	5,3

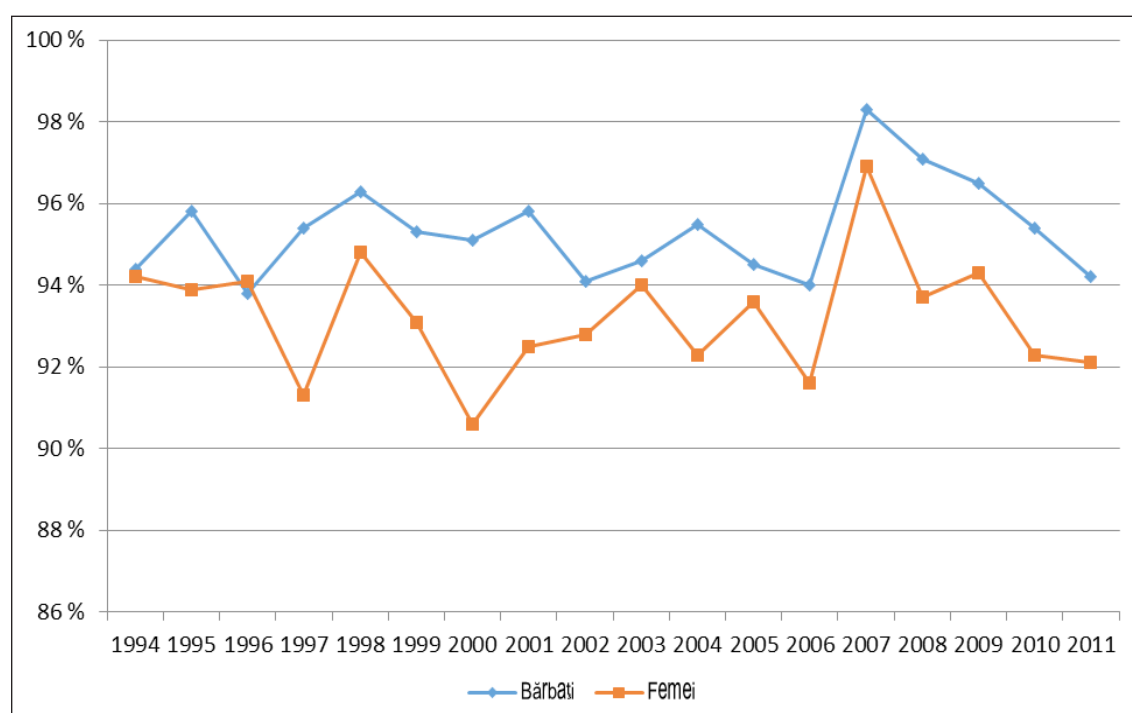
Proporția căsătoriilor endogame este extrem de ridicată. Dintre cei 130.113 de bărbați rome, doar 6.441 (6,2%) au soții de etnie română, iar 994 (7,1%) de alte naționalități. În cazul căsătoriilor mixte, 43,1% dintre copiii născuți sunt înregistrați ca fiind de naționalitate romă. Acest procent ridicat al căsătoriilor omogene se oglindește și în statisticile privind căsătoriile în perioada 1994-2011.

Tabelul 106. Proporția bărbaților de etnie romă care trăiesc în căsătorii omogene (2011)

Endogamie etnică (bărbați)	Proporția copiilor înregistrați rome (cu tată rom)
92,9	43,1

Tabelul 107. Numărul celor care au încheiat o căsătorie și procentul căsătoriilor endogame în cadrul populației rome (1994-2011)

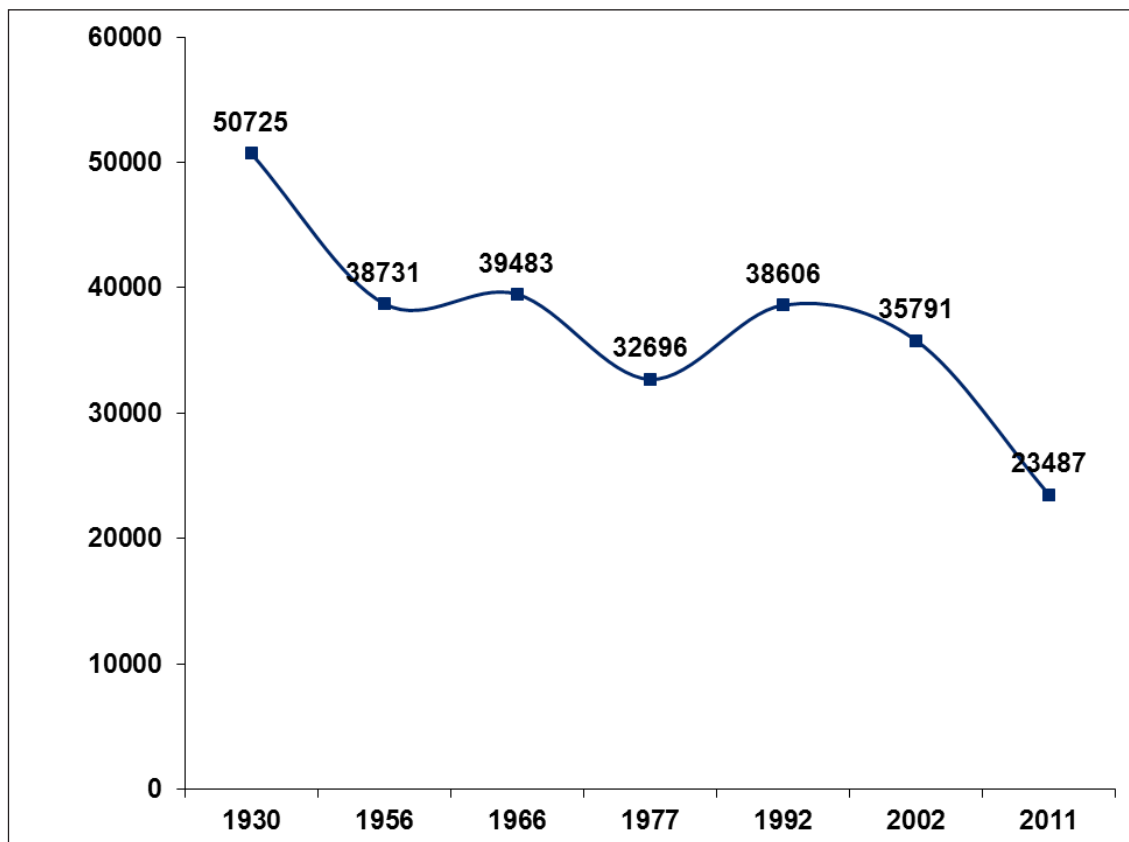
	Numărul căsătoriilor		Căsătorii endogame (%)		
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Total
1994	479	480	94,4	94,2	94,3
1995	1036	1057	95,8	93,9	94,8
1996	805	802	93,8	94,1	94,0
1997	694	725	95,4	91,3	93,3
1998	726	737	96,3	94,8	95,6
1999	695	711	95,3	93,1	94,2
2000	697	802	95,1	90,6	92,7
2001	709	734	95,8	92,5	94,1
2002	768	779	94,1	92,8	93,5
2003	940	946	94,6	94,0	94,3
2004	985	1019	95,5	92,3	93,9
2005	1200	1211	94,5	93,6	94,1
2006	1272	1306	94,0	91,6	92,8
2007	8595	8715	98,3	96,9	97,6
2008	1800	1866	97,1	93,7	95,4
2009	1640	1679	96,5	94,3	95,4
2010	959	991	95,4	92,3	93,9
2011	570	583	94,2	92,1	93,2

Tabelul 108. Evoluția căsătoriilor endogame în cadrul populației rome (1994-2011)

13. Rușii-lipoveni

Conform datelor de recensământ, numărul rușilor lipoveni era relativ constant după al Doilea Război Mondial. În 2011, 23.487 de persoane s-au declarat ca fiind ruși-lipoveni, ceea ce înseamnă o scădere accentuată față de datele din 2002.

Tabelul 109. Evoluția populației de naționalitate ruso-lipoveană din România

În 2011 erau în România 13 localități cu majoritate ruso-lipoveană. Dintre acestea, în 9 localități rușii-lipoveni erau în majoritate locală de peste 80%. Majoritatea acestor localități se află în județul Tulcea: Sarichoi, Slava-Cercheza, Carcaliu, Sfiștofca, Ghindărești (în județul Constanța) și Climăuți în județul Suceava. Un alt grup însemnat, 44,7% dintre rușii-lipoveni trăiau în comunități care nu sunt compacte. Cele mai însemnate comunități de acest gen erau în Brăila (1.926) și Tulcea (1.737).

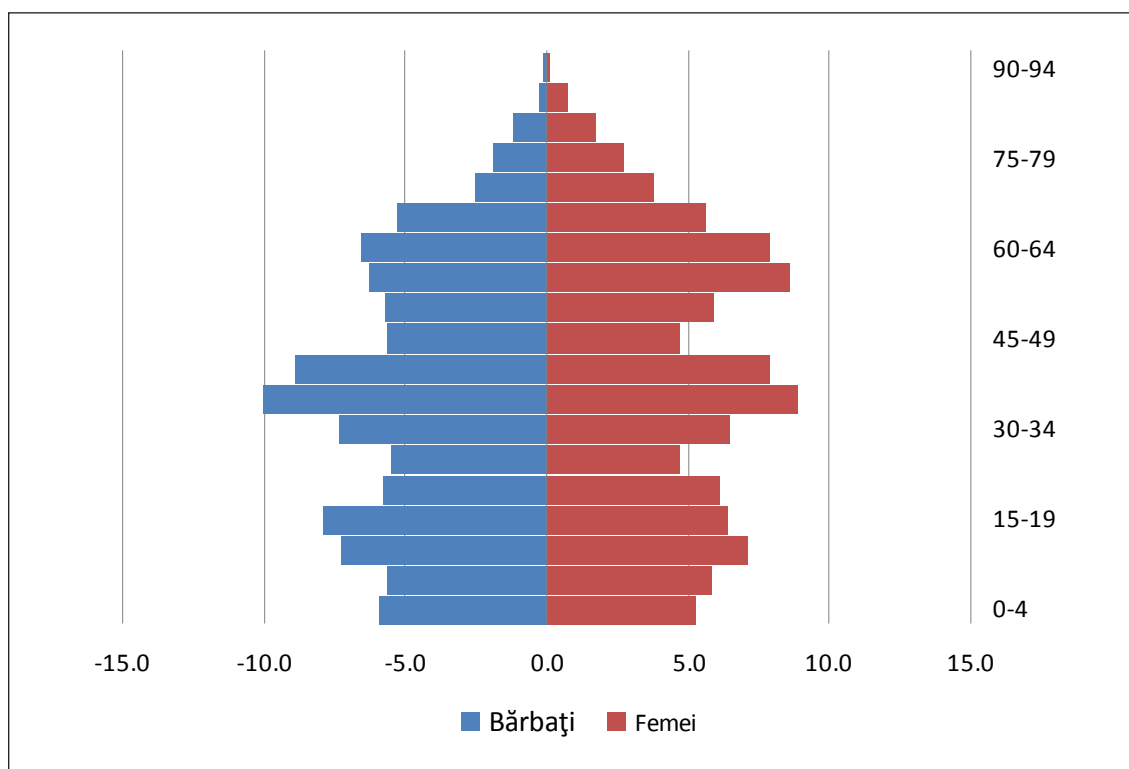
Tabelul 110. Distribuția populației de etnie ruso-lipoveană după structura etnică a localităților în care locuiesc (2011)

	Populație		Număr localități
	Nr.	%	
Mai mulți de 80%	7415	31,6	6
50-80%	4192	17,8	7
10-20%	1438	6,1	5
Sub 10%	10442	44,5	135
Proporție ponderată		40,7	

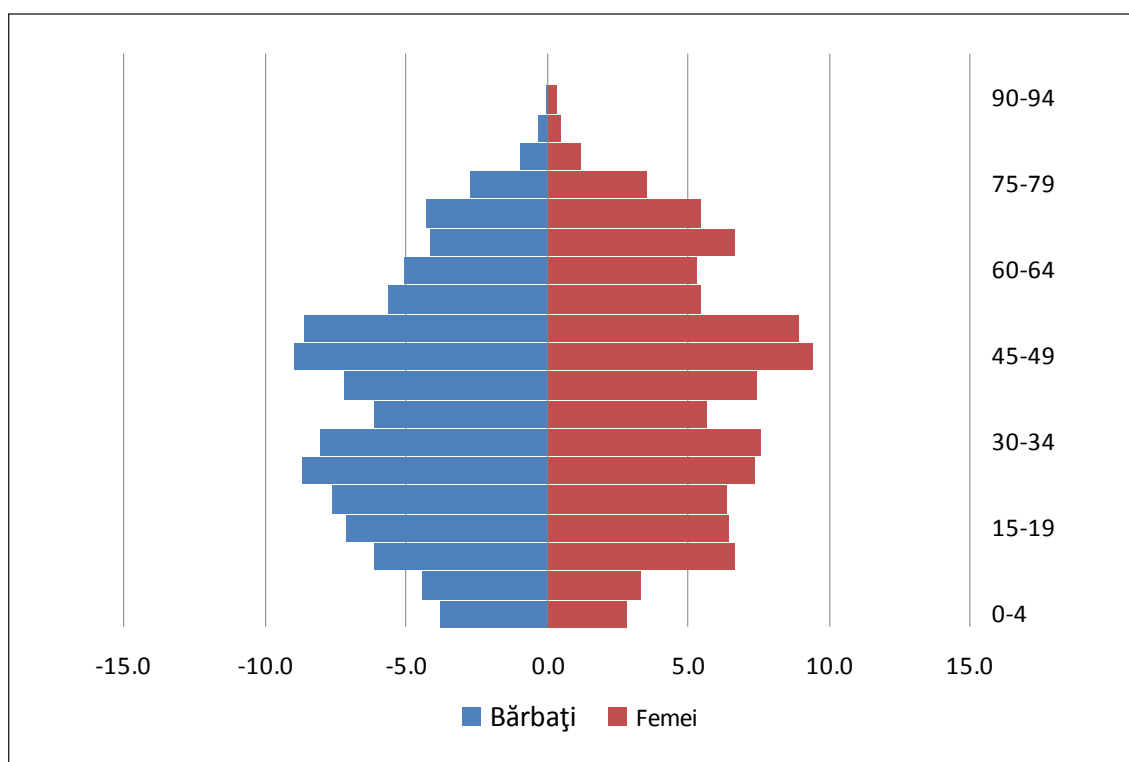

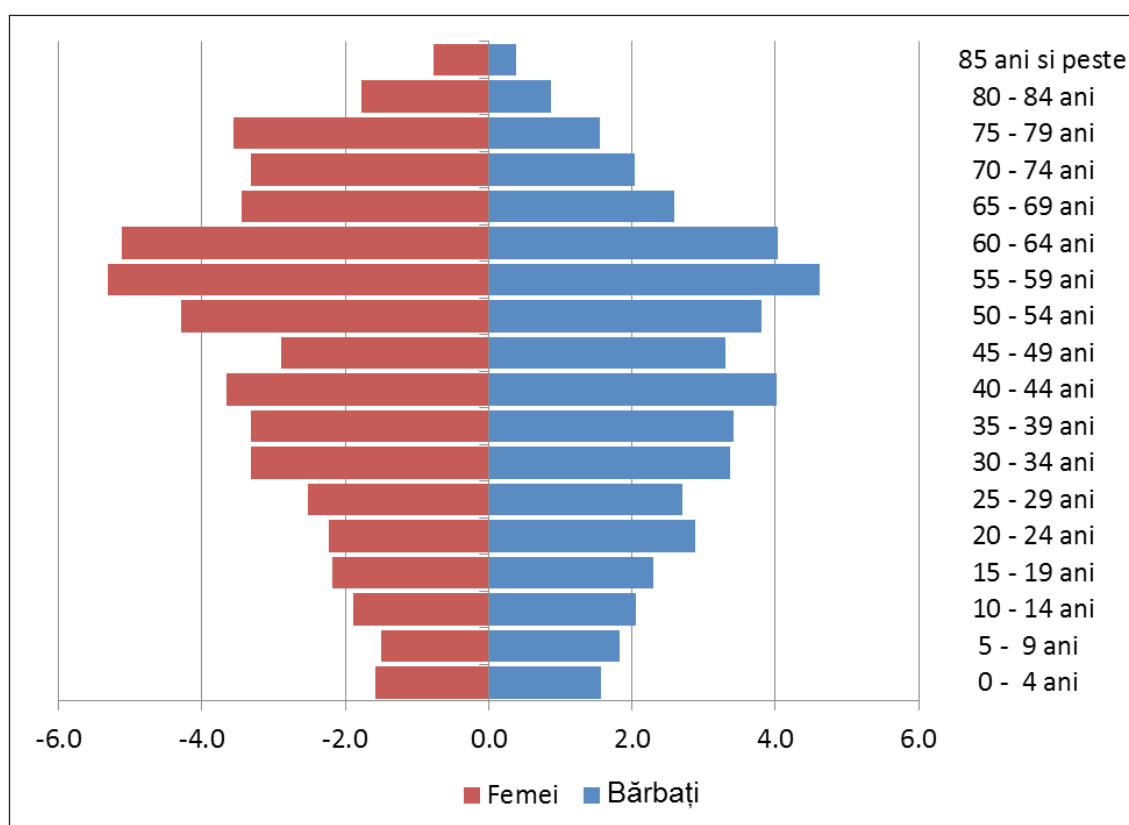
Rușii-lipoveni aveau o structură pe vârste relativ echilibrată, deși procesul de îmbătrânire era mai accentuat decât în cazul populației majoritare.

Tabelul 111. Structura pe grupe de vârstă a populației ruso-lipovene (1992)

Tabelul 112. Structura pe grupe de vârstă a populației ruso-lipovene (2002)

Tabelul 113. Structura pe grupe de vârstă a populației ruso-lipovene (2011)**Tabelul 114.** Vârsta medie și structura pe vârste a populației ruso-lipovene

	Vârsta medie (ani)	0-14 (%)	15-60 (%)	60+ (%)
1992				
România	34,9	22,8	60,5	16,7
Ruși-lipoveni	38,2	18,5	61,2	20,4
2002				
România	37,4	17,8	63,7	18,5
Ruși-lipoveni	39,9	13,5	67,2	19,3
2011				
România	40,2	15,9	56,3	22,3
Ruși-lipoveni	45,4	10,4	60,1	29,5

Potrivit datelor recensământului din 2011, 77,2% consideră limba rusă ca limbă maternă, iar 22,7% se consideră vorbitori nativi de limba română.

Tabelul 115. Etnicii ruso-lipoveni după limba maternă (2011)

Total	Dintre care cu limbă maternă (%)	
	Rusă	Română
23487	77,2	22,7

Probabil datorită gradului mare de concentrare teritorială a populației lipovene, proporția căsătoriilor endogame este destul de ridicat. Dintre 8.843 de bărbați, 7.440 au soții de aceeași etnie (82,2%), și doar 16,8% au ales partener de naționalitate română. În cazul căsătoriilor mixte, 21,3% dintre copiii născuți sunt înregistrați ca lipoveni.

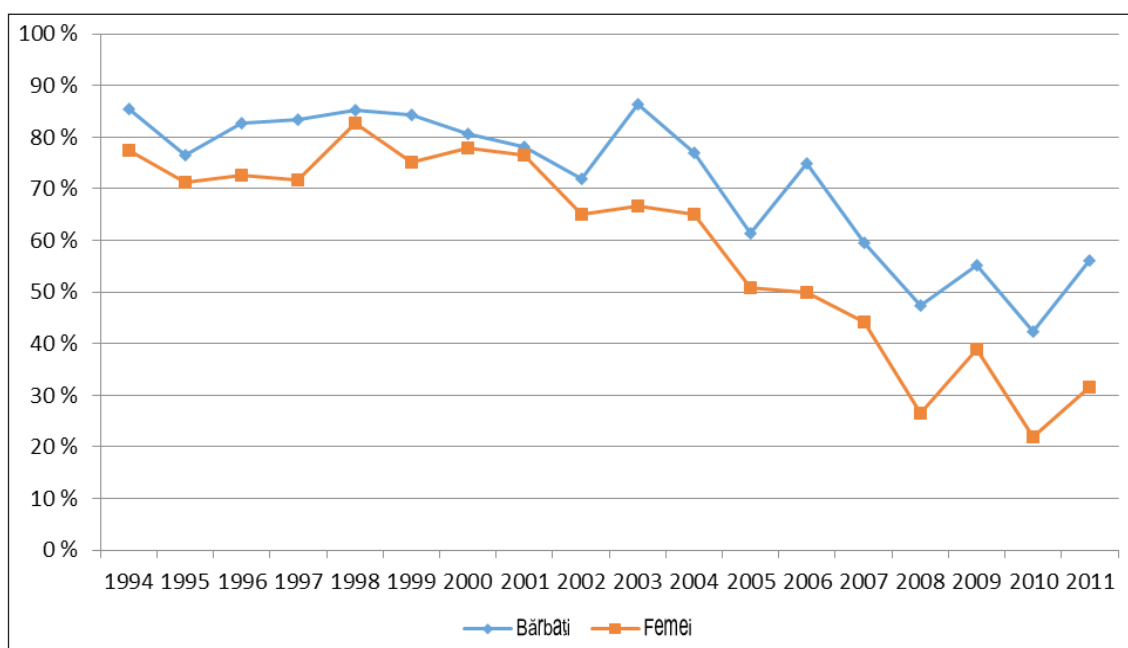
Tabelul 116. Proporția bărbaților de etnie ruso-lipoveană care trăiesc în căsătorii endogame (2011)

Endogamie etnică (bărbați)	Proporția copiilor înregistrați ruși-lipoveni (cu tată ruso-lipovean)
82,2	22,6

Datele privind procentul căsătoriilor omogene din perioada 1994-2007 indică o scădere accentuată al endogamiei și o creștere a căsătoriilor mixte.

Tabelul 117. Numărul celor care au încheiat o căsătorie și procentul căsătoriilor endogame în cadrul populației ruso-lipovene (1994-2011)

	Numărul căsătoriilor		Căsătorii endogame (%)		
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Total
1994	81	87	85,40	77,40	81,20
1995	93	106	76,50	71,30	73,70
1996	85	99	82,80	72,60	77,30
1997	95	98	83,50	71,70	77,50
1998	90	101	85,30	82,70	83,90
1999	88	106	84,40	75,20	79,40
2000	96	98	80,70	78,00	79,30
2001	75	83	78,10	76,50	77,30
2002	81	105	72,00	65,10	68,10
2003	104	123	86,40	66,70	75,70
2004	88	106	76,90	65,00	70,40
2005	88	132	61,40	50,90	55,10
2006	109	147	75,00	50,00	60,60
2007	96	106	59,60	44,20	51,50
2008	91	162	47,3	26,5	36,9
2009	69	155	55,1	38,8	46,9
2010	66	127	42,4	22,0	32,2
2011	66	117	56,1	31,6	43,9

Tabelul 118. Evoluția căsătoriilor endogame în cadrul populației ruso-lipovene (1994-2011)

14. Sârbii

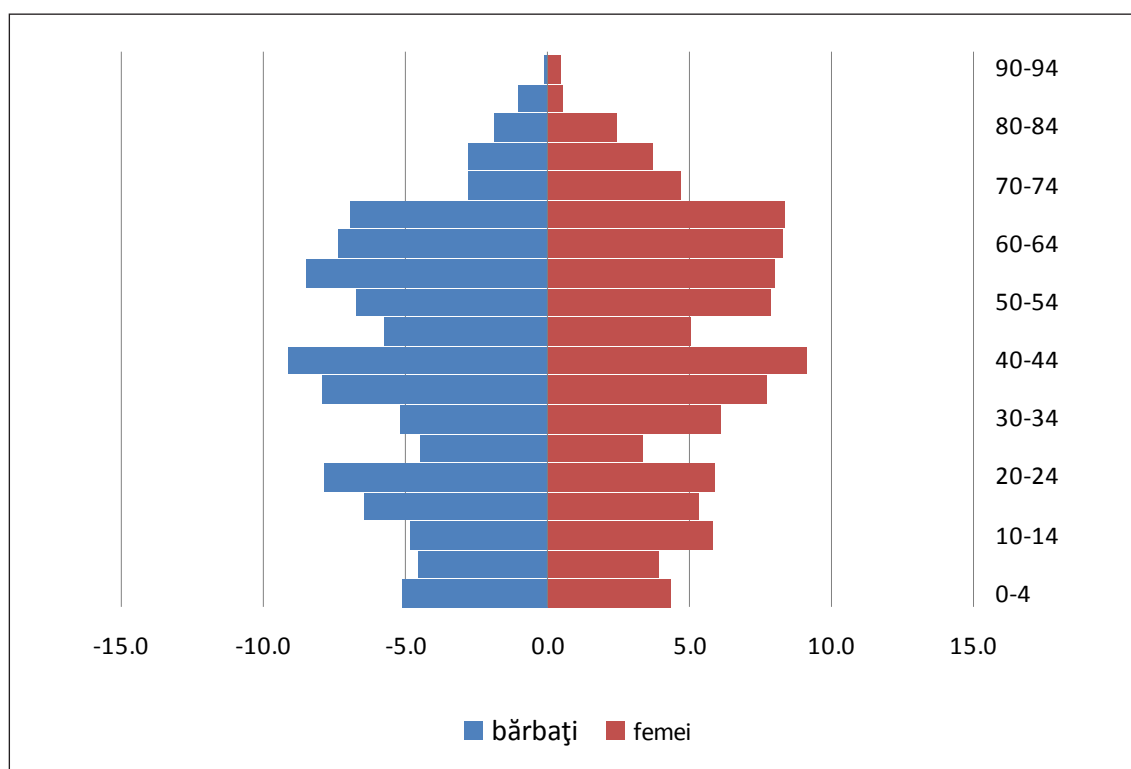
Deoarece Institutul Național de Statistică a publicat doar împreună numărul sârbilor, croaților și al slovenilor pentru perioada 1930-1992, nu dispunem de date privind evoluția populației sârbe. În 2011, 18.076 de persoane s-au declarat ca fiind sârbi, dintre care doar 9% trăiau în localități unde sârbii erau majoritari, în județele Timiș, Caraș-Severin și Mehedinți. Majoritatea sârbilor trăiau însă dispersați, cea mai mare comunitate fiind la Timișoara (4.843).

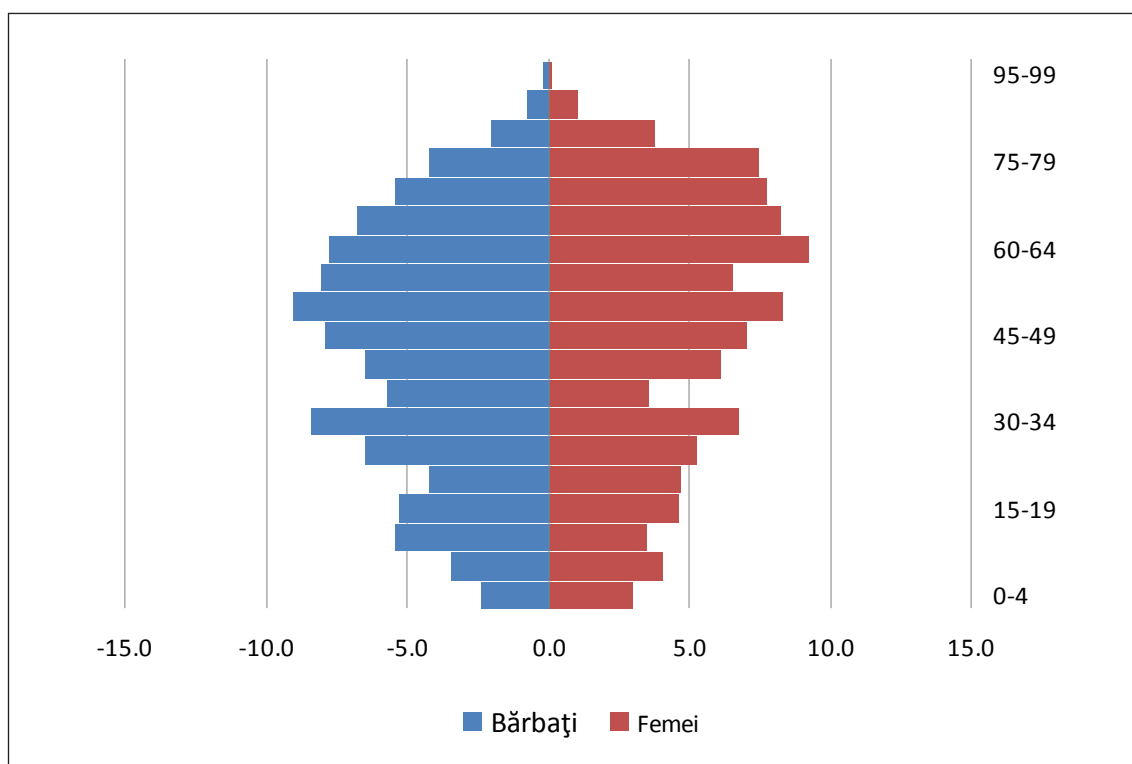
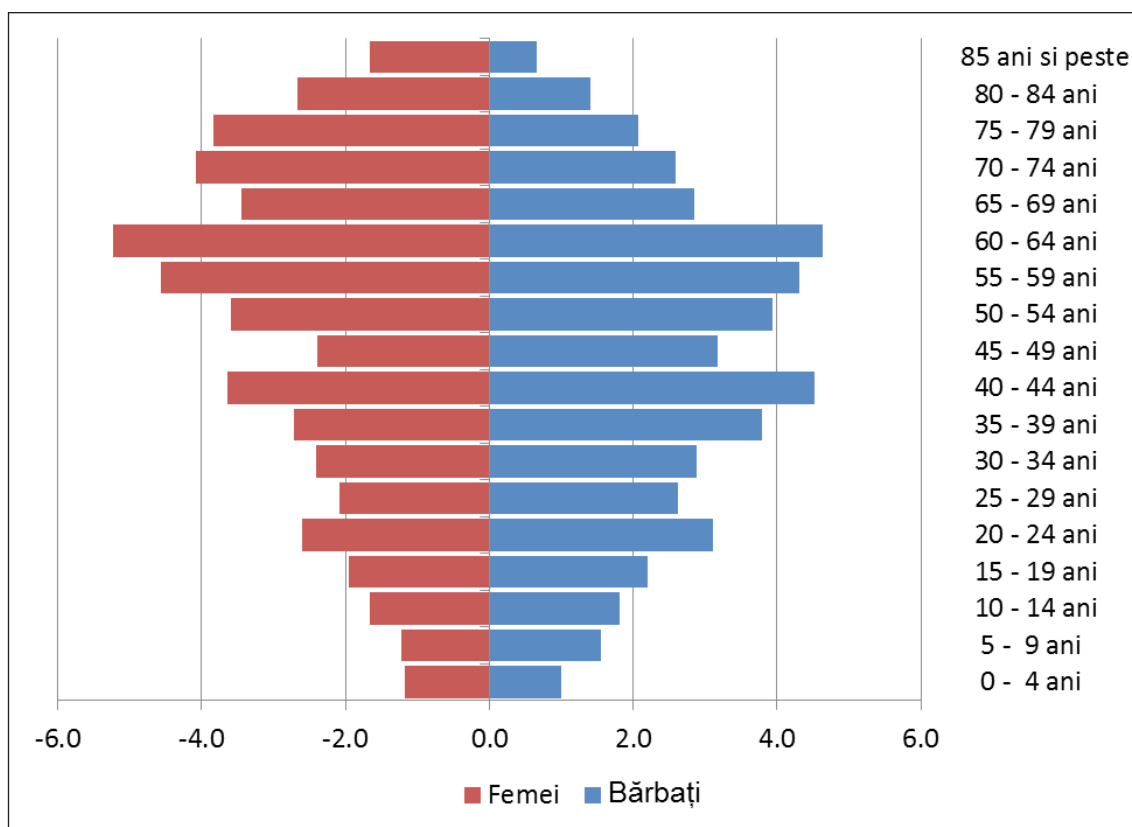
Tabelul 119. Distribuția populației sârbe după structura etnică a localităților în care locuiesc

	Populație		Număr localități
	Nr.	%	
Mai mulți de 80%	1956	10,8	4
50-80%	1357	7,5	5
20-50%	2472	13,7	10
10-20%	1928	10,7	11
Sub 10%	10363	57,3	115
Proportie ponderată		21,4	

Structura pe vârste a comunității sârbești era destul de neechilibrată. În 2011 vârsta medie era de 47,5 ani, iar procentul celor sub 14 ani de doar 8,4%, față de media națională de 15,9%. Acest fapt reduce considerabil șansele de reproducere demografică a acestei minorități.

Tabelul 120. Structura pe grupe de vârstă a populației sârbe (1992)

Tabelul 121. Structura pe grupe de vârstă a populației sârbe (2002)**Tabelul 122.** Structura pe grupe de vârstă a populației sârbe (2011)

Tabelul 123. Vârsta medie și structura pe vârste a populației sârbe

	Vârsta medie (ani)	0-14 (%)	15-60 (%)	60- (%)
1992				
<i>România</i>	34,9	22,8	60,5	16,7
<i>Sârbi</i>	42,3	14,2	60,1	25,7
2002				
<i>România</i>	37,4	17,8	63,7	18,5
<i>Sârbi</i>	45,9	10,8	58,4	30,7
2011				
<i>România</i>	40,2	15,9	56,3	22,3
<i>Sârbi</i>	47,5	8,4	56,5	35,1

În recensământul 2011, majoritatea etnicilor sârbi (90,3%) au afirmat că au limba sârbă ca limba maternă, iar 9,2% se consideră vorbitori nativi de limba română.

Tabelul 124. Etnicii sârbi după limba maternă (2011)

Total	Dintre care cu limbă maternă (%)		
	Sârbă	Română	Maghiară
18076	90,3	9,2	0,3

În recensământul din 2011, proporția căsătoriilor omogene este de 48,7%. Dintre cei 4.944 de bărbați căsătoriți, 2.410 aveau soții de naționalitate sârbă, aproape o jumătate 2.194 (44,4%) de naționalitate română și 340 (7,8%) de alte naționalități. Un procent de 50,9% dintre copiii născuți în căsătorii mixte au fost înregistrați de naționalitate sârbă.

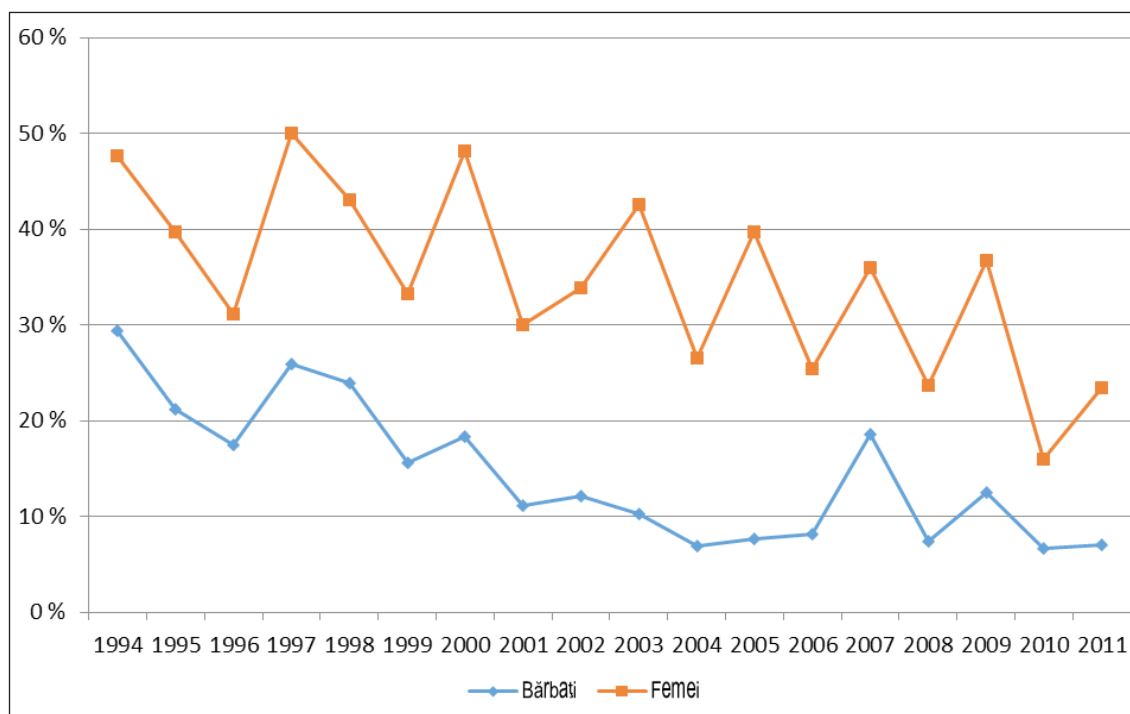
Tabelul 125. Proporția bărbaților de etnie sârbă care trăiesc în căsătorii endogame (2011)

Endogamie etnică (bărbați)	Proporția copiilor înregistrați sârbi (cu tată sârb)
48,7	50,9

Pe lângă faptul că proporția căsătoriilor mixte este destul de ridicată, se remarcă și o tendință accentuată de creștere a căsătoriilor eterogene.

Tabelul 126. Numărul celor care au încheiat o căsătorie și procentul căsătoriilor endogame în cadrul populației sârbe (1994-2011)

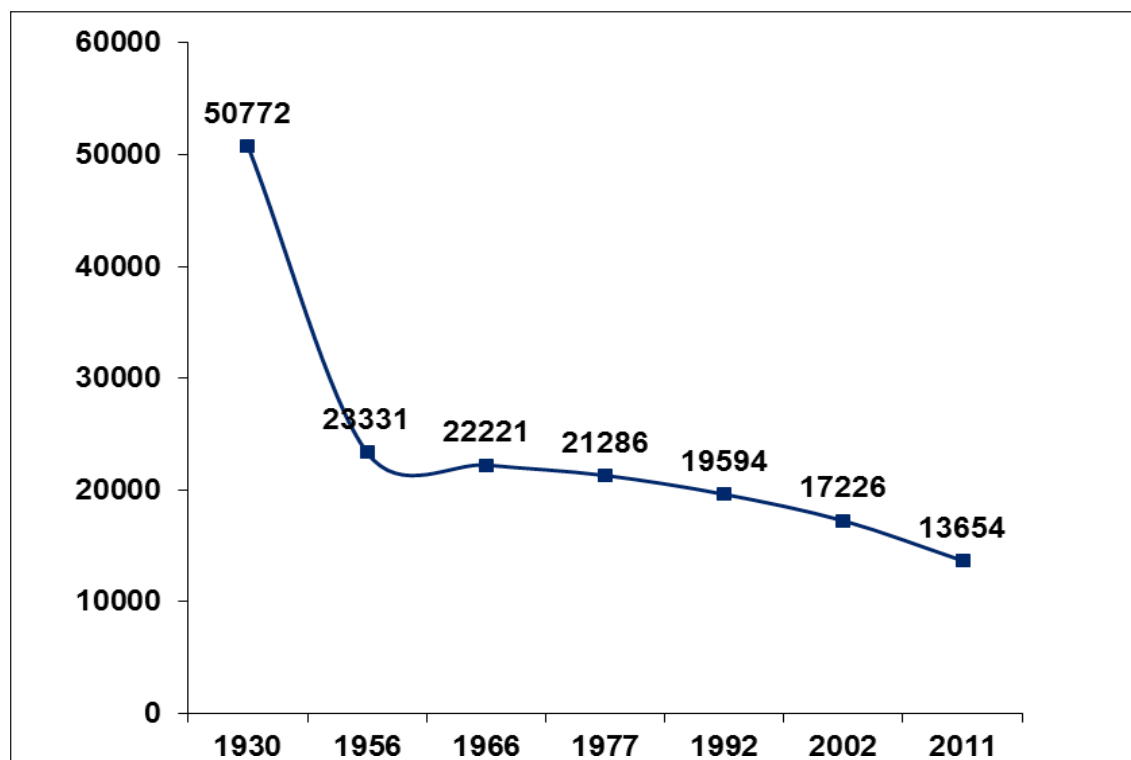
	Numărul căsătoriilor		Căsătorii endogame (%)		
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Total
1994	143	88	29,40	47,70	36,40
1995	146	78	21,20	39,70	27,70
1996	137	77	17,50	31,20	22,40
1997	147	76	25,90	50,00	34,10
1998	104	58	24,00	43,10	30,90
1999	122	57	15,60	33,30	21,20
2000	142	77	18,30	48,10	28,80
2001	134	50	11,20	30,00	16,30
2002	164	59	12,20	33,90	17,90
2003	281	68	10,30	42,60	16,60
2004	318	83	6,90	26,50	11,00
2005	402	78	7,70	39,70	12,90
2006	195	63	8,20	25,40	12,40
2007	172	89	18,60	36,00	24,50
2008	189	59	7,4	23,7	15,6
2009	176	60	12,5	36,7	24,6
2010	120	50	6,7	16,0	11,3
2011	113	34	7,1	23,5	15,3

Tabelul 127. Evoluția căsătoriilor endogame în cadrul populației sârbe (1994-2011)

15. Slovicii

Numărul slovacilor a scăzut drastic în perioada 1930-1956, iar de la 1956 s-a menținut relativ constant. În 2011, 13.654 de persoane au declarat că sunt slovaci.

Tabelul 128. Evoluția populației de naționalitate slovacă din România

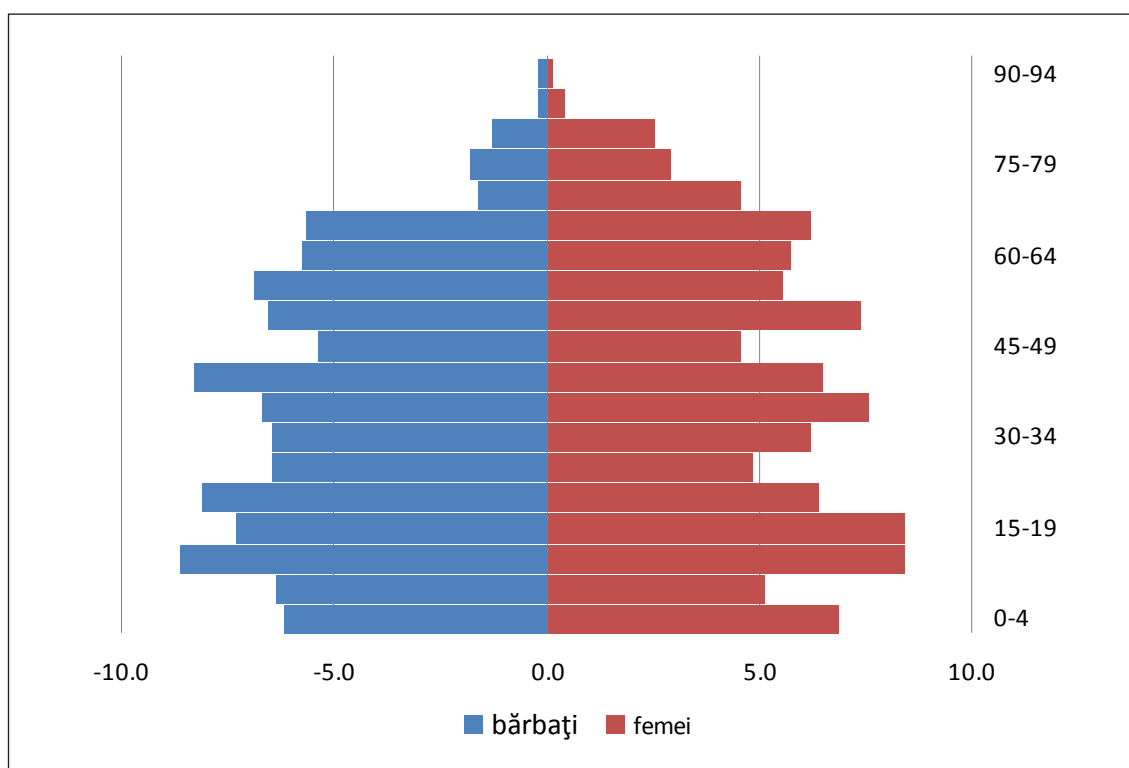
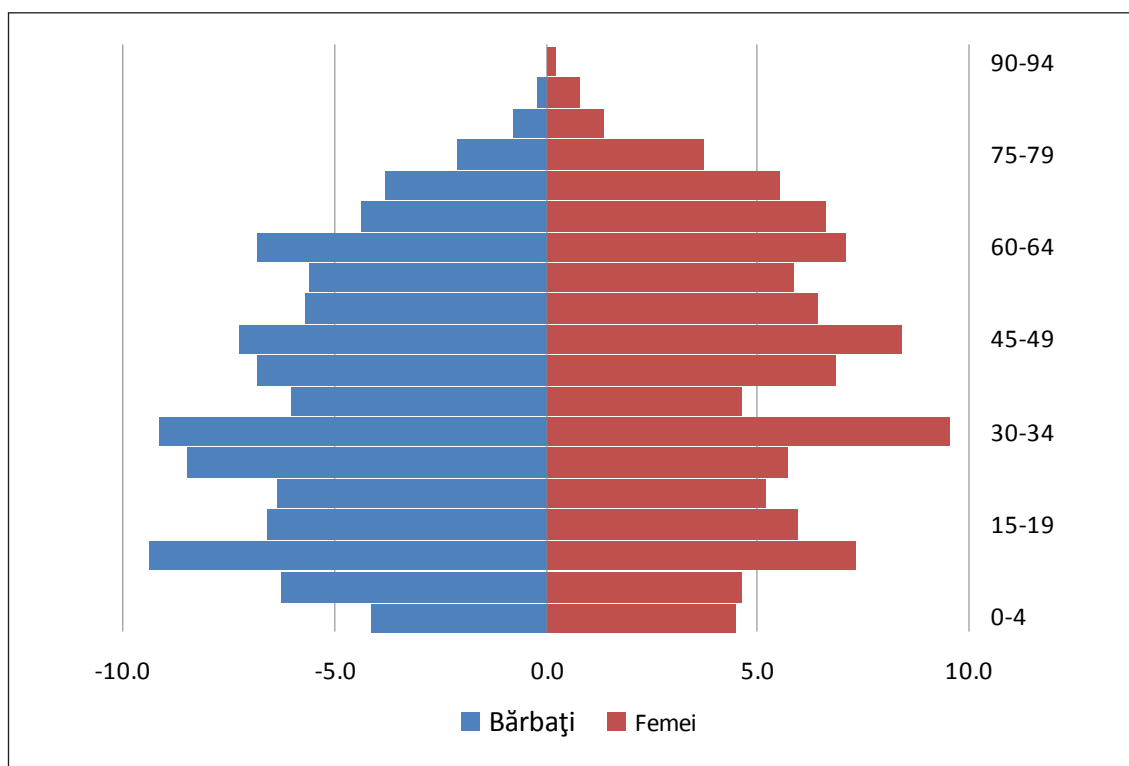

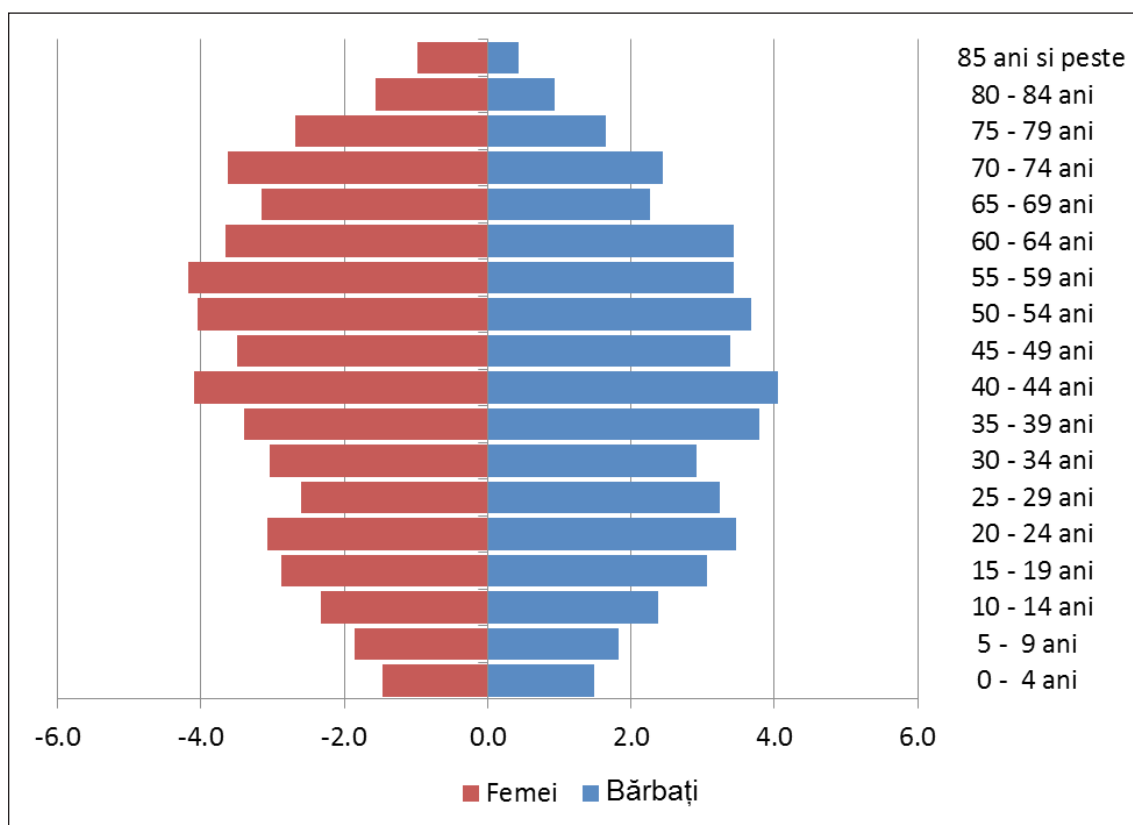
Localitățile în care slovicii sunt majoritari există în estul județului Bihor (la nord-est de Aleșd) și în vestul Sălajului. Un procent de 30,9% trăiesc în localități în care ponderea slovacilor este sub 50%, dar peste 20%. Cea mai însemnată localitate din această categorie este orașul Nădlac, din județul Arad, cu o majoritate slovacă relativă (42,9%, 3.179 de persoane). 36,6% dintre slovaci trăiesc dispersați, cele mai însemnate comunități fiind Timișoara, Oradea, Arad și Aleșd.

Tabelul 129. Distribuția populației de etnie slovacă după structura etnică a localităților în care locuiesc (2011)

	Populație		Număr localități
	Nr.	%	
Mai mulți de 80%	3076	22,5	12
50-80%	1086	8,0	6
20-50%	4213	30,9	8
10-20%	1095	8,0	10
Sub 10%	3899	28,6	134
Proporție ponderată		40	

Minoritatea slovacă dispune de o structură pe vârste relativ echilibrată, asemănătoare populației majoritare.

Tabelul 130. Structura pe grupe de vârstă a populației slovace (1992)**Tabelul 131.** Structura pe grupe de vârstă a populației slovace (2002)

Tabelul 132. Structura pe grupe de vârstă a populației slovace (2011)**Tabelul 133.** Vârsta medie și structura pe vârste a populației slovace (2011)

	Vârsta medie (ani)	0-14 (%)	15-60 (%)	60+ (%)
1992				
România	34,9	22,8	60,5	16,7
Slovaci	36,8	20,8	59,7	19,5
2002				
România	37,4	17,8	63,7	18,5
Slovaci	38,6	18,1	62	19,9
2011				
România	40,2	15,9	56,3	22,3
Slovaci	43,1	11,3	61,8	26,8

În recensământul 2011, majoritatea etnicilor slovaci (92,18%) au afirmat că au limba sârbă ca limbă maternă, iar 6,9% se consideră vorbitori nativi de limbă română.

Tabelul 134. Etnicii slovaci după limba maternă (2011)

Total	Dintre care cu limbă maternă (%)		
	Slovacă	Română	Maghiară
13654	92,1	6,9	0,8

În recensământul din 2011, proporția căsătoriilor omogene este de 69,3%. Dintre cei 3.447 de bărbați de etnie slovacă căsătoriți, 2.388 aveau soții de naționalitate sârbă, 838 (24,3%) de naționalitate română și 313 (6,4%) de alte naționalități. Un procent de 33,5% din copiii născuți din căsătorii mixte au fost înregistrați ca fiind de naționalitate slovacă.

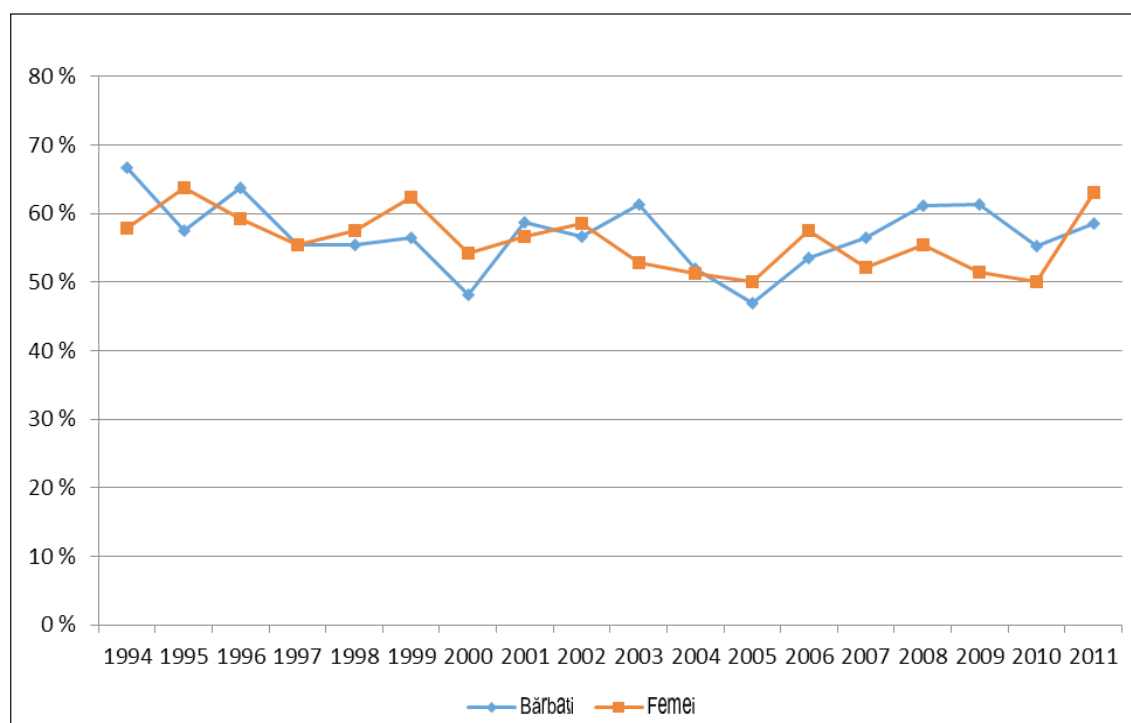
Tabelul 135. Proporția bărbaților de etnie slovacă care trăiesc în căsătorii endogame

Endogamie etnică (bărbați)	Proporția copiilor înregistrați slovaci (cu tată slovac)
69,3	33,5

În perioada 1994-2007 proporția căsătoriilor endogame era într-o scădere moderată.

Tabelul 136. Numărul celor care au încheiat o căsătorie și procentul căsătoriilor endogame în cadrul populației slovace (1994-2011)

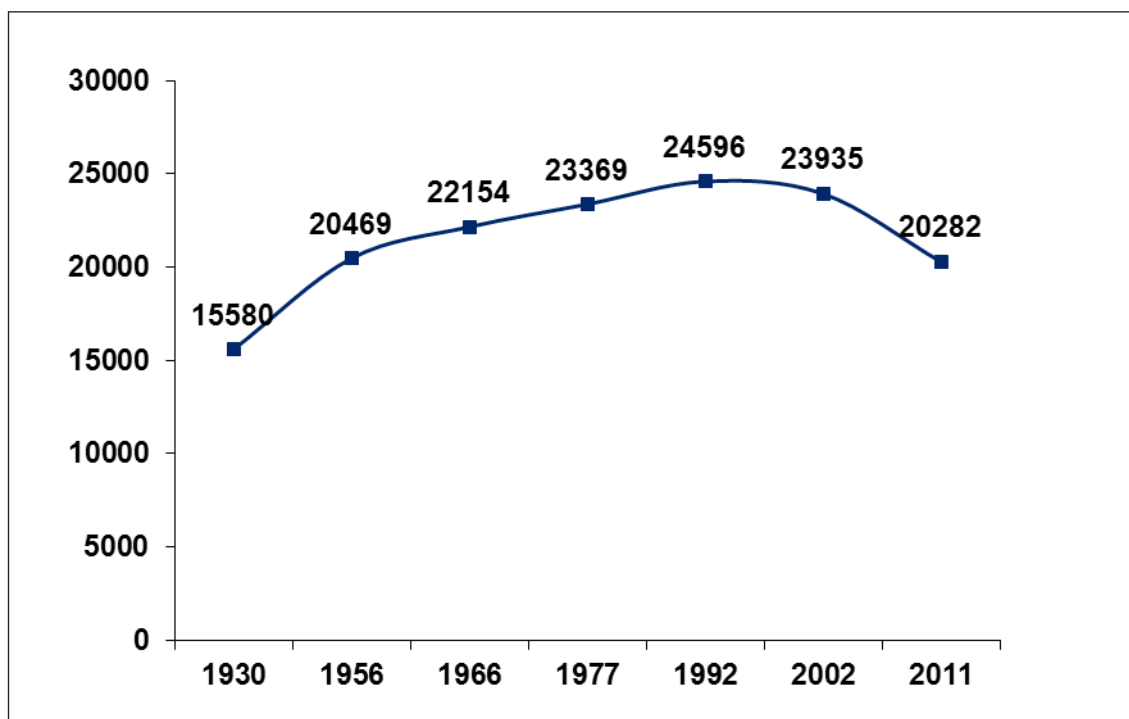
	Numărul căsătoriilor		Căsătorii endogame (%)		
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Total
1994	93	107	66,70	57,90	62,00
1995	113	102	57,50	63,70	60,50
1996	91	98	63,70	59,20	61,40
1997	110	110	55,50	55,50	55,50
1998	110	106	55,50	57,50	56,50
1999	94	85	56,40	62,40	59,20
2000	81	98	48,10	54,20	51,40
2001	80	83	58,80	56,60	57,70
2002	67	65	56,70	58,50	57,60
2003	62	72	61,30	52,80	56,70
2004	81	82	51,90	51,20	51,50
2005	81	76	46,90	50,00	48,40
2006	86	80	53,50	57,50	55,40
2007	62	67	56,50	52,20	54,30
2008	67	74	61,2	55,4	58,3
2009	62	74	61,3	51,4	56,3
2010	47	52	55,3	50,0	52,7
2011	58	54	58,6	63,0	60,8

Tabelul 137. Evoluția căsătoriilor endogame în cadrul populației slovace (1994-2011)

16. Tătarii

Comunitatea tătară este printre minoritățile al cărui număr era în creștere în cea mai mare parte a secolului al XX-lea. În 1930, pe teritoriul actual al țării, erau 15.580 de tătari, iar în 1992, 24.596. În 2011, 20.282 de persoane s-au declarat ca fiind tătari, ceea ce a însemnat o scădere moderată față de 1992.

Tabelul 138. Evoluția populației de naționalitate tătară din România

Majoritatea tătarilor (96,6%, 19.601 de persoane) trăiesc în județul Constanța. În ciuda concentrării lor teritoriale, doar 86 persoane (0,4%) trăiesc în localități unde există o majoritate tătară. Este vorba de fapt de două cătune, Curcani și Hăgieni. Un procent de 79,2% dintre tătari trăiesc în localități unde proporția lor este sub 10%. Cele mai însemnate comunități sunt înregistrate la Constanța (7.204, 2,6%), Medgidia (2.988, 7,9%), Mangalia (1.168, 3,4%) și Valu lui Traian (1.214, 9,8%).

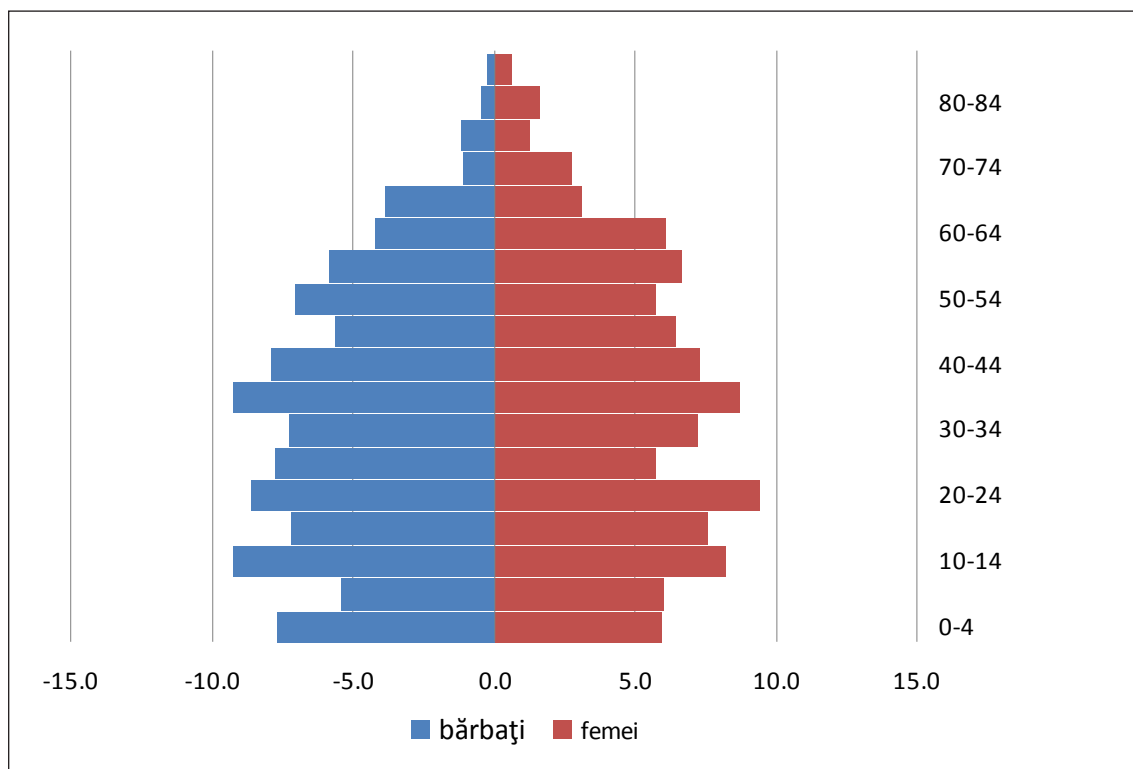
Tabelul 139. Distribuția populației de etnie tătară după structura etnică a localităților în care locuiesc (2011)

	Populație		Număr localități
	Nr.	%	
Mai mulți de 80%	4	0,0	1
50-80%	82	0,4	1
20-50%	1896	9,3	2
10-20%	2239	11,0	7
Sub 10%	16061	79,2	61
Proporție ponderată		5,6	

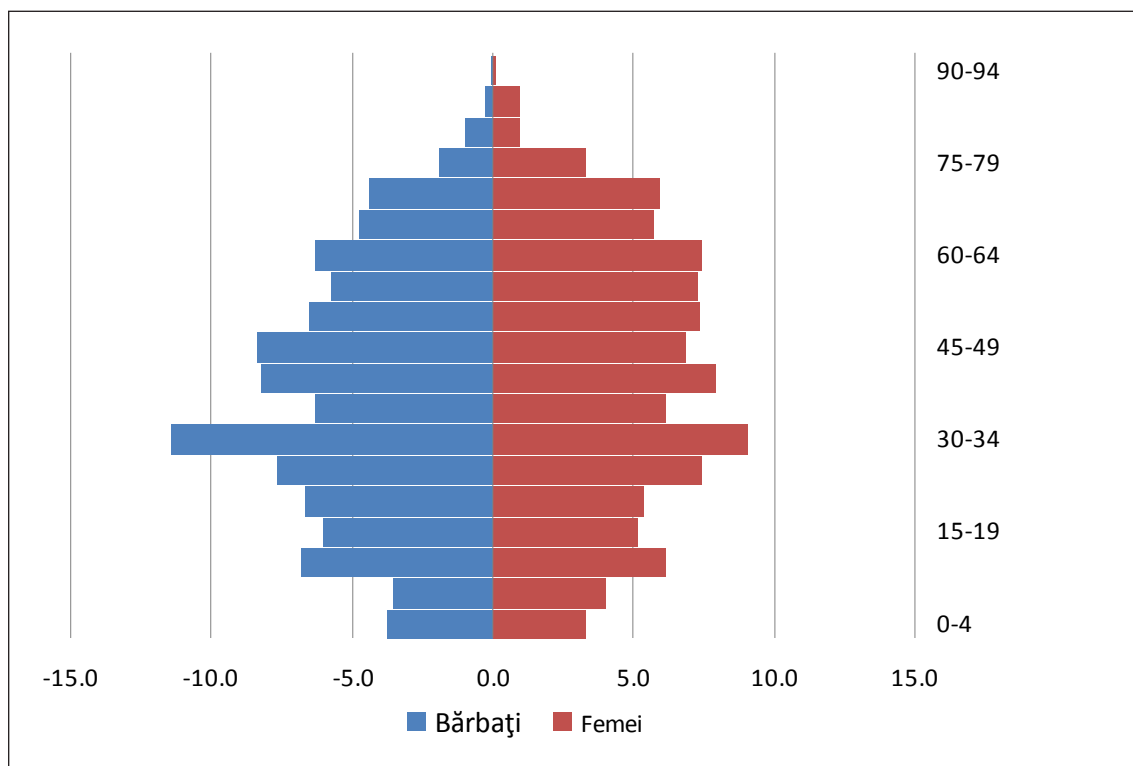
În 1992 structura pe vârste a tătarilor era relativ echilibrată, identică cu cea a populației majoritare, însă procesul de îmbătrânire în perioada 1992-2011 a fost mult mai accentuat. În 2011 vârsta medie a tătarilor a fost de 44 ani, față de media națională de 40,2 ani.

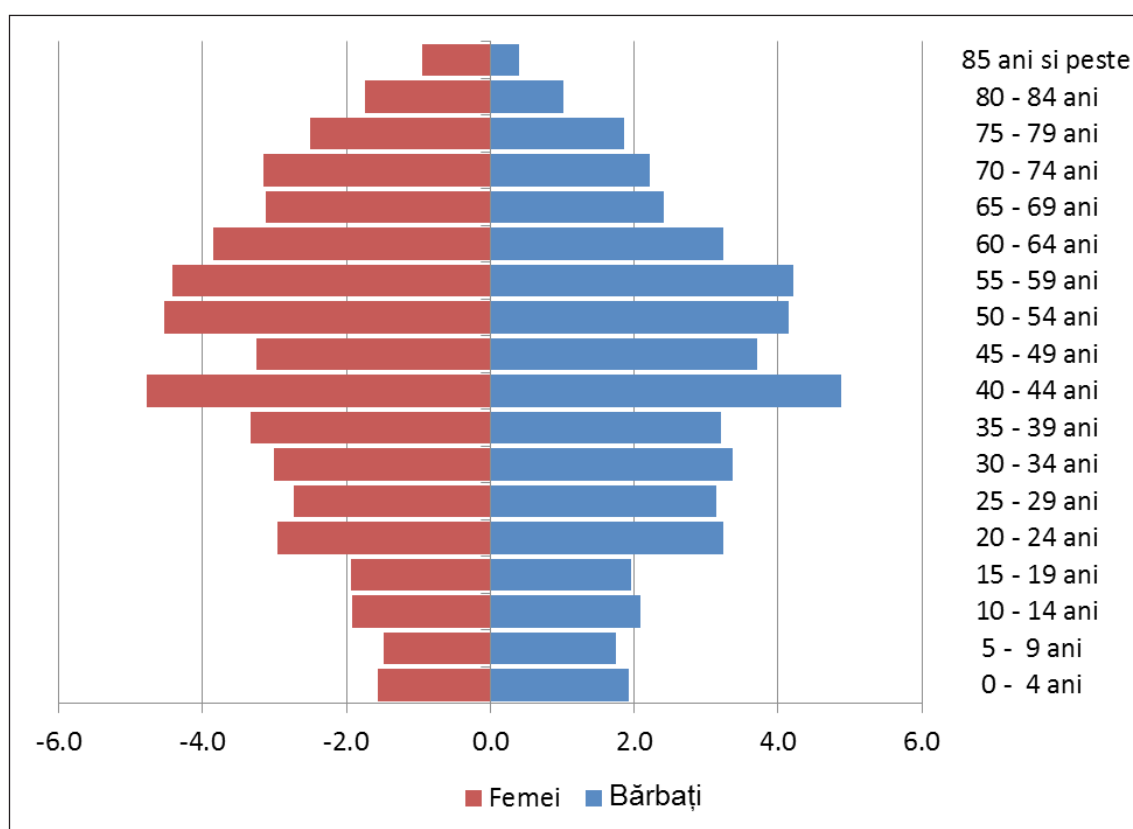

Tabelul 140. Structura pe grupe de vârstă a populației tătare (1992)

Tabelul 141. Structura pe grupe de vârstă a populației tătare (2002)

Tabelul 142. Structura pe grupe de vârstă a populației tătare (2011)**Tabelul 143.** Vârsta medie și structura pe vârste a populației tătare

	Vârsta medie (ani)	0-14 (%)	15-60 (%)	60- (%)
1992				
România	34,9	22,8	60,5	16,7
Tătari	34,3	21,2	65,6	13,2
2002				
România	37,4	17,8	63,7	18,5
Tătari	40,1	13,8	66	20,3
2011				
România	40,2	15,9	56,3	22,3
Tătari	44,0	10,7	62,8	26,5

În ceea ce privește limba maternă, majoritatea (86,3%) consideră limba tătară ca limbă maternă, 12,6% alege limba română, iar o proporție nesemnificativă se declară vorbitori nativi de limba turcă – după datele recensământului din 2011.

Tabelul 144. Etnicii tătari după limba maternă (2011)

Total	Dintre care cu limbă maternă (%)		
	Tătară	Română	Turcă
20282	86,3	12,6	1,1

Proporția căsătoriilor endogame este de 83,5%, ceea ce înseamnă că dintre cei 5.317 de bărbați aflați în căsătorie, 4.441 de persoane au parteneri de aceeași etnie. O proporție nesemnificativă a etnicilor tătari trăiește în căsătorii mixte, 10,7% dintre ei alegând parteneri de etnie română, iar 5,7% alte etnii. 54,9% dintre copiii născuți în aceste căsătorii mixte sunt înregistrați ca etnici tătari.

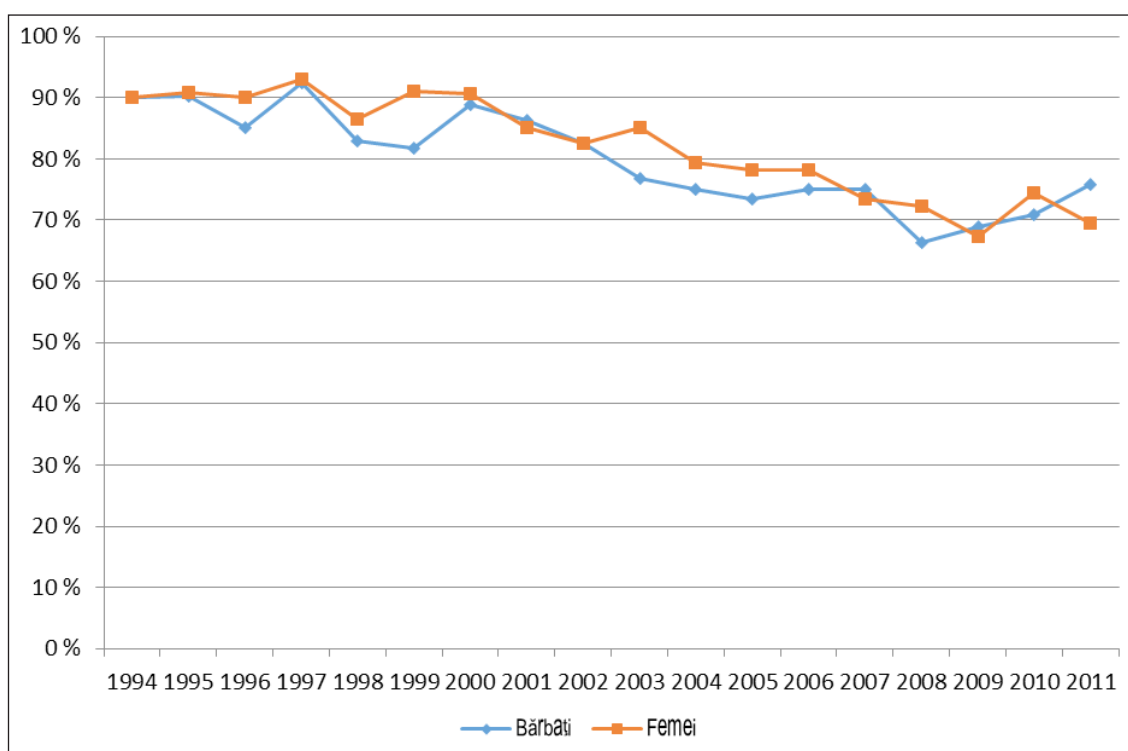
Tabelul 145. Proporția bărbaților de etnie tătară care trăiesc în căsătorii endogame (2011)

Endogamie etnică (bărbați)	Proporția copiilor înregistrați tătari (cu tată tătar)
83,5	54,9

Luând în calcul situația de dispersare teritorială a populației tătare, proporția căsătoriilor endogame pare a fi extrem de ridicată. În ceea ce privește perioada 1994-2007, putem remarca o scădere a căsătoriilor endogame și o creștere a căsătoriilor mixte.

Tabelul 146. Numărul celor care au încheiat o căsătorie și procentul căsătoriilor endogame în cadrul populației tătare (1994-2011)

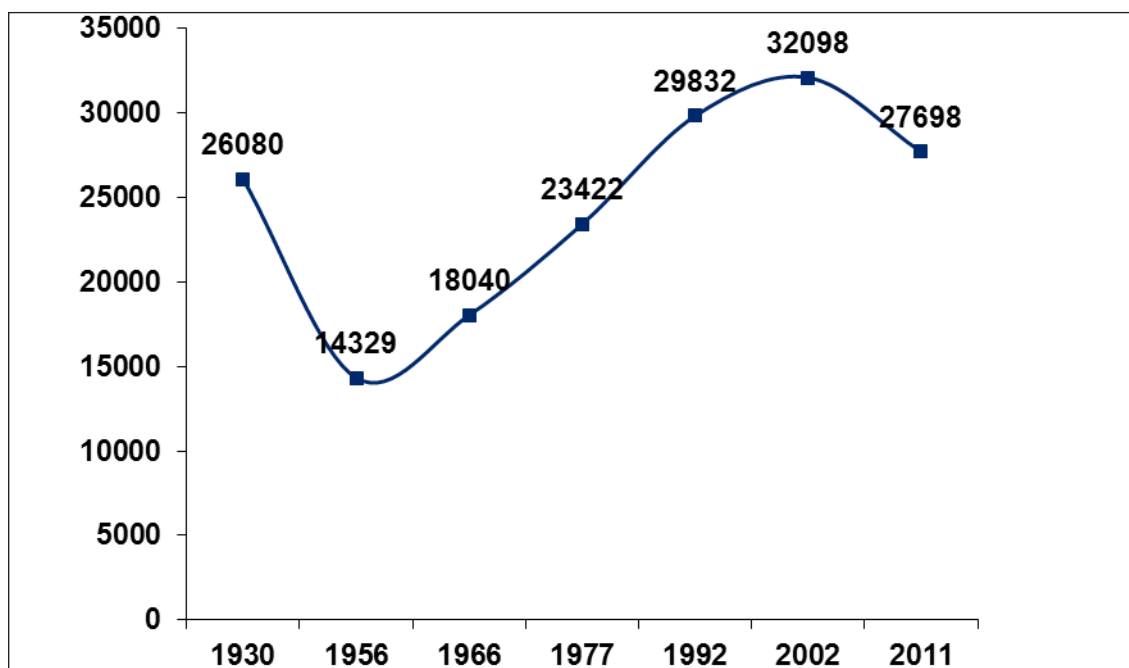
	Numărul căsătoriilor		Căsătorii endogame		
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Total
1994	151	151	90,1	90,1	90,1
1995	153	152	90,2	90,8	90,5
1996	128	121	85,2	90,1	87,6
1997	145	144	92,4	93,1	92,7
1998	123	118	82,9	86,4	84,6
1999	99	89	81,8	91	86,2
2000	99	121	88,9	90,7	89,9
2001	73	74	86,3	85,1	85,7
2002	69	69	82,6	82,6	82,6
2003	82	74	76,8	85,1	80,8
2004	92	87	75	79,3	77,1
2005	68	64	73,5	78,1	75,8
2006	100	96	75	78,1	76,5
2007	92	94	75	73,4	74,2
2008	98	90	66,3	72,2	69,3
2009	90	92	68,9	67,4	68,1
2010	86	82	70,9	74,4	72,7
2011	87	95	75,9	69,5	72,7

Tabelul 147. Evoluția căsătoriilor endogame în cadrul populației tătare (1994-2011)

17. Turcii

Minoritatea turcă se numără printre acele puține minorități din România care până în anul 2002 era în creștere. Chiar dacă între anii 1930-1956 numărul lor a scăzut drastic. Scăderea numărului etnicilor turci între anii 1930-1956 se datorează emigrării masive a populației turce și tătare către Turcia. Începând din anul 1923 Turcia urmărește o politică coerentă în ceea ce privește sprijinirea emigrării conaționalilor din alte state (Limona 2009: 46 în Cupcea: 2013: 6). În cadrul acestei convenții, aproximativ 70 de mii de turci și tătari au emigrat. Bazându-ne pe datele recensămintelor din 1977, 1992 și 2002, putem vorbi despre o creștere constantă a numărului de etnici turci. Conform datelor din 2011, 27.698 de persoane aparțin acestei categorii.

Tabelul 148. Evoluția populației de naționalitate turcă din România

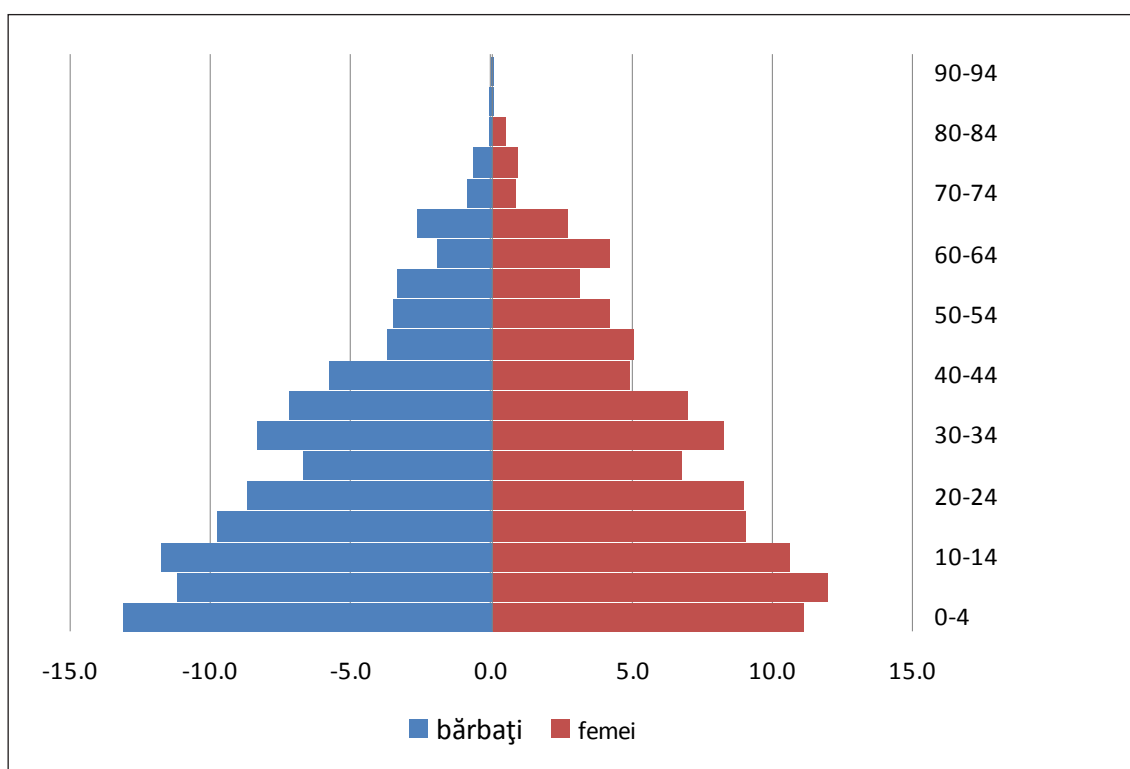
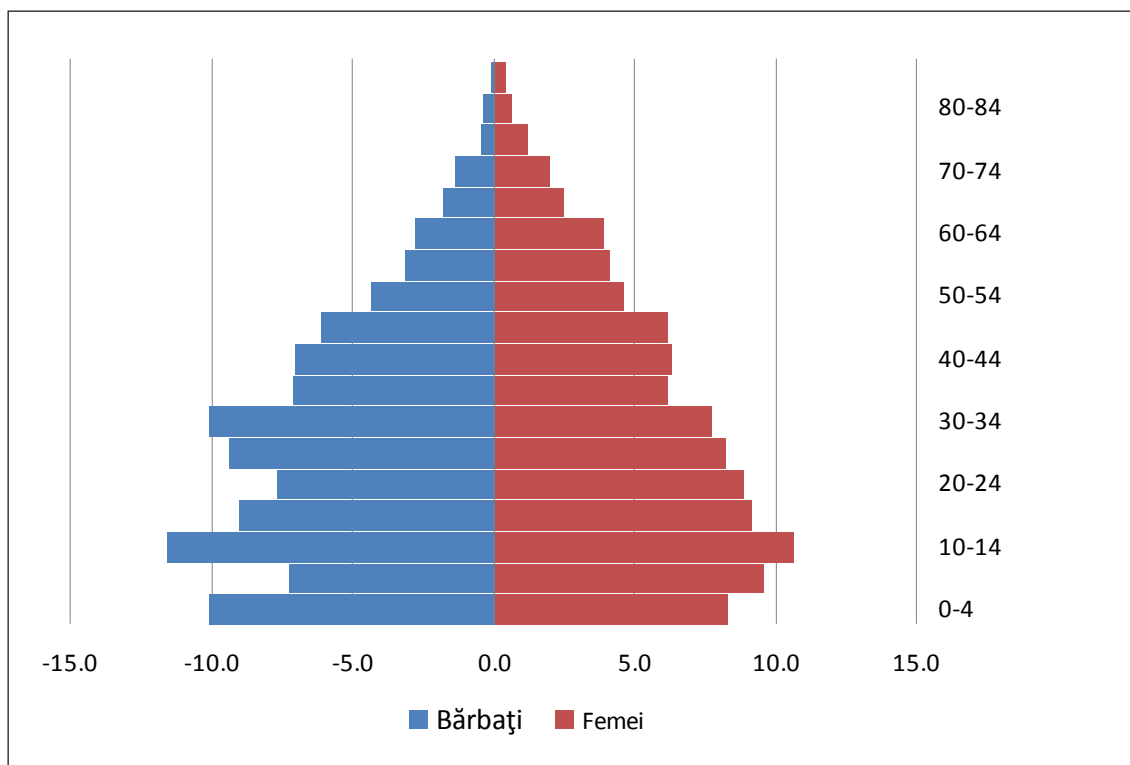

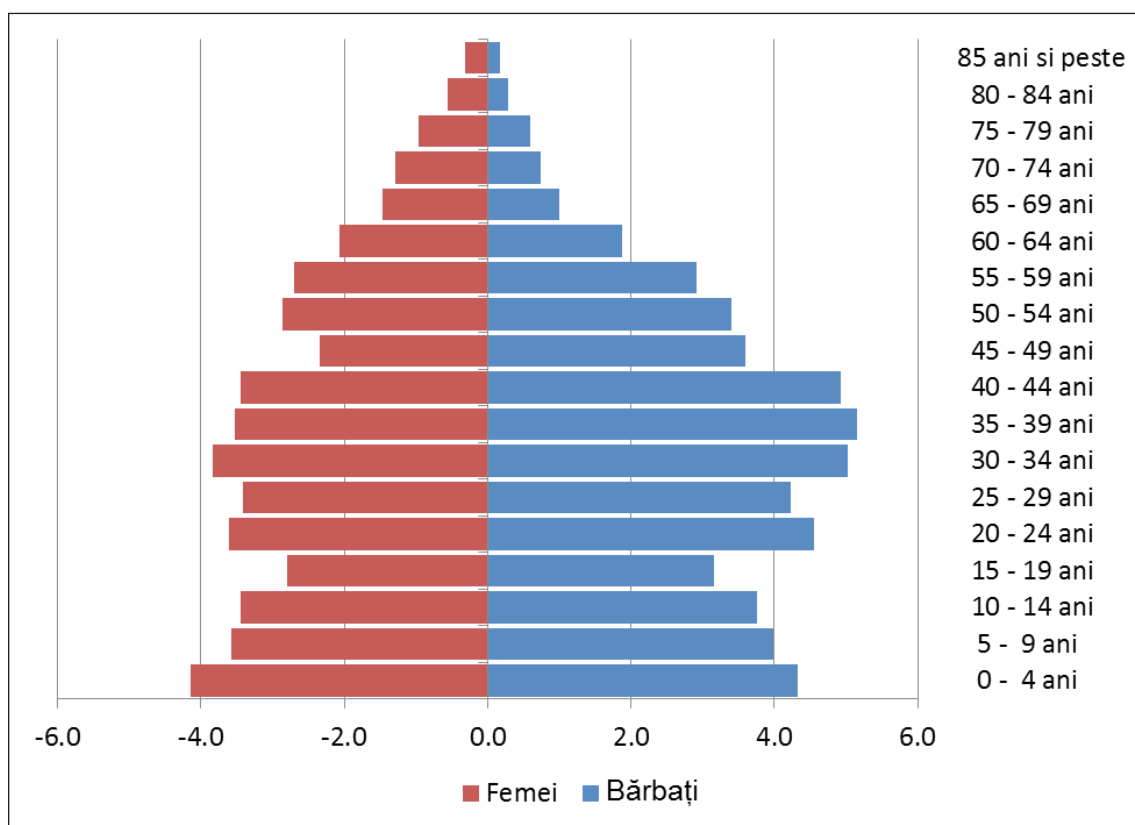
Similar cu minoritatea tătară, majoritatea turcilor trăiesc în comunități care nu sunt compacte din punct de vedere etnic. Cele mai însemnate comunități sunt: Constanța (6495, 2,3%), Medgidia (3292, 8,7%), Municipiul București (2315, 0,1%), Mangalia (1470, 4,2%), Babadag (395, 4,4%), Tulcea (819, 1,1%) și Cobadin (1016, 15,7%). Majoritatea turcilor trăiesc în județele Constanța și Tulcea.

Tabelul 149. Distribuția populației de etnie turcă după structura etnică a localităților în care locuiesc (2011)

	Populație		Număr localități
	Nr.	%	
Mai mulți de 80%	2035	7,3	3
50-80%	1074	3,9	2
20-50%	184	0,7	3
10-20%	1848	6,7	7
Sub 10%	22557	81,4	196
Proporție ponderată		12,8	134

Turcii au o structură pe grupe de vârstă foarte tânără, asemănătoare doar cu cea a romilor. Acest fapt se datorează fertilității foarte ridicate în cadrul acestei minorități.

Tabelul 150. Structura pe grupe de vârstă a populației turce (1992)**Tabelul 151.** Structura pe grupe de vârstă a populației turce (2002)

Tabelul 152. Structura pe grupe de vârstă a populației turce (2011)

Tabelul 153: medie și structura pe vârste a populației turce

	Vârstă medie (ani)	0-14 (%)	15-60 (%)	60- (%)
1992				
România	34,9	22,8	60,5	16,7
Turci	26,6	34,9	57,2	8
2002				
România	37,4	17,8	63,7	18,5
Turci	29,1	28,7	63,4	7,8
2011				
România	40,2	15,9	56,3	22,3
Turci	33,1	23,2	65,5	11,3

Conform datelor recensământului din 2011, majoritatea populației turce se consideră vorbitori nativi de limba turcă, (85,6%), iar 14,1% dintre etnicii turci au ales limba română ca limbă maternă.

Tabelul 154. Etnicii turci după limba maternă (2011)

Total	Dintre care cu limbă maternă (%)	
	Turcă	Română
27698	85,6	14,1

Din recensământul din 2011 știm că dintre cei 7.344 de bărbați turci aflați în căsătorie, 4.645 (63,4%) aveau soții de aceeași etnie, 32% de etnie română, iar 4,6% de alte etnii. 32,7% dintre copiii născuți în aceste căsătorii mixte sunt înregistrați ca etnici turci.

Tabelul 155. Proporția bărbaților de etnie turcă care trăiesc în căsătorii endogame

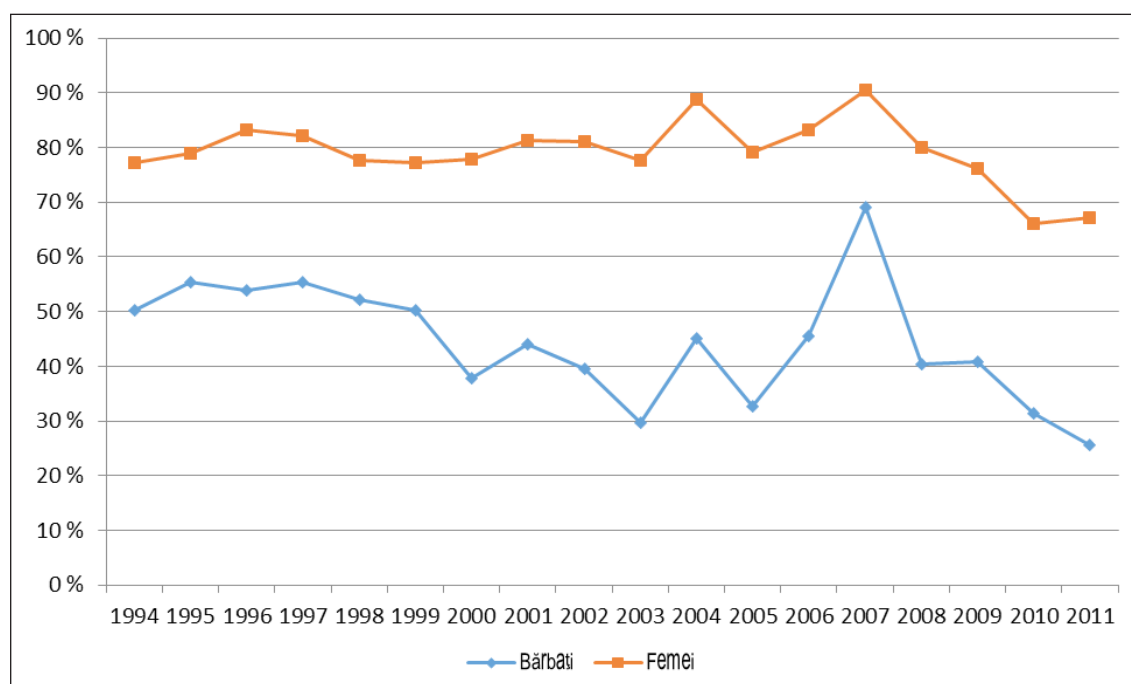
Endogamie etnică (bărbați)	Proporția copiilor înregistrați turci (cu tată turc)
63,4	32,7

Din datele privind evoluția căsătoriilor în perioada 1994-2007 reiese existența unei diferențe semnificative între endogamia bărbaților și cea a femeilor. Pe lângă acest fapt, bărbații intră într-un număr mai mare în căsătorii. Această discrepantă se datorează cel mai probabil bărbaților străini de etnie turcă care se căsătoresc cu românce.

Tabelul 156. Numărul celor care au încheiat o căsătorie și procentul căsătoriilor endogame în cadrul populației turce (1994-2011)

	Numărul căsătoriilor		Căsătorii endogame		
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Total
1994	155	101	50,3	77,2	60,9
1995	197	138	55,3	79	65,1
1996	223	144	53,8	83,3	65,4
1997	233	157	55,4	82,2	66,2
1998	186	125	52,2	77,6	62,4
1999	197	128	50,3	77,3	60,9
2000	222	144	37,8	77,8	53,6
2001	257	139	44	81,3	57,1
2002	359	175	39,6	81,1	53,2
2003	610	233	29,7	77,7	42,9
2004	913	464	45,1	88,8	59,8
2005	634	263	32,8	79,1	46,4
2006	579	317	45,6	83,3	58,9
2007	1118	854	69,1	90,4	78,3
2008	724	365	40,3	80	60,2
2009	566	303	40,8	76,2	58,5
2010	392	186	31,4	66,1	48,8
2011	335	128	50,3	77,2	60,9

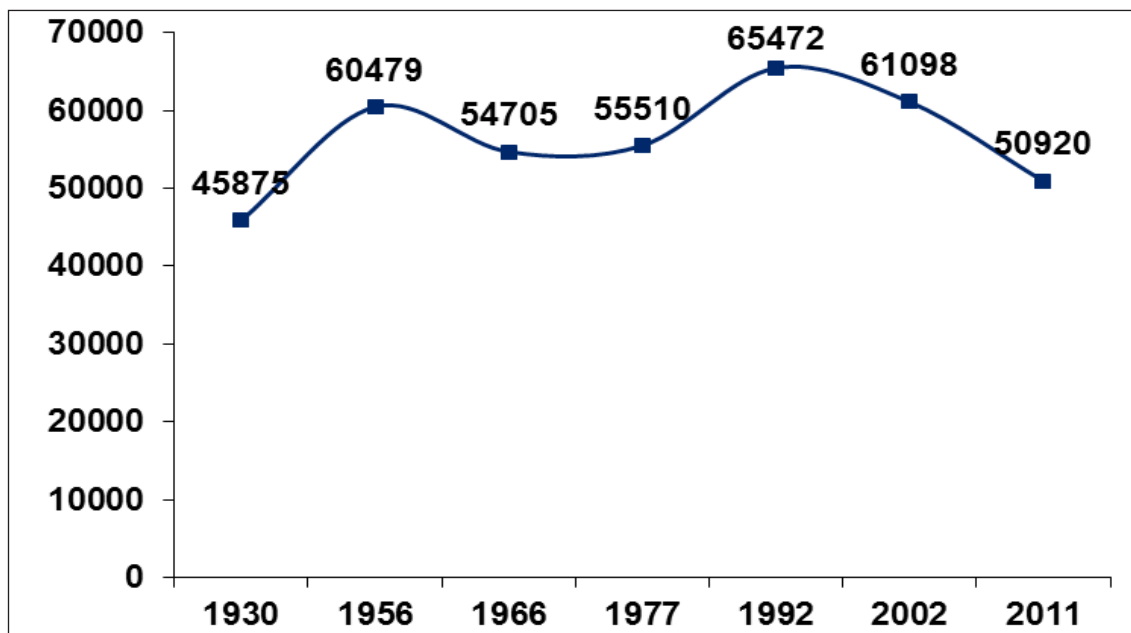
Tabelul 157. Evoluția căsătoriilor endogame în cadrul populației turce (1994-2011)

18. Ucrainenii

În 2011, 50.920 de persoane s-au declarat ucraineni, populația respectivă fiind a treia cea mai numeroasă minoritate națională din România. Numărul lor a crescut vizibil între anii 1930 și 1992, iar din 1992 a înregistrat o scădere ușoară. Dintre cele 396 de localități unde trăiesc etnici ucraineni, în 48 de cazuri proporția lor depășește 50%, iar în 44 de localități această proporție se situează între 20-50%.

Tabelul 158. Evoluția populației de naționalitate ucraineană din România

Cea mai mare concentrare a populației ucrainene este în Maramureș (30.786). Aici se află satele montane populate aproape în exclusivitate de ucraineni: Poienile de sub Munte (9254, 91,9%), Repedea (4472, 94,8%), Ruscova (5011, 90,4%), Rona de Sus 2954, 91,6%) Remeți (2076, 83,8%), Valea Vișeuului (1392, 93,4%), Crăciunești (1259, 84,3%). Pe lângă Maramureș există o concentrare importantă în Timiș și Caraș-Severin (5.950, respectiv 2.483), lângă orașul Lugoj. În județul Suceava trăiesc 5.916 ucraineni, în Tulcea 1.083, iar în Satu Mare 1.340. Majoritatea ucrainenilor trăiesc în localități unde reprezintă mai mult de 80% din populația totală.

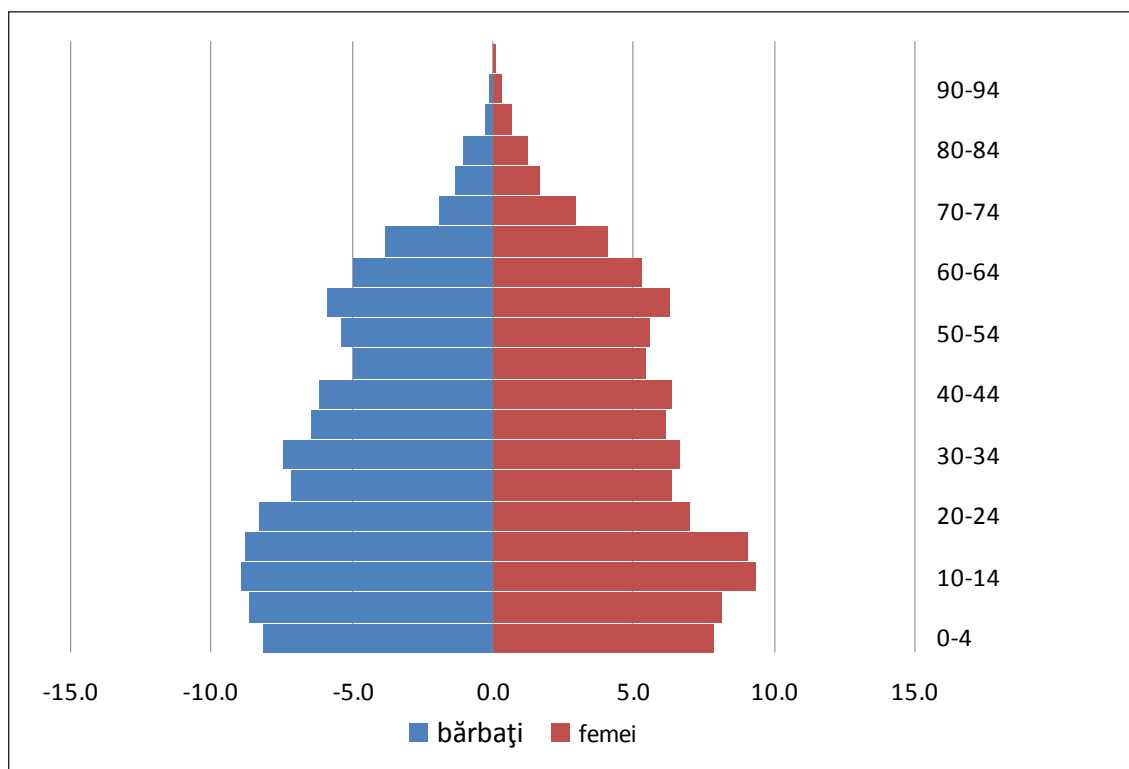
Tabelul 159. Distribuția populației de etnie ucraineană după structura etnică a localităților în care locuiesc

	Populație		Număr localități
	Nr.	%	
Mai mulți de 80%	31874	62,6	18
50-80%	4373	8,6	13
20-50%	2870	5,6	17
10-20%	2426	4,8	27
Sub 10%	9377	18,4	321
Proportie ponderată		65,3	

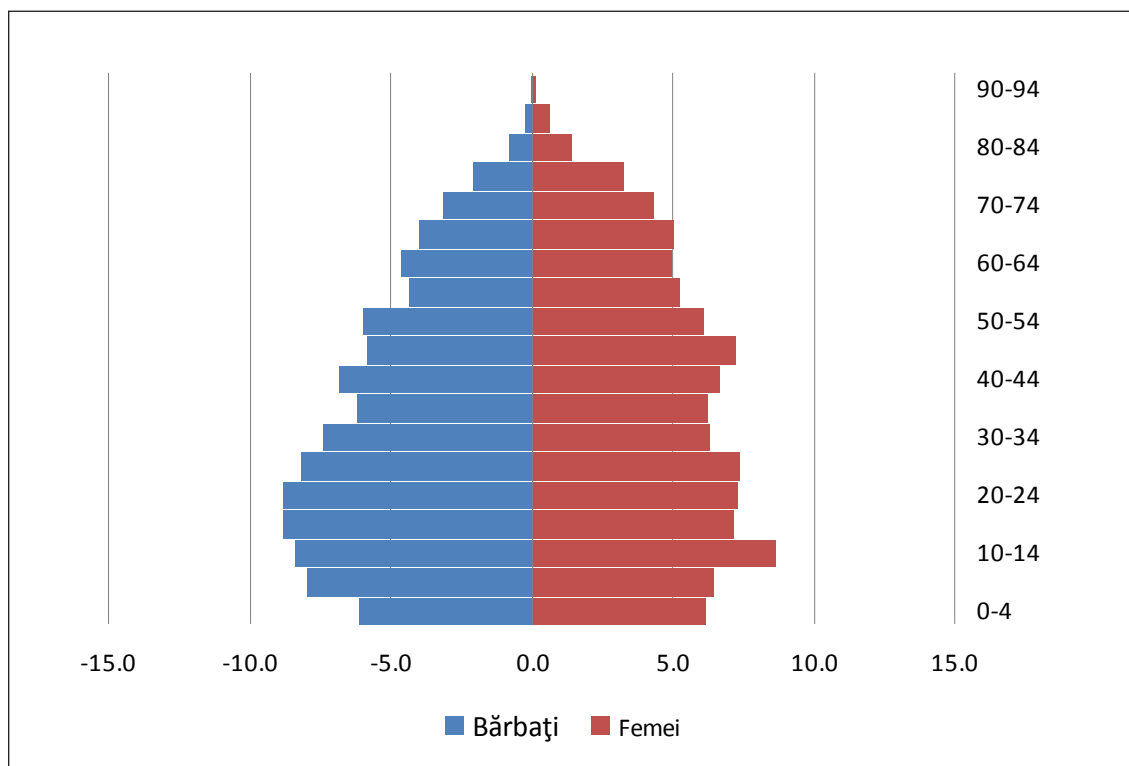
Populația ucraineană are o structură de vârstă echilibrată comparativ cu populația majoritară.

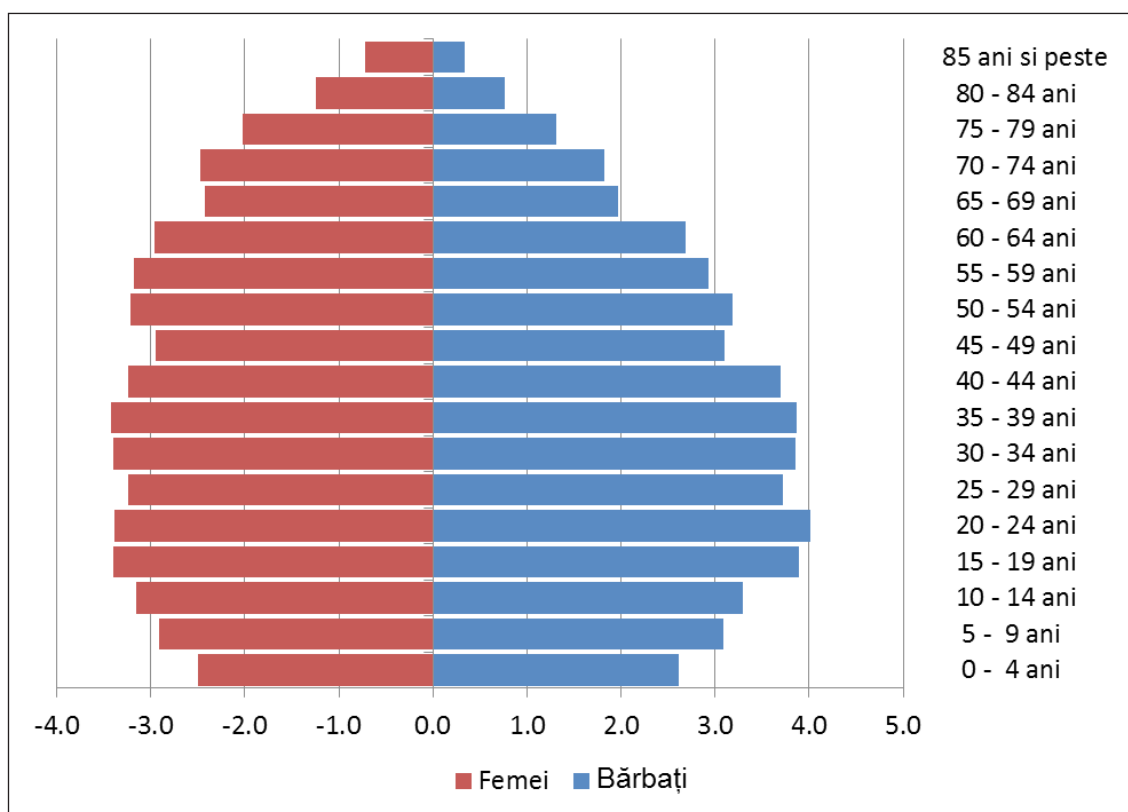

Tabelul 160. Structura pe grupe de vârstă a populației ucrainene (1992)

Tabelul 161. Structura pe grupe de vârstă a populației ucrainene (2002)

Tabelul 162. Structura pe grupe de vârstă a populației ucrainene (2011)**Tabelul 163.** Vârsta medie și structura pe vârste a populației ucrainene

	Vârsta medie (ani)	0-14 (%)	15-60 (%)	60+ (%)
1992				
România	34,9	22,8	60,5	16,7
Ucraineni	33,1	25,5	59,6	14,9
2002				
România	37,4	17,8	63,7	18,5
Ucraineni	35,2	21,8	61,9	16,2
2011				
România	40,2	15,9	56,3	22,3
Ucraineni	39,1	17,6	61,7	20,7

În ceea ce privește proporția etnicilor ucraineni care se consideră vorbitori nativi de limbă ucraineană (93%), putem afirma că gradul de asimilare lingvistică al acestei populații este destul de scăzut. Doar un procent de 6,5% din această populație a ales limba română ca limbă maternă.

Tabelul 164. Etnicii ucraineni după limba maternă (2011)

Total	Dintre care cu limbă maternă (%)	
	Ucraineană	Română
50920	93,0	6,5

În recensământul din 2011 proporția bărbaților aflați în căsătorii endogame era destul de ridicată (81,6). Un procent de 16% (1.870 din 14.069 de persoane) avea parteneri de etnie română, iar o proporție nesemnificativă (2,4%) de alte etnii. Însă doar 22,6% dintre copiii născuți din aceste căsătorii mixte sunt declarați ca etnici ucraineni.

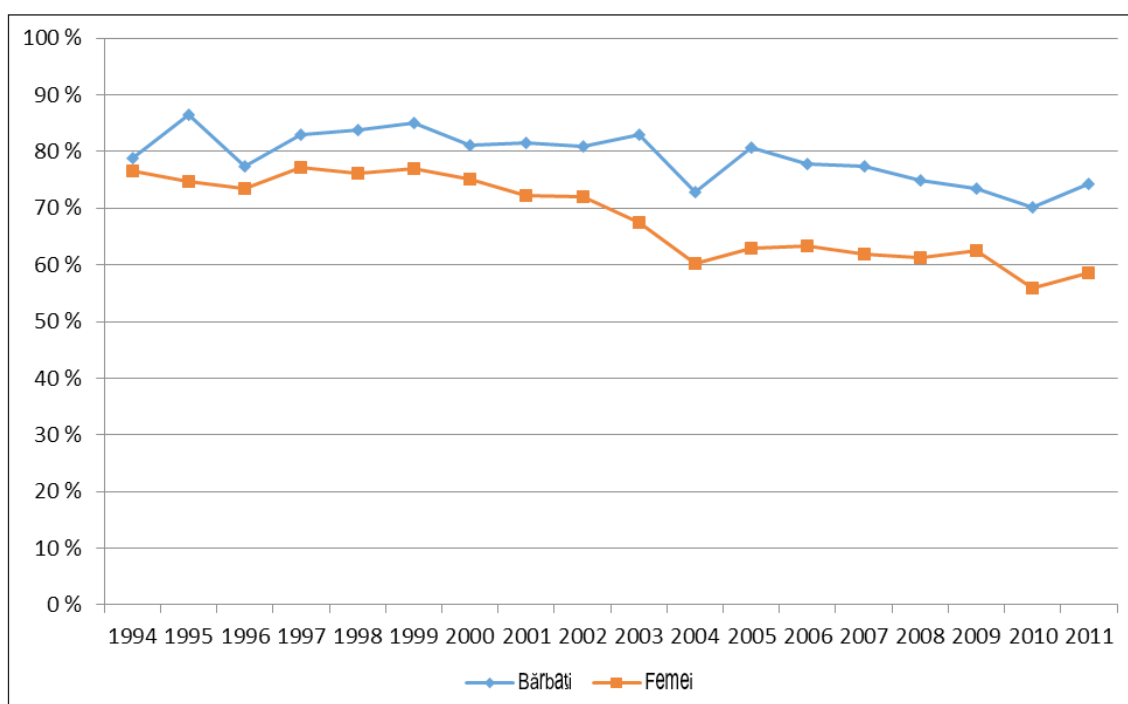
Tabelul 165. Proporția bărbaților de etnie ucraineană care trăiesc în căsătorii endogame

Endogamie etnică (bărbați)	Proporția copiilor înregistrați ucraineni (cu tată ucrainean)
81,6	22,6

Din datele privind căsătoriile în perioada 1994-2007 reiese o scădere accentuată a căsătoriilor endogame.

Tabelul 166. Numărul celor care au încheiat o căsătorie și procentul căsătoriilor endogame în cadrul populației ucrainene (1994-2011)

	Numărul căsătoriilor		Căsătorii endogame		
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Total
1994	306	315	78,8	76,5	77,6
1995	302	349	86,4	74,8	80,2
1996	310	327	77,4	73,4	75,4
1997	277	298	83	77,2	80
1998	280	309	83,9	76,1	79,8
1999	327	361	85	77	80,8
2000	303	327	81,2	75,2	78,1
2001	266	300	81,6	72,3	76,7
2002	303	340	80,9	72,1	76,2
2003	304	374	82,9	67,4	74,3
2004	309	374	72,8	60,2	65,9
2005	318	408	80,8	63	70,8
2006	311	382	77,8	63,4	69,8
2007	309	386	77,3	61,9	68,8
2008	308	377	75	61,3	68,1
2009	306	360	73,5	62,5	68
2010	258	323	70,2	56	63,1
2011	245	311	74,3	58,5	66,4

Tabelul 167. Evoluția căsătoriilor endogame în cadrul populației ucrainene (1994-2011)

Bibliografie:

AREL, Dominique

2002 *Language categories: backward or forward looking*. In: Kertzer, David I. – Arel, Dominique (ed.): *Census and Identity. The Politics of Race Ethnicity and Language in National Censuses*. Cambridge: Cambridge University Press, 92–121.

BLAU, Peter M. – BLUM, Terry C. – SCHWARTZ Joseph E.

1982 *Heterogeneity and Inter marriage*. *American Sociological Review* 47. (1) 45–62.

BRUBAKER, Rogers – FEISCHMIDT Margit – FOX, Jon E. – GRANCEA, Liana

2006 *Nationalist Politics and Everyday Ethnicity in a Transylvanian Town*. Princeton University Press, Princeton and Oxford.

DOROJAN, Alina

2017 *Italianii din spațiul românesc în secolele XIX și XX. Istorie, demografie, societate*. În căutarea țărâmului promis: italienii din România. Ed. Bokor Zsuzsa. Editura ISPMN, Cluj-Napoca, 13-254.

CUPCEA, Adriana

2013 Construcția identitară la comunitățile turcă și tătară din Dobrogea, ISPMN Working Papers nr 49/2013.

GHEȚĂU, Vasile

1996. *O proiectare condițională a populației României pe principale naționalități (1992-2025)*. *Revista de Cercetări Sociale* 1, 77-105.

GOLDSCHIEDER, Calvin

2002 *Ethnic categorizations in censuses: comparative observations from Israel, Canada and United States*. In: Kertzer, David I. – Arel, Dominique (ed.): *Census and Identity. The Politics of Race Ethnicity and Language in National Censuses*. Cambridge: Cambridge University Press, 71-92.

HORVÁTH, István

2011 *Migrația din România și Republica Moldova de la mijlocul secolului XIX până în prezent, cu accent pe migrația minorităților*, ISPMN Working Papers nr 40/2011.

INSTITUTUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ

2011, Manualul personalului de recensământ.

KALMIJN, Matthijs

1998 *Inter marriage and Homogamy. Causes, Trends, Patterns*. *Annual Review of Sociology* 24. 395–421.

MANUILĂ, Sabin

1940 *Recensământul general al populației României din 29 decembrie 1930. Vol. IX. Structura populației României. Tabele selecționate din rezultatele recensământului general al populației din 1930*. Editura Institutului Central de Statistică, București.

NASTASĂ, Lucian

2008. *Studiu introductiv*, L. Nastasă (ed.) *Armenii din Nord-Vestul Transilvaniei în anii instaurării comunismului*, Cluj-Napoca, Fundația CRDE, pp 7-22.

PETI, Lehel – KISS, Dénes

2009 *Ukránok Romániában. Havasmezői mozaik. [Ucraineni din România. Mozaic din Poienile de sub munte]* Pro Minoritate, Budapesta 2009/2, 161–173.

RICCI, Antonio

2017 *Minoritatea etnică italiană din România în timp de criză. În căutarea țărâmului promis: italienii din România.* Ed. Bokor Zsuzsa. Editura ISPMN, Cluj-Napoca, 320-350.

STARK Tamás

2001 *Migrációs folyamatok a második világháború alatt. [Migrația în perioada celui de al II-lea Război Mondial]* In: Kisebbségkutatás 4. 29-39.

SZILÁGYI N. Sándor

2002 *Észrevételek a romániai magyar népesség fogyásáról, különös tekintettel az asszimilációra. [Observații asupra scăderii numărului populației maghiare din România, focusând pe procesele de asimilare]* Magyar Kisebbség. (4) 64–96.

SZILÁGYI N. Sándor

2004 *Az asszimiláció és hatása a népesedési folyamatokra. [Impactul asimilației asupra procesele demografice]* In: KISS Tamás (szerk.): *Népesedési folyamatok az ezredfordulón Erdélyben.* Editura Kriterion–UDMR, Cluj Napoca, 157–235.

VARGA E. Árpád

2002 *Az erdélyi magyarság asszimilációs mérlege a XX. század folyamán. [Evoluția ratei de asimilare în cazul maghiarilor din Transilvania în secolul XX.]* Regio. (1) 171–205.

VERESS, Ilka

2009 *A romániai örmény kisebbség kulturális reprodukciós stratégiái [Strategii de reproducere culturală ale minorității armene din România],* Pro Minoritate, Budapesta, 2009/2 pp 123-139.

DESPRE INSTITUTUL PENTRU STUDIAREA PROBLEMELOR MINORITĂȚILOR NAȚIONALE

INSTITUTUL PENTRU STUDIAREA PROBLEMELOR MINORITĂȚILOR NAȚIONALE (ISPMN) funcționează ca instituție publică și ca personalitate juridică în subordinea Guvernului și sub coordonarea Departamentului pentru Relații Interetnice. Sediul Institutului este în municipiul Cluj-Napoca.

Scop și activități de baza

Studierea și cercetarea inter- și pluridisciplinară a păstrării, dezvoltării și exprimării identității etnice, studierea aspectelor sociologice, istorice, culturale, lingvistice, religioase sau de altă natură ale minorităților naționale și ale altor comunități etnice din România.

Direcții principale de cercetare

Schimbare de abordare în România, în domeniul politicilor față de minoritățile naționale: analiza politico-instituțională a istoriei recente;
Dinamica etno-demografică a minorităților din România;
Revitalizare etnică sau asimilare? Identități în tranziție, analiza transformărilor identitare la minoritățile etnice din România;
Analiza rolului jucat de etnicitate în dinamica stratificării sociale din România;
Patrimoniul cultural instituțional al minorităților din România;
Patternuri ale segregării etnice;
Bilingvismul: modalități de producere, atitudini și politici publice;
Noi imigranți în România: modele de încorporare și integrare.

ABOUT THE ROMANIAN INSTITUTE FOR RESEARCH ON NATIONAL MINORITIES

The ROMANIAN INSTITUTE FOR RESEARCH ON NATIONAL MINORITIES (RIRNM) is a legally constituted public entity under the authority of the Romanian Government. It is based in Cluj-Napoca.

Aim

The inter- and multidisciplinary study and research of the preservation, development and expression of ethnic identity, as well as social, historic, cultural, linguistic, religious or other aspects of national minorities and of other ethnic communities in Romania.

Major research areas

Changing policies regarding national minorities in Romania: political and institutional analyses of recent history;
Ethno-demographic dynamics of minorities in Romania;
Identities in transition – ethnic enlivening or assimilation? (analysis of transformations in the identity of national minorities from Romania);
Analysis of the role of ethnicity in the social stratification dynamics in Romania;
The institutional cultural heritage of minorities in Romania;
Ethnic segregation patterns;
Bilingualism: ways of generating bilingualism, public attitudes and policies;
Recent immigrants to Romania: patterns of social and economic integration.

A NEMZETI KISEBBSÉGGUTATÓ INTÉZETRŐL

A kolozsvári székhelyű, jogi személyként működő NEMZETI KISEBBSÉGGUTATÓ INTÉZET (NKI) a Román Kormány hatáskörébe tartozó közintézmény.

Célok

A romániai nemzeti kisebbségek és más etnikai közösségek etnikai identitásmegőrzésének, -változásainak, -kifejeződésének, valamint ezek szociológiai, történelmi, kulturális, nyelvészeti, vallásos és más jellegű aspektusainak kutatása, tanulmányozása.

Főbb kutatási irányvonalak

A romániai kisebbségpolitikában történő változások elemzése: jelenkortörténetre vonatkozó intézménypolitikai elemzések;
A romániai kisebbségek népességedemográfiai jellemzői;
Átmeneti identitások – etnikai revitalizálás vagy asszimiláció? (a romániai kisebbségek identitásában végbemenő változások elemzése);
Az etnicitás szerepe a társadalmi rétegződésben;
A romániai nemzeti kisebbségek kulturális öröksége;
Az etnikai szegregáció modelljei;
A kétnyelvűség módozatai, az ehhez kapcsolódó attitűdök és közpolitikák;
Új bevándorlók Romániában: társadalmi és gazdasági beilleszkedési modellek.

A apărut/Previous issues/Megjelent:

■ Nr. 1

Kiss Tamás – Csata István: *Evoluția populației maghiare din România. Rezultate și probleme metodologice. Evolution of the Hungarian Population from Romania. Results and Methodological Problems*

■ Nr. 2

Veres Valér: *Analiza comparată a identității minorităților maghiare din Bazinul Carpatic.*

A Kárpát-medencei magyarok nemzeti identitásának összehasonlító elemzése.

■ Nr. 3

Fosztó László: *Bibliografie cu studiile și reprezentările despre romii din România – cu accentul pe perioada 1990–2007*

■ Nr. 4

Remus Gabriel Anghel: *Migrația și problemele ei: perspectiva transnațională ca o nouă modalitate de analiză a etnicității și schimbării sociale în România*

■ Nr. 5

Székely István Gergő: *Soluții instituționale speciale pentru reprezentarea parlamentară a minorităților naționale*

■ Nr. 6

Toma Stefánia: *Roma/Gypsies and Education in a Multi-ethnic Community in Romania*

■ Nr. 7

Marjoke Oosterom: *Raising your Voice: Interaction Processes between Roma and Local Authorities in Rural Romania*

■ Nr. 8

Horváth István: *Elemzések a romániai magyarok kétnyelvűségéről*

■ Nr. 9

Rudolf Gräf: *Palatele țigănești. Arhitectură și cultură*

■ Nr. 10

Tódor Erika Mária: *Analytical aspects of institutional bilingualism. Reperele analitice ale bilingvismului instituțional*

■ Nr. 11

Székely István Gergő: *The representation of national minorities in the local councils – an evaluation of Romanian electoral legislation in light of the results of the 2004 and 2008 local elections.*

Reprezentarea minorităților naționale la nivel local – O evaluare a legislației electorale românești pe baza rezultatelor alegerilor locale din 2004 și 2008

■ Nr. 12

Kiss Tamás – Barna Gergő – Sólyom Zsuzsa: *Erdélyi magyar fiatalok 2008. Közvélemény-kutatás az erdélyi magyar fiatalok társadalmi helyzetéről és elvárásairól. Összehasonlító gyorsjelentés.*

Tinerii maghiari din Transilvania 2008. Anchetă sociologică despre starea socială și așteptările tinerilor maghiari din Transilvania. Dimensiuni comparative

■ Nr. 13

Yaron Matras: *Viitorul limbii romani: către o politică a pluralismului lingvistic*

■ Nr. 14

Sorin Gog: *Cemeteries and dying in a multi-religious and multi-ethnic village of the Danube Delta*

■ Nr. 15

Irina Culic: *Dual Citizenship Policies in Central and Eastern Europe*

■ Nr. 16

Mohácsék Magdolna: *Analiza finanțărilor alocate organizațiilor minorităților naționale*

■ Nr. 17

Gidó Attila: *On Transylvanian Jews. An Outline of a Common History*

■ Nr. 18

Kozák Gyula: *Muslims in Romania: Integration Models, Categorization and Social Distance*

■ Nr. 19

Iulia Hossu: *Strategii de supraviețuire într-o comunitate de romi. Studiu de caz. Comunitatea „Digului”, Orăștie, județul Hunedoara*

■ Nr. 20

Székely István Gergő: *Reprezentarea politică a minorităților naționale în România. The political representation of national minorities in Romania*

■ Nr. 21

Peti Lehel: *Câteva elemente ale schimbării perspectivei religioase: secularizarea, transnaționalismul și adoptarea sectelor în satele de ceangăi din Moldova. Transnational Ways of Life, Secularization and Sects. Interpreting Novel Religious Phenomena of the Moldavian Csángó Villages*

■ Nr. 22

Sergiu Constantin: *Tirolul de Sud – un model de autonomie și conviețuire?*

■ Nr. 23

Jakab Albert Zsolt: *Organizarea memoriei colective în Cluj-Napoca după 1989*
The Organization of Collective Memory by Romanians and Hungarians in Cluj-Napoca after 1989

■ Nr. 24

Peti Lehel: *Apariția Fecioarei Maria de la Seuca – în contextul interferențelor religioase și etnice*
The Marian Apparition from Seuca/Szőkefalva in the Context of Religious and Ethnical Interferences

■ Nr. 25

Könczei Csongor: *De la Kodoba la Codoba. Despre schimbarea identității etnice secundare într-o familie de muzicanți romi dintr-un sat din Câmpia Transilvaniei*
Hogyan lett a Kodobából Codoba?
„Másodlagos” identitásváltások egy mezőségi cigány-muzikus családnál

■ Nr. 26

Marius Lazăr: *Semantică socială și etnicitate. O tipologie a modurilor identitare discursive în România*

■ Nr. 27

Horváth István (coord.) – Veress Ilka – Vitos Katalin: *Közigazgatási nyelvhasználat Hargita megyében az önkormányzati és a központi kormányzat megyeszintű intézményeiben*
Utilizarea limbii maghiare în administrația publică locală și în instituțiile deconcentrate din județul Harghita

■ Nr. 28

Sarău Gheorghe: *Bibliografie selectivă privind rromii (1990 - 2009)*

■ Nr. 29

Livia Popescu, Cristina Raț, Adina Rebeleanu: *„Nu se face discriminare!”...doar accesul este inegal. Dificultăți în utilizarea serviciilor de sănătate de către populația romă din România/ „No discrimination!” Just unequal access... Barriers in the use of health-care services among the Romanian Roma*

■ Nr. 30

Kiss Tamás – Veress Ilka: *Minorități din România: dinamici demografice și identitare*

■ Nr. 31

Sólyom Zsuzsa: *Ancheta sociologică – Coeziune socială și climat interetnic în România, octombrie – noiembrie 2008*

■ Nr. 32

Könczei Csongor: *Művészeti szakoktatás avagy műkedvelő hagyományörzés? Helyzetkép a romániai magyar iskolai néptáncoktatásról*

■ Nr. 33

Veress Ilka: *Strategiile de reproducere culturală ale minorității armenie din România*

■ Nr. 34

Kiss Dénes: *Sistemul instituțional al minorităților etnice din România*

■ Nr. 35

Gidó Attila – Sólyom Zsuzsa: *Kolozsvár, Nagykároly és Nagyvárad zsidó túlélői. A Zsidó Világkongresszus 1946-os észak-erdélyi felmérése*
The surviving Jewish inhabitants of Cluj, Carei and Oradea. The survey of the World Jewish Congress in 1946

■ Nr. 36

Marin Timeea Elena: *„We are Gypsies, not Roma”. Ethnic Identity Constructions and Ethnic Stereotypes – an example from a Gypsy Community in Central Romania*

■ Nr. 37

Kiss Dénes: *Romániai magyar nonprofit szervezetek – 2009–2010. A szervezetek adatbázisának bemutatása és a nonprofit szektor szociológiai elemzése*

■ Nr. 38

Lazăr Andreea: *O cartografiere a concepțiilor „populare” despre apartenența națională în statele membre ale Uniunii Europene*

■ Nr. 39

Gidó Attila: *School Market and the Educational Institutions in Transylvania, Partium and Banat between 1919 and 1948*

■ Nr. 40

Horváth István: *Romania and Moldova, Migration mid-19th Century to Present, with Special Focus on Minorities Migration/Migrația din România și Republica Moldova de la mijlocul secolului XIX până în prezent, cu accent pe migrația minorităților*

■ Nr. 41

Plainer Zsuzsa: *WHAT TO GIVE IN RETURN? Suspicion in a Roma shantytown from Romania*

■ Nr. 42

Sorbán Angella: *Kisebbség – társadalomszerkezet – kétnyelvűség*

■ Nr. 43

Kiss Tamás – Barna Gergő: *Népszámlálás 2011. Erdélyi magyar népesedés a XXI. század első évtizedében. Demográfiai és statisztikai elemzés*

■ Nr. 44

Plainer Zsuzsa: *Controlul presei locale orădene în primii ani ai sistemului cEAUȘIST. Descriere generală și aspecte minoritare*

■ Nr. 45

Remus Gabriel Anghel: *Migrația croaților din România. Între migrație etnică și migrație de muncă*

■ Nr. 46

Gheorghe Sarău: *Istoricul studiului limbii rromani și al școlarizării rromilor în România (1990–2012)*

■ Nr. 47

Könczei Csongor – Sárkány Mihály – Vincze Enikő:
Etnicitate și economie

■ Nr. 48

Csősz László – Gidó Attila: *Excluși și exploatați. Munca obligatorie a evreilor din România și Ungaria în timpul celui de-al Doilea Război Mondial*

■ Nr. 49

Adriana Cupcea: *Construcția identitară la comunitățile turcă și tătară din Dobrogea*

■ Nr. 50

Kiss Tamás – Barna Gergő: *Erdélyi magyarok a magyarországi és a romániai politikai térben*

■ Nr. 51

Benedek József – Török Ibolya – Máthé Csongor:
Dimensiunea regională a societății, diversitatea etnoculturală și organizarea administrativ-teritorială în România

■ Nr. 52

Kiss Tamás: *Analysis on Existing Migratory Data Production Systems and Major Data Sources in Romania*

■ Nr. 53

Kiss Tamás – Barna Gergő: *Maghiarii din Transilvania în spațiul politic maghiar și românesc*

■ Nr. 54

Bakk Miklós: *Regionalism asimetric și administrație publică*

■ Nr. 55

Plainer Zsuzsa: *Audit Culture and the Making of a “Gypsy School”. Financing Policies, Curricula, Testing and Educational Inequalities in a Romanian Town*

■ Nr. 56

Peti Lehel: *Schimbări în agricultura rurală într-o localitate din Transilvania/The changes of rural farming in a Transylvanian settlement*

■ Nr. 57

Peti Lehel: *Strategii de subzistență într-o localitate de lângă Târnava Mică/Subsistence strategies in a settlement situated along the Kis-Küküllő (Târnava Mică) River*

■ Nr. 58

Adriana Cupcea: *Turc, tătar sau turco-tătar. Probleme ale identității la turcii și tătarii din Dobrogea, în perioada postcomunistă/Turk, Tatar, Or Turko-Tatar. Challenges to the Identities of Dobruja Turks and Tatars in Post-communism*

■ Nr. 59

Győri Tamás: *Románul (a)vagy magyarul gondolkodni? Gondolkodási struktúrák elemzése a székei zászló-vitáról közölt publicisztikák alapján*

■ Nr. 60

Plainer Zsuzsa: *When Someone Came and Started to Sing, the Others Sang Too, Accompanying Him on the Violin’ – Living and Working Conditions in the Onetime Roma Colony in Oradea and Its Liquidation in the 1970s*

■ Nr. 61

Gheorghe Sarău: *Lucrări publicate și activități întreprinse de Gheorghe Sarău în perioada 1980–2015*

■ Nr. 62

Kádár Edit: *A magyar nyelv tantárgy tartalma és oktatása a romániai oktatásszabályozási keretben*

■ Nr. 63

Adriana Cupcea: *Asserting ethnicity: the Tatars from Dobruja (Romania)*

■ Nr. 64

Gheorghe Sarău: *BIBLIOGRAFIE RROMĂ (Reviste și ziare)*